

**AZ ÉRMELLÉKI
REF. EGYHÁZMEGYE**

Székelyhidon

**1934 október 24-én tartott rendes,
1935 április 10-én tartott rendkívüli,
1935 aug. 27-én tartott rendkívüli és
1935 október 15-én tartott**

Rendes közgyűléseinek

Jegyzőkönyve.

ÖSSZEÁLLITOTTA:
OROSZ LAJOS
EGYHAZ M.-I. FŐJEGYZŐ.

**AZ EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADVÁNYA**

1935

Tip. „Beck” Va ea lui Mihai.

AZ ÉRMELLÉKI REF. EGYHÁZMEGYE

Székelyhidon

**1934 október 24-én tartott rendes,
1935 április 10-én tartott rendkívüli,
1935 aug. 27-én tartott rendkívüli és
1935 október 15-én tartott
Rendes közgyűléseinek**

Jegyzőkönyve.

ÖSSZEÁLLITOTTA:
OROSZ LAJOS
EGYHÁZ M.-I. FŐJEGYZŐ.

**AZ EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADVÁNYA**

1935

Az érmelléki Református Egyházmegye

1934 október 24-én Székelyhidon tartott rendkívüli

K Ö Z G Y Ü L É S É N

Jelen voltak:

a) VÉGH JÓZSEF esperes és **PAPPSZÁSZ LAJOS**
gondnok elnöklete alatt:

b.) tanácsbírák:

LELKÉSZIEK:

Hegedűs Albert

Jakab József

Kalmár István

Szabó Zoltán

VILÁGIAK:

Bónis Elemér

Farkas Lóránd

Dr. Gulácsy Sándor

Dr. Kotzó Jenő

Kozma Lajos

c.) tisztviselők:

LELKÉSZIEK:

Orosz Lajos lelkészi f. j.

Egey István „ al „

VILÁGIAK:

Horváth Péter világi f. j.

d.) tanító képviselők

Kántor Péter, Kocsis József, Tóth Zsigmond.

e.) az egyházak képviselőiben:

1.) **Albis:** Saja Sándor lelkész. Kemecsey György tanító.

Apátkeresztur: Csuka Ferencz lelkész.

Asszonyvására: Bakos József lelkész.

Bályok: Kalmár István lelkész.

- 5.) Berettyószéplak: Dónáth László lelk. Kocsis József tan.
 Bihardiószeg Fias Kálmán lelkész, Szántó Béla tanító.
 Biharfélegyháza: Egey István lelkész.
 Biharvajda: Szűcs István lelkész.
 Csokaly: Borbály Sándor lelkész.
- 10.) Érabrány: Debreczeni László lelkész.
 Éradony: Laczák Dezső lelkész.
 Érbogyoszló: Jakab József lelk. Kovács Ferencz tan.
 Erkeserü: Orosz Lajos lelkész.
 Érköbölkut: Varga Béla lelkész.
- 15.) Érm. hályfalva: Végh József lelkész. Tóth Zsigmond tanító.
 Érolaszi: Dajka István lelkész.
 Érsemjén: Szatmári Károly lelkész.
 Értarcsa: Molnár József lelkész.
 Gálospetri: Molnár Sándor gondnok.
- 20.) Hegyközszentimre: Ludmáus Lajos lelkész.
 Hegyközszentmiklós: Silye Gábor lelkész.
 Kiskereki: Boruzs Lajos lelkész.
 Kóly-Nagykágya: Dibáczy József lelkész.
 Magyarkecz: Kulcsár Dezső lelk. Szentpétery János tan.
- 25.) Margitta: Szendrei Dénes lelkész, Kántor Péter tanító
 Micske: Füzessy Géza lelkész.
 Monospetri: Katona Jenő előkönyörgő tanító.
 Ottomány: Cs. Nagy Dániel lelkész, Bakó Sándor gond.
 Piskolt: Szabó Lajos lelkész, Simon Ferencz gondnok.
- 30.) Poklostelek.
 Szalacs: Hegedüs Albert lelkész
 Székelyhid: Szabó Zoltán lelkész.
 Szentjobb Sallai Lajos lelkész.
 Tóti: Kovács Lajos lelkész.
- 35.) Vedresábrány: Barcsa Sándor lelkész.
 A poklosteleki idős lelkészt megjelenésében betegsége
 akadályozta. Közgyűlés tudomásul veszi.

1 szám. ÉNEK.

A közgyűlés tagjai áhitattal éneklik a 63 dicséretet.

2. szám ESPERES IMÁJA.

Az ének elhangzása után esperes a áhitatos imával vezeti a lelkeket Istenhez:

3 szám. Alkotó tagok számbavétele megalakulás.

Lelkészi főjegyző a jelenlevőket összeszámolja s esperes a közgyűlést 50 alkotó taggal megalakultnak, határozatképesnek jelenti ki.

4 szám. Gondnoki megnyitó.

Gondnok ur Őméltósága szépen épített, magas beszédével ragadja meg a lelkeket s gyűlést megnyitja.

5 szám. Szavazatbontó bizottság jelentése.

Szavazatbontó bizottságnak Érmihályfalván 1934 aug. 9-én tartott gyűlési jegyzőkönyve szerint lelkészi tanács bírónak Varga Béla érköböljkuti lelkész (37 szavazatból 30 szavazattal) választotta meg. Szavazatot kapott még Orosz Lajos érkeserői lelkész (4) és Laczák Dezső éradonyi lelkész (1).

Világi tanácsbíróvá Farkas Lóránd csokalyi földbirtokos (37 szavazatból 30 szavazattal) lett megválasztva. Szavazatot kapott rajta kívül Tóth Zsigmond (6) Csomafáy Sándor (1)

Világi főjegyzővé egyhangulag Horváth Péter Margittai ny. főjegyző lett megválasztva (37 szavazattal.)

Közgyűlés a választás eredményét helyeslő örömmel veszi tudomásul s a lemondását beterjesztő Varga Béla ur kivételével Farkas Loránd és Horváth Péter urakat tisztségükben törvényesen megerősíti s felhívja őket, hogy hivatali esküjüket tegyék le.

6 szám. Varga Béla tanácsbíró lemondása.

Lelkészi főjegyző felolvassa Varga Béla most megválasztott lelkeszi tanácsbíró lemondó levelét.

Közgyűlés Varga Béla felszólalása után a levélben és beszédben kifejtett komoly érvek előtt meghajlik, Varga Bélát tanácsbírói tisztsége alól felmenti.

7 szám. Új tisztviselők eskütétele.

Farkas Lorand világi tanácsbíró s Horváth Péter világi főjegyző hivatali esküjüket leteszik s az üdvözlő szavakra meghatottan válaszolva, buzgó, odaadó munkásságuk felől ígéretet tesznek.

8 szám. Esperes lemondása.

Lelkészi főjegyző el-elcsuklóhangon olvassa fel Végh József esperes ur alább teljes egészében közölt lemondó levelét.

NT. és MÉLT. EGYH. M. KÖZGYŰLÉS!

A fáradt vándor még akkor is, hogy ha hosszú utját déli bábos rónán, nyiló virágok között tette meg, ha jön az alkony, epedve várja, kutatva keresi az alkalmas helyet, hol elgyötört teste, megkínzott lelke remélhetőleg nyugalmat talál. A kimerültség következtében, ha el is szenderült, álomlátásai rémeseke, ott látja magát megsebesítve vérező tagokkal, elhagyátva, megcsufolva ember testvéreitől. Kinjában pataként hullanak könnyei, szeretne megszabadulni kínos viziótól, futni tovább a végkimerülésig, de nem tud, nem lehet. Idegei végkép felmondják a szolgálatot. A kép azonban változik. A vércseppek nyiló rózsákká változnak át. Vonagló ajkán egy szelid mosoly vonul keresztül. Elvonulnak előtte, átélt éveinek feledhetetlen kedves emlékei, a jóbarátok, a munkatársak serege, most már igazán szeretne aludni s álmodni tovább, most már puha párnává változik feje alatt az utszéli kő, érzi is, hogy egy láthatatlan kéz megigazitja feje vánkosát, reáhajolva lefogja szemét. Sok hányatás és csalódás után hidegülő ajkára, csókot nyom a megváltó halál. Végképen elmulnak, megszűnnek kinjai.

Nagytisztelű és Méltóságos Közgyűlés! 1883 jan. 1-én, mint álmosdi segédlelkész léptem először szeretett egyházmegyém szolgálatába s négy évi megszakítással, mit Nagyváradon, mint vallástanár töltöttem el, azóta 44 éve szolgálok itt megint, melyből 24-et Érsemjénben, 20-at Erőmihályfalván, mint rendes lelkész szolgáltam. Jelzett időkből egyházmegyém megtisztelő bizalmából 22 évet, mint esperes szolgálok. Míg a jó Isten erőt s egészséget adott, legjobb tudásom szerint igyekeztem kiérdemelni a bizalmat s végezni kötelességemet, pedig esperesi működésem elé igen sok és nehéz alig leküzdhető akadályokat gördített az élet. Espereségem 2 első évében lázas igyekezettel kutattam, kerestem egyházainknak, iskoláinknak, lelkész s tanító testvéreimnek fájó s égető sebeit. Igyekeztem megszerezni mindig a gyógyító balzsamot. Ma is boldog büszkeséggel gondolok reá vissza, hogy jó igyekezetem legtöbb esetben sikerre is vezetett. Két év elmúltával kitört a világháború. Miken ment keresztül, miket szenvedett e borzalmas 4 esztendő alatt az ország, egyház, iskola, intézmények és egyesek, annak borzalmait leírni is alig lehet, meg sem kísérem. Míg a világegésben véreink százezreivel pusztultak el, addig idehaza guzsbaköfött lelkünket, csak az imádság, egy jobb jövő reménye tartotta fenn, építő munkára gondolni sem lehetett. Mikor aztán jött a borzalmas összeomlás, a rémes kiábrándulás, elkinzott testünknek már ácsolták a bitót, mikor a feket vesztett szenvedély a templomokat készült bezárni és megszentelteleníteni s „kiűzni onnan a papokat“, lett az általános jelszó, még azoknak az ajkán is, kik pár évvel előbb testvéreink, munkatársnak tartották magukat, — mit tehetett ott a legjobb akarat, a rohanó árt feltartóztatni, megállítani, nem lehetett, a bátrabbak szavát rögtön tőlő bíróságok hóhér kötele némitotta el. Ennek a végzetes, szerencsétlen időszaknak veti végét a győzők bevonulása, az Impérium változás. A vértől tajtékozó ajkak elnemulnak, kosarakat rak szájukra az új hatalom. Egyházi életünk megbénul, szerves összeköttetésünk az ősi. Tiszántuli egyházkerülettel megszakad, tetlenül, tehetetlenül állunk magunkba maradvá darab ideig, önmagunk leszünk magunknak abírái, míg végre sok kilincselés, utánjárás után névleg mealakul önálló egyházkerületünk. Itt kezdődik egyházi életünknek egy újabb küzdelmes korszaka. Eltakarítani a romokat, lerak-

ni egy jobb jövőendő fundamentumát. Hogy mit s mennyit kellett áfradni ebben az ádáz küzdelemben az egyház minden szolgájának s azok irányítóinak, sok volna elmondani is. Amit ma építettünk, azt lerontotta a holnapi nap. Jaj szavunkat, kéréseinket hallatlanná tette a hatalmi közöny. Eredményekben nem, csak ígéretekben lettünk gazdagabbak. Kaptunk ugyan tanítói segílyt, lelkeszi kongruát, de csak azért, hogy előbbinek végleges megvonása, utóbbinak 70%-al való lecsökkentése által még keserűbb legyen az elgyötört lelkesz s tanító fekete kenyere. Itt azonban még nem ért véget a megpróbáltatás. A csapásos évek nyomorát felhasználva lelketlen izgatók, a hivek lelkét is teljesen megmételtyezik. Ha mi mégélünk 5-6 hold föld jövedelméből, legyen elég a papnak és tanítónak is a föld-fizetés, ilyen szavak hallattára természetesen hozsánnát kiált a tömeg, de az építők kezéből kihull a vakoló kanál. Szomorú perspektívája ez a multnak, de ünigazolásomul mindezeket el kellett mondanom. Ha ilyen viszonyok, keserű csalódások, élettapasztalatok után azt látja, bármelyik vezető, hogy igyekezete, jóakarata hiábavaló, hogy munkára hívó szava siket fülekre talál, ha azt tapasztalja, hogy a minden közös munkánál, nélkülözhetetlen fegyelem szálai szétszakadoztak, sőt akad munkatárs, ki vezetőjének — mert jogtalan kívánságát nem teljesithette — orgyilkosként életére tör, hogy még jobban tele legyen a keserű pohár, szomoruan kell tapasztalnia, hogy akadnak olyanok is, kik egyéni tisztességében, igazságosságában, megbizhatóságában kételkedve odaállanak az erkölcsi halál sirásói közé, elfelejtkezve, hogy talán volt olyan idő is, mikor őket hasonló meggyanusításoktól sötétben bujkáló erkölcsi orgyilkosoktól az általok most megtámadott dacára a felsőbb rendeletnek, saját felelősségére mentett meg. Ilyen körülmények között mi a legtermészetesebb dolog, mint az, hogy az ideg feszítő munkában elfáradt, állandó gyanusításoknak kitett testben, lélekben megtört öreg ember önként félreáll s magánál fiatalabb, erősebb, megbizhatóbb, agilisabb vezetőnek adja át, a helyet.

Nagytiszteletű és Méltóságos Közgyűlés! 73 éves, fáradt, összetört vándora vagyok az életnek, az esperesi hivatal nagy felelősséggel járó munkájának elvégzésére ma már képtelen. Most amikor hálás köszönetemet nyilvánítom Közgyűlésünk összes alkotóival szemben, közelebbről Elnöktársam Öméltóságával szem-

ben, ki nemesen érző, meleg szívével nagyon sokszor igyekezett enyhíteni az engemet ért, keserőségek mások által meg sem látott apróbb tüszurásait, köszönetemet közvetlen munkatársaim, a tanácsbírói s hivatalnoki karral szemben, amelynek megértő támogatása nélkül már régebben el kellett volna hagyni örällői helyemet, lelkész és tanító testvéreimmel szemben, általok és rajtok keresztül egyházmegyém összes gyülekezetei s hivei seregével szemben, — most amikor emberi gyarlóságból származó gyengeségeimért becses elnézéseiket kérem, mikor esperesi állásomról ünnepélyesen s visszavonhatatlanul lemondok — kérem az én jó Istenemet, hogy mint elfáradt vándort, arra a kevés időre, amit e síralom völgyében való bujdosásomra még kegyesen fenhagyott, engedjen engem pihenni, aludni s álmodni, hogy, mint az utszéli vándornak, úgy nekem is édes álomban fogja le szememet örökálomra a jótékony halál.

Nagytiszteletű és Méltóságos Közgyűlés! Egyházainkat érdeklő s kritikus ügyek lebonyolításáig az új esperest beigtató közgyűlés összehívásáig, hogy a hivatal ideiglenes átadásával járó kellemetlenségektől megkíméljem az egyházmegyét, ha parancsol velem a Közgyűlés, addig készséggel állok rendelkezésére, bár legszívesebben már a mai napon átadnám a hivatalt a törvényeinek szerint arra hivatott, legidősebb tanácsbíró urnak.

Mikor magamat a Nagytiszteletű és Méltóságos Közgyűlés elnéző jóindulatába még egyszer ajánlom, maradok

Érmihályfalva, 1934 okt. 22

alázatos szolgája:
VÉGH JÓZSEF
esperes.

Jelenlevők mélységes csendben, sokan könnyeiket törölgetve hallgatják végig.

E nagy csendben felemelkedik Pappszász Lajos gondnok. Végh József esperes érdemeit méltatja, emlékének jegyzőkönyvi megörökítését javasolja s lemondását Ó is bejelenti.

Jakab József lelkeszi tanácsbíró kérve, szinte követelve marasztja mind a kettőt.

Gulácsy Sándor vil. tan. bíró fájó szívvvel, szép beszéddel bucsusztatja az ősz esperest s kéri a közgyűlést, hogy fogadja el a lemondást, engedje a hosszú harc után megpihenni esperesét. Gondnokot azonban férfias szavakkal tartja vissza s kéri, hogy mint ereje javában levő, a vezérségre hívatott ember erőss kézzel verje vissza a kiáradó szennyes hullámokat.

Majd ismerteti az esperes úr lemondását közvetlenül kiváltó megdöböntő eseményt. Nevezetesen Koós Elek állásából felfüggesztett tanító Nt. esperes urunk élete ellen tört s késsel, orgyilkos módjára akarata leszurni, amiért piskolti tanítóvá történt megválasztását nem erősítette meg.

Az általános elszörnyedés közben követeli Dr. Gulácsy Sándor tan. bíró, hogy az esperes úr az aktákat adja ki, hogy a bűnösök mind elvehessék méltó büntetésüket.

Kozma Lajos világi tan. bíró midőn az ősz esperest fájó hangon bucsusztatja, gondnokot pedig meleg szavakkal lemondásának visszavonására kéri, javasolja, hogy a közgyűlés válassza meg Nt. Végh József esperes urat az érmelléki református egyházmegye tiszteletbeli esperesének.

E beszédel hatása alatt s a közgyűlés egyhangu kérelmére gondnok szándékától eláll s gondnoki tisztét újból felveszi. Esperes azonban lemondását változatlanul fenntartja. Közgyűlés Kozma Lajos tan. bíró indítványát elfogadja s Nt. Végh József távozó esperes urat az érmelléki református egyházmegye tiszteletbeli esperesének választja meg.

Boruzs Lajos kiskereki lelkesz felszólalásában elítéli a támadót s idítványára a közgyűlés esperes urat a legteljesebb megértetéséről vele együtt érzéséről, szeretetéről s hódolatáról biztosítja.

Arcképét megfesteti s az a mindenkori esperesi irodában lesz kifüggesztve.

9 szám. Esperes emlékének megörökítése.

Az érmelléki református egyházmegye éremnél, márványnál s minden egyéb másnál maradandóbb emléket emel.

Nagytiszteletű VÉGH JÓZSEF érmihályfalvai lelkesz esperesének.

Követendő példaként mutatja fel. Őt az utódoknak, mint az Isteni adományokkal gazdagon megáldott, nyájas, kedves, közvetlen modorával megnyerő társaságban kedvelt, munkásságában a szigorúságot is szeretettel enyhítgető, mélységes tapasztalatokkal rendelkező, mindig a való élet mezején járó a mult eseményeit alaposan ismerő, magyar református jellegünket minden tettében, kidomborító, s ahoz és hagyományainkhoz ragaszkodó, atyai szível, de bölcsességgel s mély belátással kormányzó

esperes képét.

Köszönjük Neki, hogy a mai idők mindent felforgató viharában életét emésztő gonddal s hűséges szeretettel kormányozta egyház megyénket s ha megzilálta is azt az idők vihara, de életképesen, a megújulás, a feltámadás, a megerősödés biztos útjára elvezette.

Köszönjük, hogy épített, hogy munkálkodott, szolgált, egészen ereje fogytaig.

Adjon Neki a jó Isten csendes, boldog öregséget. Adja meg Neki a legnagyobb örömet, hogy forró reménye, vágya teljesüljön s lássa meg munkája édes gyümölcsét földi életében.

Emlékét szívünkbe zárjuk s e lapon minden kor késő utódatinak hirdetjük.

10 szám. Esperes s lelkeszi tanácsbirói tisztségre szavazat elrendelése.

Lemondó esperes kéri a közgyűlést, hogy az esperes és lelkeszi tanács birói választást rendelje el.

Közgyűlés felkéri s felhatalmazza lemondó esperest, hogy az új esperes és lelkeszi tanácsbirói választást vezesse le s a szavazást rendelje el.

11 szám. Hitelesítők megnevezése.

A hitelesítéssel Kalmár István és Dr. Kotzó Jenő urak bizatnak meg.

Függelék.

Lelkeszi gyám és nyugdíjintézet alapszabály módosítása. Tárgyaltatott a kezelő választmány 1934 június 11. napján Bogyoszlóban tartott gyűlésének alapszabálymódosítást ajánló javaslatai.

Lelkeszi gyám nyugdíjintézeti közgyűlésünk „egyhangu-
lag“ elhatározza, hogy az alapszabály 15. §-át a követ-
kezőképen módosítja.

15 §. A közgyűlés.

A gyám és nyugdíjintézeti közgyűlés elnöke az esperes, vagy az esperes törvényes helyettese vagyis a hivatali szolgálatra nézve legidősebb tanácsbiró. Tagjai az egyházmegyei gyám és nyugdíjintézet kebelébe tartozó és nyugdíjas lelkeszek, akik mindnyájan a szokásos módon esperesi körlevéllel a közgyűlésre meghívandók. A közgyűlést az esperes vagy törvényes helyettese hívja össze és stb. amint tovább az a szabályzat (13 oldal) 15. §-ának kinyomtatott szövegében olvasható, mert a többi változatlanul marad.

A 16 §. Így módosítandó:

Az első bekezdés utolsó mondata után „A választmány elnökét a maga kebeléből választja 5 évre” betoldandó: „ki évenként legalább kétszer, vagy maga, vagy egyik vagy másik tagja által, az általa megválasztott időben, a pénztárnok előzetes értesítése nélkül is bármikor, pénztári ellenőrzést (rovancsolást) tart, vagy tartat — A rovancsolást, végző egyén a legközelebbi választmányi ülésen az egész választmánynak írásban a tapasztaltakról jelentést tenni köteles.

Minden lemondani szándékosó gyám és nyugdíjintézeti tisztviselő lemondását a közgyűlés elnökének: az esperes urnak köteles bejelenteni. Az esperes, vagy helyettese tudomására hozza azt a közgyűlésnek. A közgyűlésnek joga van felette határozni, hogy elfogadja e a lemondást, vagy pedig nem? Ezen határozat úgy a kezelő választmány elnökére és ülnökeire, valamint a pénztárnokra, jegyzőre és ügyészre is érvényes.

A 17 §. Így módosítandó.

„A pénztárnokot a közgyűlés titkos szavazattal választja 5 évre az egyházmegyében szolgáló és lakó, tényleges és nyugdíjas lelkészek közül, de a nyugdíjas lelkész is az egyház megye területén köteles lakni. A megválasztott pénztárnok óvadékot köteles adni. Az óvadék készpénz, vagy tehermentes ingatlan is lehet. A készpénz óvadék összegét a kezelő éválasztmány határozza meg, a közgyűlés jóváhagyásával a pénztárnak megválasztása előtt, a mit az esperes a pénztárnokot választó közgyűlés összehívásakor úgy a rendes, mint a nyugdíjas lelkészekkel, valamint a nyugdíjintézeti tagokkal közöl. Az ingatlanban nyújtott óvadéknál feltétlenül szükséges, hogy az ingatlan legalább is háromszoros értékkel mulja felül a készpénzben meghatározott óvadék összegét.

A 17 §. többi része változatlanul marad.

B i r ó s á g i ü g y :

Tárgyaltatott 1934 okt. 8-án a Laczák Dezső éradonyi lelkész és Vén István éradonyi tanító ellen hivatalból megindított fegyelmi ügy.

Ítélet.

Laczák Dezsőt az ellene emelt vádak alól szótöbbséggel felmenti bíróság. Azonban a szept. 26-án tartott bírósági ülés alkalmával, a midőn megakadályozta érdekeltségi kifogásai emelésével a tárgyalás megtartását, a beidézett bírósági tagok költségeiben: 1900 Lei megtérítésében elmarasztalja.

V é g z é s:

Vén István ügyében a bíróság az ügyet teljesen megérettnek nem találja és az V. t. c. 97 §-a alapján bevárja a polgári bíróságnak Nagy Lajosné fe'peres ügyében hozandó ítéletét és elkötelezi Vén István panaszlottát, hogy a polgári bíróság által hozandó ítéletet egyházi bíróság elnökségének haladéktalanul terjessze be, a minnek beérkezése után fog döriteni egyh. bíróság érdemileg az egész ügy felett.

I n d o k o k:

Jóllehet a bíróság felmentő ítéletet hozott Laczák Dezső ügyében, mind a mellett el kellett marasztalni őt 1900 Lei költségek megfizetésében, mert alaptalan érdekeltségi kifogásaival megakadályozta a tárgyalás megtartását és a bíróság tagjai előtt tiszteletlen viselkedést tanusított.

Elnök ezután kérdést intéz panaszlottakhoz, hogy megnyugszanak e bíróság ítéletében, illetőleg végzésében?

Laczák Dezső kijelenti, hogy az ítéletben egyébként megnyugszik, de a bíróság által reá szabott 1900 Lei költségek fizetését magára nem vállalja, az ellen felebbez. Bónis Elemér tanácsbíró a bíróság határozatával szemben külön véleményt terjeszt elő.

Vén István a bíróság végzésében megnyugszik, valamint megnyugszik abban ügyész is.

Végh József egyházi elnök. Pappszász Lajos világi elnök, Péter Béla jkv. vezető.

TARTALOMJEGYZÉK.

Sorszám.	Az ügy címe	Lapszám.
3.	Alkotó tagok számba vétele, megalakulás	— — 5
9.	Esperes emlékének megörökítése	— — — 11
2.	Esperes imája	— — — 5
8.	Esperes lemondása	— — — 6
10.	Esperes s lelkeszi tanácsbirói tisztségre szavazás elrendelése	12
1.	Ének	— — — 5
4.	Gondnoki megnyitó	— — — 5
11.	Hitelesítők	— — — 12
5.	Szavazatbontó bizottság jelentése	— — — 5
6.	Varga Béla tanácsbíró lemondása	— — — 5
7.	Uj tisztviselők eskütétele	— — — 6
12.	Függelék: Lelkeszi gyám és nyugdíjintézet alapszabályainak módosítása	— — — 12
13.	Birósági ügy: Laczák Dezső éradonyi lelkesz és Vén István éradonyi tanító ellen hivatalból indított fegyelmi ügy.	— — 13

Az érmelléki Református Egyházmegye

1935 április 10-én Székelyhidon tartott rendkívüli

K Ö Z G Y Ü L É S É N

Jelen voltak:

a) JAKAB JÓZSEF helyet. esperes és **PAPPSZÁSZ LAJOS**
gondnok elnöklete alatt:

b) Jegyzői karból:

LELKÉSZIEK:

VILÁGIAK:

Orosz Lajos lelkészi főjegy. — Horváth Péter világi főjegy.
Egey István „— aljegyző. Gönczy Sándor „ aljegy.

c) Tanácsbirói karból:

LELKÉSZIEK:

VILÁGIAK:

Hegedűs Albert

Bónis Elemér

Kalmár István

Farkas Lóránd

Szabó Zoltán

Dr. Gulácsy Sándor

Dr. Kotzó Jenő

Kozma Lajos

d) tanító képviselők

Kántor Péter, Kocsis József, Szántó Béla, Tóth Zs. t e. el.

e.) az egyházak képviselőiben:

- 1.) Albis: Saja Sándor lelkész, Hérman Sándor gondnok
Apátkeresztur: Csuka Ferencz lelk. Fodor László gond.
Asszonyvására: Bakos József lelkész, Oláh Béla gond.
Bályok: Kalmár István lelkész Pap László gondnok

- 5.) Berettyószéplak Dónáth László lelkész . . .
 Kocsis József tan. képv.
 Bihardiószeg Fias Kálmán lelkész Molnár I. gondnok
 Biharfélegyháza Egey István lelkész File Bálint   »
 Biharv. jda Szücs István lelkész Barcsa János   »
- 10.) Csokaly Borbély Sándor lelkész. . Soós Gyula pres.
 Éradony Laczák Dezső lelkész Szodorai Sándor gond.
 Érbogyoszló Jakab József lelkész h. esperes . . .
 Kovács Ferencz tan.
 Érkeserű Orosz Lajos lelkész Medvés János gondnok
 Érköbölkút Varga Béla lelkész Kiss Sándor   »
- 15.) Ermihályfalva . . . Csiri Sándor főgond.
 Tóht Zsigmond tanító képv.
 Érolaszi Dajka István lelk. . . Csóka Barna tan. képv.
 Ersemjén Szatmári Károly lelkész Pásztor Tamás főg.
 Értarcsa Molnár József lelkész Aszalós Gábor gondnok.
 Gálospetri Kádár Miklós lelkész Fráter Tibor főgond.
- 20.) Hegyközszentimre Ludmán L. lelk. Lévai András gond.
 Hegyközszentmiklós Silye Gábor lelk. kaszoni J. gond.
 Kiskereki Boruzs Lajos lelkész Bátori Lajos gondnok
 Köly-Kágya Dibáczy József lelkész . . . Fodor S. pres.
 Magyarkécz Kulcsár Dezső lelkész. . .
 Fábrián János tan. vil. képv.
- 25.) Margitta Szendrei Dénes lelkész Szenyessi Károly főg.
 Micske . . .
 Monospetri. . . lérita tanító.
 Ottomány cs. Nagy Dániel lelkész. . .
 Szébeni József presbyter.
 Piskolt Szabó Lajos lelkész Simándi Ferencz gondnok
- 30.) Poklostelek Megyessi Lajos n. lelkész . . .
 Szalacs: Hegedüs Albert lelkész Szabó András gond.
 Székelyhid Szabó Zoltán lelkész Balog Ferencz gond.
 Szentjobb Sallai Lajos lelkész váradi Mihály gondnok
 Tóti Kovács Lajos lelkész Lakatos Zsigmond gondnok
- 35.) Vedresábrány: Barcsa Sándor lelkész. . .
 Érábrányi lelkész temetés miatt nem jelehetett meg.
 Micskei lelkész távolmaradását nem igazolta.

1 szám. Esperes imádsága.

A XX. Zs. eléneklése után h esperes imádkozik.

2 szám. Igazolás, számbavétel, megalakulás.

Az ülésen elnöklő Egyh m. i. gondnok felkéri lelk. főjegyzőt, hogy az igazolásokat ejtse meg. Lelk főjegyző, olvassa az egyház-községek betűrendes névsorát s megbíza a lelk. aljegyzőt s világi főjegyzőt, hogy a világi képviselők megbízó leveleit vegyék át s vizsgálják meg

Összeszámlálás után egyh m. i. gondnok a gyűlést 69 igazolt taggal megalakultnak s határozatképesnek jelenti ki.

3 szám. Gondnoki megnyitó.

Egyh. megyei gondnok rövid, velős beszédben kiemeli, hogy ha valahol e világon, úgy különösen az egyházban s ügyeinek intézésében harmoniának kell lenni s kéri az alkotó tagokat, hogy a gyűlés főtárgyát, az esperes választást békességgel oldják meg.

Iditvánnyozza, hogy egyh. m. i. közgyűlésünk kérje meg a kerületet a zsinat összehívására s sürge meg az V. t. c. minél előbbi megalkotására.

Egyház m. i. közgyűlés egyhangulag elfogadja gondnoka indítványát s a kerületnek e tárgyban való megkeresését elrendeli

4 szám. Gyűlési tárgysorozat megállapítása.

Gondnok indítványára a közgyűlés úgy határoz, hogy a gyűlés napjáig beérkezett s beterjesztett összes ügyét felveszi tárgysorozatába s azt folytatòlagos számozással a következò képen állapítja meg:

5 Végh József h. esperes jelenése.

6 A mult gyűlés jkvének hitelesítése.

7 Szavazatbontó bizottság jelentése az esperes választásra leadott szavazatokról.

- 8** Határozati javaslat az esperes választással kapcsolatban.
- 9** Ügyészi vélemény „ „ „ „
- 10 a.** Felszólalások. Laczák Dezső ellen javaslata.
- 10 b.** Titkos szavazatot szedő bizottság elnökének jelentése az előadó 8 sz alatti határozati javaslatának elfogadása, vagy elvetése tárgyában.
- 11** Esperes időszaki jelentése.
- 12** Esperes jelentése az egyházmegye valláserkölcsi, anyagi s iskolai állapotáról.
- 13** Belmissiói jelentés.
- 14** Missiói jelentés.
- 15** A házi pénztár 1934 évi számadásáról szóló jelent.
- 16** Micske közigazgatási ügye.
- 17** Selindi imaház telekvásárlási ügye.
- 18** Margittai adókulcs.
- 19** Margitta kérelme alapjainak kamatmentes használatára tárgyában.
- 20** Gálospetri eladási kérelme.
- 21** Kiskereki adókulcsa.
- 22** Lelkészi önszegély.
- 23** Hegyközszentmiklósi gondnok felmentése
- 24** Egyházlátogatók kiküldése.
- 25** Hitelesítők

5 szám. Végh József helyettes esperes időközi jelentése.

Lelkészi főjegyző felolvassa Végh József esperes helyettes következő jelentését:

NAGYTISZTELETŰ és MÉLTÓSÁGOS KÖZGYŰLÉS!

Azon hitben s bizakodó reményben hívtam össze a mai közgyűlést, hogy véglegesen s személyesen számolhatok be eddigi

esperesi ténykedéseimről s bucsuzhassak el közgyűlésünkön keresztül szeretett egyházmegyém egyházaitól, általában híveink öszességétől. 51 évi papi szolgálattól 48 évet töltöttem egyházmegyénk kötelékében. A hosszú, a régmúlt feledhetetlen kedves emlékei, a legutolsó évek fájó kellemetlenségeit is elfeledtetik velem ebben a pillanatban!!

Félre álltam az útból, hogy ágilisabb munkabíróbb utódnak adjak helyet. Vonagló ajkamnak is utolsó imája, hogy az esperes választás kölcsönös megegyezéssel egyh. m. felkavart vizeken hánykódó hajóját segélné a minden jóérzésű ember által óhajtott békés kikötőbe. Ha azt megérhetem, én leszek a legboldogabb ember!!

Most, amidőn lelki s testi gyengeségemre való tekintetből h. esperesi tisztségemről lemondásomat is tisztelettel bejelentem, ha tudatosan vétettem valakinek, annak engedelmet kérem, ha valaki szándékosan magán, egyéni, hivatalos ténykedésem miatt vétett ellenem s követ dobott reám, én annak is megbocsátok s bucsuzóul nyujtom béke jobbomat. — Áldásomat, jókivánatomat hagyom s küldöm mindenkinek. —

Tekintettel azon körülményre, hogy orvosaim véleménye szerint, ha 10-20 napon belül elhagyhatom is a szobát, legalább egy hónapi szanatóriumi kezelésre van szükségem, ha élni akarok — kérem kimondatni, hogy a múlt évi számadások s folyó évi előirányzatok kivételesen ne a h. espereshez, hanem egyenesen a számvevő urhoz terjesztessenek fel.

A hivatalos lap utolsó számában leközölt 642-935 sz. a vasuti igazolványok kieszközlésére vonatkozó rendelet s utasítás értelmében bekívánt kimutatások elkészítésével, összegyűjtésével, felterjesztésével már most bizassék meg nt. Jakab József ur min. hivatalból helyettesítő esperes.

Kérem rendelkezni a hivatal ideiglenes, vagy azonnali végleges átvétele iránt s kötelezni a lelkész urakat, hogy elmaradt-lelkiügyekkel foglalkozó presbiteriülések j. könyveit most már a belmissziói előadó urhoz — Érábrány küldjék be közvetlenül. Általában az egyházkormányzás körébetartozó minden ügyekben máától fogva közvetlen h. esperes urhoz folyamodjanak, kinek részére már jelen alkalommal küldöm az egyh. hivatalos pecsétjét is

s kinek a hivatal átadását illetőleg rendelkezésére állok, amint betegágyamat elhagyhatom. Addig is egy ideiglenes iktató könyv alkalmazásával végezheti a napi ügyeket. Személyi káplánomat beteg, munkaképtelen lévén magam is, — rendelkezésére nem bocsáthatom, nem nélkülözhetem.

A bírósági ügyek vétiveit melléklem. A 3 és 5 számú ügy békességesen elintéztetvén, tárgyalás alá nem kerül.

Szerény előterjesztésem, hogy az idénre, a már elrendelt évközi dékáni látogatási az iskoláknál, tekintettel arra hogy az iskolák be voltak, sőt sok helyen most is be vannak zárva, a közgyűlés függesse fel. —

Magamat még egyszer a Nagytiszteletű s Méltóságos közgyűlés megbocsátó s jóindulatu emlékezetébe ajánlva, azon kéréssel bucsuzom el, hogy: Ti is mindannyian úgy szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket.

Teljes tisztelettel:

Érmihályfalva. 1935 febr. 30

VÉGH JÓZSEF

esperes

Közgyűlésünk meghatva haligatta szeretett esperesénc bucsu levelét. Forró rokonszenve, szerető tisztelete száll beteg szobája felé, imája pedig a nagy Istenhez, hogy gyógyítsa meg s tegye öregségét széppé - boldoggá.

Utasítsa a közgyűlés az egyházakat, hogy számadásaikat s költség elő irányzataikat kivételesen a számvevőhöz küldjék, a lelkészeket pedig arra, hogy a lelki ügyekkel foglalkozó múlt évi presbiteri jkveket március 20-ig okvetlen juttassák el a belmisi előadójához.

A vasuti féláru jegy érdekében szükséges hivatalos beadvány elkészítésével s felterjesztésével s általában az esperes helyettesítésével járó minden ténykedéssel megbizsa a közgyűlés Nt. Jakab József legidősebb tanácsbíró urat, a mennyiben ezen közgyűlésén nem történe az esperes személyét illetőleg végleges megállapodás.

Nt. Végh József urtól az esperesi hivatalt csak a már megerősített új esperes vegye át,

Tekintettel arra, hogy a tanítók nagy influenza járvány miatt egész Februárban nem taníthattak, az évközi dékáni látogatás elmarad,

6 szám. A mult gyűlés jegyzőkönyve s hitelesítése.

Lelkészi főjegyző egész tejedelmében felolvassa a mult 1934 okt. 24-i közgyűlés jegyzőkönyvét.

Közgyűlés teljes egészében helybenhagyja s hitelesítésére Kalmár István és Dr. Kotzó Jenő urakat jelöli ki.

7. szám. Szavazatbontó bizottság jelentése az esperes választásra leadott szavazatokról.

Lelkészi főjegyző felolvassa a szavazatbontó bizottság 1935 január 17-éi Érmihályfalván felvett itt alább közölt jegyzőkönyvét.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V .

Felvétellett Érmihályfalván, az érmelléki esperes választás szavazatbontó bizottság ülésén 1935 január 17-én.

Jelen voltak: Végh József esperes, Pappszász Lajos e. m. i. gondnok, Molnár József, Szatmári Károly, Orosz Lajos szavazatbontó bizottsági tagok, utóbbi ugyis, mint jegyzőkönyvvezető.

Elnöklő lelkész előterjeszti az esperesi állásra beadott szavazatokat Bizottság megállapítja, hogy a 34 egyházból 31 egyház küldött szavazó levelet. A 31 egyházból 2 egyházét, az Albisét és Érábrányét esperesi iktató igazolása szerint az egyházak a pályázatban megjelölt időn tul, jan. 16-án küldték be.

Szavazó bizottság ezeknek megállapítása után mind a 31 egyház szavazatát, tehát a jelzett 2 egyházét is a melyek megállapítás szerint Hegedüs Albertre adták le szavazataikat, elfogadta felbontotta és összeszámolta. Az összeszámolás alapján megállapítást nyert, hogy Szabó Zoltán 16 szavazatával szemben, Hegedüs Albert szintén 16 szavazatot kapott. Alaki hiba miatt H. k. sz. miklós és B. vajda a melyek 1 pecsétet alkalmaztak, ellettek utasítva. Szavazatot nem küldött Micske, Piskolt és Tóti

Tényként állapítja meg a bizottság, hogy ha Érábrány és Albis elkésve beérkezett szavazatát nem bontja fel a bizottság, abban az esetben Hegedüs Albertnek 16 szavazat helyett csak 14-et lehetett volna javára számítani

Szavazatbontó bizottság világi elnökének kivánságára jegyzőkönyvbe vétetett, hogy a bizottság eljárása helyességeinek megállapítására

pitása végett jelen jegyzőkönyv hiteles másolata az egyházmegye közigazgatási bírósága elé terjesztessék.

K. M. F.

VÉGH JÓZSEF
ref. esperes elnök
PAPPSZÁSZ LAJOS
e. m. gondnok
MOLNÁR JÓZSEF
SZATMÁRI KAROLY
OROSZ LAJOS
ugyis mint jegyző.

8 szám. Határozati javaslat az eseperes választás tárgyában.

Orosz Lajos lelkészi főjegyző, mint az ügy előadója felolvassa a szavazatbontó bizottságnak 1935 jan 17-én felvett jegyzőkönyvet egész terjedelmében s ismerteti a diószegi presbyterium szavazata ellen Puskás József és társai által 64-935 sz. a közvetlenül az esperesi hivatalhoz beadott felebbezését s előterjesztette az eseperes választásra vonatkozó határozati javaslatot:

Határozati javaslat:

Az érmelléki református egyházmegye 1935-évi április 10 napján megtartott rendkívüli közgyűlése Puskás József és társai diószegi presbyterek felebbezésének elutasításával a szavazatbontó bizottságnak az esperes választás tárgyában 1935 január 17-én felvett jegyzőkönyve alapján megállapítja, hogy az esperesi állás betöltésére a törvényes határ időben 29 (huszonkilenc) egyházközség részéről 32 szavazatot adtak be. Az ekként törvényes időben leadott szavazatok közül a biharvajdai és hegyközszentmiklósi szavazatok alaki kellék hiányában érvénytelenek lévén, megállapítja a közgyűlés, hogy az érvényes szavazatokból Szabó Zoltán székelyhidi lelkész 16 (tizenhat) Hegedüs Albert szalacsi lelkész 14 (tizenegy) szavazatot nyert el. Ezek alapján Szabó Zoltán székelyhidi lelkészt az érmelléki református egyházmegye megválasztott esperesének jelenti ki sőt az esperesi állásban az E. T. I. tc.

162 § és az egyházmegyei szabályrendelet 7 §-a alapján megerősíti.

Az esperesi állás nagy jelentőségére való tekintettel és a választás során felmerült s közismert rendkívüli izgalmaknak levezetése és az egyházmegye mindnyájunk által óhajtott nyugalmanak biztosítása érdekében szükségesnek tartom, hogy előterjesztett határozati javaslatomat röviden a következő törvényszakaszok idézésével s indoklással támasztom alá.

Nt, Esperes ur 2145-1934 sz. körlevelében a szavazatok beadásának határidejét 1935 január hó 15 napján állapította meg.

Az. E. T. I. tc. 14 §-i pontja 2 bekezdésének parancsoló rendelkezése szerint az egyházközségek a szavazati jogot minden alkalommal „a kitűzött határidőben kötelesek gyakorolni.” Ebből a törvényes rendelkezésből vitán felül áll, hogy a kitűzött határidőn túl beadott szavazatok figyelembe nem vehetők. Szabályrendeletünk 6 §-ának 2 pontja is a szavazatok *beadási határidejét* iktatta szabályba. És ha pusztán egy pecsétnek, vagy egy aláírásnak a hiánya tehát ilyen jelentéktelen alaki hiba folytán a szavazat már érvénytelenné válik, kétségtelenül még érvénytelenebb a határidőn túl beadott szavazat, hiszen *a szavazatbontó bizottságnak minden szavazásnál jogában áll már a határidő lejártát követő perben számbavenni a szavazatokat és megállapítani az eredményt.* Az ellenkező felfogás mellett illuzórius volna a határidő kitűzése és erőtelenné válna a törvény, mely-ismétlen — parancsolólag írja elő, hogy a szavazati jogot *a kitűzött határidőben* kell gyakorolni. Már pedig a szavazati jog gyakorlása a szavazólevél beadásával, annak beérkezéssel történik.

Megerősíti indokaimnak helyességét az a köztudomású törvényes rendelkezés is, hogy pl. felebbezés esetén, ha az a törvényes 15 napi határidőn túl érkezik be, visszautasítandó.

A határidőn túl beadott illetőleg beérkezett albisi és érábrányi szavazatot tehát már a szavazat bontó bizottságnak sem lett volna joga felbontani és így azokat az egyházmegyei közgyűlés, mint elkésett szavazatokat figyelembe sem veheti. Nem is beszélve a tóti i és piskolti egyházak szavazatairól, a melyek a szavazatbontás napján érkeztek. Mihályfalvára s a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvének lezárása után az esperesi hivatalba.

Ami a diószegi szavazatok érvényességének kérdését illeti a közgyűlést a következő törvényes szempontok irányítják megállapítja a közgyűlés, hogy a diószegi presbyterium a pótválasztás során nem két szavazatot küldött be, hanem csak egyetlen egyszer küldött szavazó jegyet és pedig az 1935 jan. 10-én tartott presbyteri gyűlés határozata alapján. A közgyűlés előtt tehát a diószegi presbyteriumnak nem két szavazata fekszik, hanem csak egy.

Puskás József és társai diószegi presbyterek által az esperesi hivatalhoz 64-935 sz. a. beadott felebbezésben előadottakból valamint a diószegi lelkészi hivatal által beterjesztett és 1934 dec. 13-án, továbbá 1935 jan. 10-én felvett jegyzőkönyvekből megállapítható tényállást képez az, hogy a diószegi presbyterium a pótválasztás alkalmával kétszer tanácskozott és határozott abban a kérdésben, hogy kire adja szavazatát. Felebbező presbyterek szabálytalanságnak minősítik, hogy a presbyteri gyűlés ugyan egy tárgyban kétszer is tanácskozott. Ezzel szemben azonban a közgyűlés mint köztudomásu tényt állapítja meg, hogy alig van, vagy talán nincs is egyházközség, ahol elő ne fordult volna, hogy ugyan abban a tárgyban a presbyterium több ízben is tanácskozott és ellentétes határozatokat hozott.

E mellett különös sullyal kell a közgyűlésnek figyelembe venni azt, hogy az egyházi törvények nem is tartalmazzak sehol olyan tiltó rendelkezést, hogy a presbyterium valamely letárgyalt ügyet újabb tanácskozás és határozat tárgyává ne tehesse. Miután pedig az 1934 dec. 13-i presbyteri gyűlés állásfoglalása nem fedte az egyházközségnek és a presbyterium többségének akaratát és a presbyterek az egyházi törvények I. t. c. 39 §-a alapján az esperesre való szavazás kérdésének újabb tárgyalását kérték a lelkész elnöktől, sőt ez iránti kérelmüket a lelkészi hivatal által bemutatott és az egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvéhez jel alatt becsatolt okirat szerint írásban is elő terjesztették a közgyűlés megállapítása szerint lelkésznek az E. T. 39 §-a alapján egyenesen kötelessége is volt a legközelebbi presbyteri gyűlés tárgysorozatára tüzni az esperesi állásra való szavazás kérdését.

A közgyűlés felfogása szerint csupán abban az esetben nem tárgyalhatta volna a diószegi presbyterium újabb a szavazáskérdését, ha az előző presbyteri határozat már végre, hajtatott volna, vagyis

ha a presbyterium már a szavazójegy leadásával ténylegesen gyakorolta volna szavazati jogát. Ez azonban meg nem történt.

Különben a közgyűlés tagjai előtt köztudomásu tény az is, hogy épen esperes választásunk kérdésében már a legelső szavazás alkalmával Érmihályfalva presbyteriuma is kétszer szavazott és pedig az első szavazás határozatilag kihirdetett eredménye szerint Szabó Zoltánra, majd a határozat kihirdetése után egy presbyter kérésére az újabból elrendelt szavazás során Hegedűs Albertre. Ha az érmihályfalvai presbyterium ezen eljárását szabálytalannak kellett volna tekinteni, akkor pótszavazás szüksége se merült volna fel, mert Szabó Zoltánt már a választás ez első menetében megválasztott esperesnek kellett volna tekinteni.

A becsatolt presbyteri jegyzőkönyvből pedig megállapítható az, hogy a felebbezéssel élő diószegi presbyterek a gyűlés folyamán nem tiltakoztak az esperes választás kérdésének újabb tárgyalása ellen, sőt a felebbezők a szavazásban részt is vettek.

Arra tekintettel, hogy a presbyteri gyűlés szabályszerűen hivatott egybe, a tárgysorozatban világosan ki volt tüntetve az esperesi állásra való újabb szavazás, valamint arra tekintettel, hogy valamely határozatot csak az támadhat meg, aki annak meghozatalában részt nem vett — a felebbezés mint alaptalan elutasítandó.

Közömbös, hogy az előző presbyteri határozat felebbezés alatt állott é, valamint az is, hogy a szavazatbontó bizottság foglalkozott é Puskás J. és társai felebbezésének megvizsgálásával, mert a presbyteriumnak a jogát a felebbezés nem befolyásolja és mert a szavazatbontó bizottság nem döntő fórum a választás kérdésében, hanem szabályrendeletünk 6 §-ának 7 szakasza, valamint az E. T. I. t. c. 56 § d. pontja és 162 §-a értelmében a döntés joga a közgyűlést illeti.

De megállapítja a közgyűlés azt is, hogy a diószegi presbyteriumnak felebbezése kérelmi részt egyáltalán nem tartalmaz, felebbezők elő semterjesztik, hogy a presbyterium kifogásolt határozatának mennyiben és mikénti megváltoztatása kéri — tehát a felebbezés megfelelő kérelem hiányában felülvizsgálatra nem is alkalmas.

Egyetlen olyan panasz foglaltatik csupán a felebbezésben, a melynek vizsgálata hivatalból szükségesnek mutatkozik; nevezetesen az, hogy felebbezők szerint a gondnokot szavazati jog nem illette volna meg.

Ez a panasz azonban alaptalan, mert gondnok az E. T. 27 §-a pontja értelmében hivatalból teljes joga tagja a presbyteriumnak.

9 szám. Ügyészi vélemény.

Az előadó határozati javaslatának felolvasása után Dr. Gulácsy Sándor egyházmegyei ügyész felolvassa szószerint közölt ügyészi véleményt, csatlakozik az előadói javaslathoz és annak teljes egészében való elfogadását kéri.

ÜGYÉSZI VÉLEMÉNY.

Székelyhid, 1935. február 18.

NAGYTISZTELETŰ ESPERES UR!

Az érmelléki egyház megye esperes választási ügyben ügyészi véleményem a felmerült vitás kérdésekben a következő.

1.) Abban a kérdésben vajjon figyelembe vehető, illetve elfogadható-e az Érabrány és Albis elkésve érkezett szavazata, álláspontomat egyház megyénk szabályrendeletének 6. §-a s különösen ezen § 2-ik pontja határozza meg. — Ezen pont utolsó mondata szerint az esperes — voltaképen azonban esperes választásnál az e. megyei gondnok körlevél útján közli az egyházközségekkel a szavazatok leadási határidejét. Ez a kifejezés semmi kétséget nem hagy fent afelől, hogy a szavazatok leadása alatt azt az időpontot kell érteni, mikor a szavazat az esperesi hivatalhoz megérkezik, tehát nem a postára adás időpontját, amint a körlevél azon kifejezéséből, hogy az egyházak szavazatát a lelkészek 1935. január 15-ig küldjék be, esetleg magyarázni lehetne. — A körlevél szövegezése nem világos, de a szabályrendelet fentemlített mondata félreérthetetlen. — Ezt a véleményemet a szabályrendelet 6. §-ának 5. pontja ellenére in fentartom, amelynek utolsó mondata ismét nem világosan azt mondja, hogy a szavazat a kitűzött határidőig az esperesi, vagy gondnoki hivatalhoz elküldendő. —

Ha ugyanis az 5. — ik pont és a körlevél nem világos kifejezését az elküldést és beküldést úgy magyaráznánk, hogy az alatt a postára adás időpontja értendő, nyilvánvaló, hogy nyomban bizonytalanná válnék a szavazatok felbontásának határideje, mert a mai viszonyok mellett is megeshetik, hogy némely postai küldemény hetek mulva fut rendeltetési helyére s minden egyes esetben csak hosszas utánjárással lehetne megállapítani, ha vajjon az elküldő egyház kitűzött határidőn belül tette-e postára szavazatát? —

Az ilyen hosszadalmas és bizonytalan eljárást szabályrendeltünk bizonyára nem akarta s ezért az egyedül helyes, logikai magyarázat szerint a szavazatok érvényességét az dönti el, hogy beérkeztek — e a körlevélben kitűzött határidő leteltéig az esperesi, illetve gondnoki hivatalhoz; s e képen azokat a szavazatokat, amelyek 1935. január 15. eltelte után érkeztek meg, még akkor sem lehet figyelembe venni, ha azok ezen határidőig postára téttek. —

A szavazatbontó bizottság tehát szabályrendelet ellenesen járt el, mikor a határidő eltelte után beérkezett albisi és érabrányi szavazatokat figyelembe vette. — Ez a két szavazat érvénytelen és a Hegedüs Albert javára nem számítható —

Természetesen a rendbirság kiszabásnál már figyelembe kell venni vajon a szavazat kellő időben adatott — e postára, mert a birságolásnak az alapja a mulasztás, a hanyagság, amely akkor amikor a posta mulasztott, nem róható a szavazatot elküldő jelkész terhére. —

Ezzel az okfejtéssel el van döntve annak a három egyháznak Micskének, Piskoltnak és Tötínak a szavazata is, amelyik szavazatát talán még későbbben küldte be s amelyből a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve azt állapítja meg, hogy szavazatot nem küldött. — Ez a döntés más nem lehet, mint, hogy eza három szavazat érvénytelen és számításba nem vehető —

Szabályrendeletünk 3. pontja alapján azonban a mulasztó egyházak, presbitériumok, illetve telkészek rendbirsággal súlytandók,

Ugyanílyen rendbirsággal súlytandók Hegyközszentmiklós és Biharvajda miután ugyancsak a 3. pont értelmében a presbitériumok szavazatot adni mindenkor kötelesek és pedig előírás szerint, mert ha alakszerűség hiányából a szavazat semmis, úgy illuzoriussá válik egyház alkotmányunknak az a sarkalatos elve, hogy az e. megyei és kerületi tisztségeket szavazatukkal az egyházak presbitériumai töltik be. — Ha akár hanyagságból, akár felületességéből, vagy méginkább rosszakarattal megghiusítja valaki az egye egyházak szavazati jogát, arra szabályrendeletünk értelmében birság rovandó ki, mert különben a visszaéléseknek tág tere nyílnék meg.

2.) Ami a diószegi presbitérium szavazatát illeti, a velem közölt iratokból a következő tényállást állapítottam meg. —

A bihardiószegi egyház az első szavazás alkalmával állítólag egyhangu határozattal Szabó Zoltánra szavazott. — A második sza-

vazás alkalmával a presbiteri jegyzőkönyv kivonata szerint úgy alakult a helyzet, hogy Hegedüs Albert szalacsi lelkészre 11, presbiter szavazott, Szabó Zoltánra pedig 4. presbiter. — Ezt a szavazást, amely 1934. december 13.-án történt, megfellebbezte Bodnár Sándor presbiter, kérte a szavazat megsemmisítését. Ezt a felebezést 156/1934. sz. kísérő levelével a bihardiószezi lelkész felterjesztette Nt. Esperes Urhoz 1935. december 28. kelettel. — A felebezést Bodnár Sándor presbiter későbbben állítólag visszavonta. — A szavazás eredményét lelkész megállapítólag nem küldte be az esperesi hivatalba. —

Közben ugyanis, amint a velem közölt s 1935. január 12.-én kelt s Puskás József és 13 társa által aláírt felebbezésből kivethető, a presbitérium egy része írásban kérte, hogy a szavazás kérdésében újabb presbiteri gyűlés tartassék — Ez a gyűlés 1935. január 11.-én összeült s ott Hegedüs Albertre és Szabó Zoltánra egyenlően 11-11. szavazat esett, mire elnöklő lelkész szavazatával Szabó Zoltán mellett döntött. — Ezt az eredményt küldte be szavazatként a diószezi egyház —

A szavazatbontó bizottság ezt a szavazatot érvényesnek elfogadta minden további indoklás nélkül. —

Puskás József és társai felebbezésükben, melyet állítólag az I. tc. 45. §-a ellenére nem a lelkész elnökhöz, hanem közvetlenül az esperesi hivatalhoz adták be, nem terjesztenek elő határozott kérelmet. — Sérelemzik, hogy bár a bihardiószezi egyház már egyszer törvényesen leadta szavazatát, mégis újabb gyűlésbe hívta össze a lelkész a presbiteriumot s ott leszavaztatta az egyházigazgatókat is, aki nem presbiter. —

Ezen felebbezéssel véleményem szerint e. megyei közgyűlésünknek érdemben is foglalkoznia kell, mert bár az E. T. I. t. c. 45.-§, mint fentebb említettem, előírja, hogy a presbiterium határozata elleni fellebbezés a lelkész elnökhöz adandó be; nem tartalmaz semminemű sanctiot arra esetre ha a felebbezés, mint a jelen esetben kellő időben és közvetlenül az esperesi hivatalhoz adatik be, ahová e lelkész elnök egyébként is felterjeszteni köteles. — A törvény magyarázatnál azt kell szemelőtt tartanuk, hogy a formahiba, ha ahhoz a törvény vagy más jogszabály egyébként következményt nem fűz, ne akadályozza az ügyek érdemi elbírálását. —

Egyébként per analogiam segítségünkre jön az E. T. V. t. c.

109. §-a is, amely szerint — 2. bek. — a nem illetékes helyen beadott felebbezés, ezen okból vissza nem utasítható s ha törvényszerű határidőben érkezett be, kellő időben beadottnak tekintendő.

Igy érdemben két kérdésre kell felelnem, amit a fentiek szerint az elbírálandó felebbezés felvet. — Az első kérdésre, hogy joga volt e a bihardiószezi presbiteriumnak újból gyűlést tartani az esperes választás kérdésében, csak az lehet a véleményem, illetve válaszom, hogy bár ez az eljárás szokatlan, de törvénybe, vagy szabályrendeletbe nem ütközik. — Nincs törvény, vagy szabályrendelet, mely titáná, hogy a presbiterium — egyébként törvény szerint — újból összejöve, előbbi határozatát meg ne változtassa, mindaddig míg a szavazat tényleg le nem adatott. — Tehát a felebbezésben foglalt elvi panasz nem alapos, még kevésbé áll meg az a sérelem, hogy a gondnok törvény ellenesen szavazott, mert I. tc. 37. §-ának a. pontja szerint gondnokok igenis szavazóképes tagjai a presbitériumnak. — A felebbezés talán összeveszti a gondnok jogállását a nem presbiter jegyzővel, akinek tényleg csak tanácskozási joga van a presbitériumban, I. tc. 44 §. 2. bek. — A fellebezők e szerint az újabb presbiteri gyűlésen résztvettek és szavaztak s ezzel mintegy elismerték az új gyűlés jogát.

Puskás József és társainak felebbezése tehát kellő időben és helyesen beadottnak tekintendő, de azt érdemben figyelembe venni nem lehet, mert a panaszolt sérelmek nem ütköznek sem törvénybe sem szabályrendeletbe s így a bihardiószezi egyház szavazatát akkor sem lehetne megsemmisíteni, ha a felebbezés ilyen kérelmet tartalmazna.

Boros Imre és társai székelyhidi lakosok 1934 november 25.-én kelt felebbezése az első választásra vonatkozik, annak eredményét a székelyhidi szavazás érvényes vagy érvénytelen volta nem befolyásolta, mert Szabó Zoltán e nélkül is relativ többségben volt. — Így bár a beterjesztett jegyzőkönyvből könnyen megállapítható a felebbezésben foglalt panasz alaptalansága, érdemben ezt a felebbezést tárgyalni véleményem szerint idejét multra és felesleges dolog. —

A második szavazás eredménye az előadadottak szerint így alakul: Hegedüs Albert kapott az elkésett, de a szavazatbontó bizottság által számba vett 2. szavazat bevonásával 14. s Szabó Zoltánt 16. érvényes szavazatot. — Ennek alapján e megyei gyűlésünk Szabó Zoltánt megválasztott esperesnek kimondhatja s tőle az esküt kiveheti. —

A Cs. Nagy Dániel és Varga Béla leveleivel ez alkalommal nem kívánok foglalkozni, mert míg az ott felsorolt kilengések nem hiusítják meg a szabad választást, vagyis míg az egész választás megsemmisítéséről nincs szó, addig azoknak elbírálása a már megindított fegyelmi eljárás keretébe tartozik csupán —

Kiváló tisztelettel:

10 szám. Felszólalások az előadói javaslattal kapcsolatban.

Egyházmegyei gondnok mint elnök, a vitát széles mederben engedélyezi, kijelentvén, hogy mindenki csak egyszer szólalhat fel (Szabályrendelet 19 §.) a feliratkozás sorrendjében adja meg a felszólalás jogát.

BORUZS LAJOS felhívja a közgyűlés figyelmét arra, hogy ebben a nagyjelentőségű kérdésben csak a törvény és szabályrendelet szigorú betartásával és a közérdek szem előtt tartása mellett lehet dönteni. Elfogadja az előadó határozati javaslatát

MOLNÁR JÓZSEF rámutat arra, hogy a szavazatbontó bizottság nem ismerte Puskás József és társai diószegi presbyterek fellebbezését, véleménye szerint nincs törvényes akadálya annak, hogy az albisi és érábrányi szavazatok, sőt a közgyűlés napjáig beérkezett szavazatok is figyelembe ne vétessenek.

BORBÉLY SÁNDOR hivatkozik szabályrendeletünk 6 §-ára amely szerint a szavazatok záros határidőn belül adandók be. Tiltakozik az elkésztett, vagy a szavazatok felbontásáig be sem érkezett szavazatok figyelembe vétele ellen és elfogadja az előadói javaslatot. Rámutat arra, hogy az esperes választás során, Szabó Zoltánnal szemben olyan meg nem engedhető eszközökkel korteskedtek, hogy e miatt panasszal is élt a közgyűléshez. Kéri panaszának ismertetését.

PAPPSZÁSZ LAJOS gondnok Borbély Sándor kérésére válaszulva bejelenti, hogy a panasz valóban beérkezett s azt annak előadja később fogja ismertetni.

LACZÁK DEZSŐ felolvassa 35 h. esperes sz. a. (III-jegyellátott) írásban benyújtott külön határozati javaslatát s javaslatának helyességét főleg azzal az érvel, hogy a gyülekezetek szavazata, tehát a lényeg a fő nem a forma, vagyis a szavazatok be-

adása, továbbá egy hozzá intézett levéllel részletesen igyekszik megindokolni Iditványozza, hogy az előadói javaslat elvetésével közgyűlés az ő javaslata értelmében határozzon s Hegedüs Albert szilacsi lelkészt ismerje el megválasztott, esperesnek.

SALIAY LAJOS Az előadói javaslat elfogadását ajánlja. Személyi kérdések és érzelmek a közgyűlést nem befolyásolhatják Laczák Dezsőt pedig ilyen személyi ellentétek irányítják, a mit az egész választási eljárás során tanúsított magatartása és különösen az igazol, hogy Laczák Dezső személyesen látogatott el az egyházmegye községeibe, ahol aztán Szabó Zoltán ellen keltett a presbyterek közt hangulatot és sok helyen a presbytereket saját lelkészük ellen lázította. A Laczák Dezső javaslata nem tárgyilagos és nem is törvényes.

OROSZ LAJOS előadó a Laczák Dezső 277-935 sz. a. előbb beadott (IV es jegyel ellátott) iratában s előadói javaslatának indoklása folyamán is felemlített azon vádjával szemben, hogy Végh József volt esperes helyettes esperesi minőségében 1934 december havában beszüntette az esperesi postai leadó könyvet, — felolvasa a megtámadott és betegsége miatt távollevő Végh Józsefnek a jelen jkvhöz IV es j. gy alatt csatolt iromány hátlapján levő igazoló jelentését; előadja, hogy a jelentés valóságát személyes tapasztalata alapján is megerősítheti, mert 3¹/₂ évig működött Érmihályfalván Végh J. mellett mint segéd lelkész s ott soha postai leadó könyv nem volt, mint a hogy, pl. mai működési helyén nincs

DÓNÁTH LÁSZLÓ nem fogadja el az előadói javaslatot s vitatja, hogy a diószegi presbyterium 1935 jan. 10-én azért nem foglalkozott ismételten az esperesre való szavazás kérdésével, mert előző határozata felebbezés alatt állott; kérdi: mi történt ezzel a felebbezéssel? Vitatja az ügyészi vélemény helyességét, mert szerinte az elkésetlen beérkezett szavazatok is figyelembe vehetők.

FIAS KÁLMÁN előadja, hogy a diószegi presbyterium az esperes választás elrendelésekor egyhangulag Szabó Zoltánra szavazott. A pótválasztás során azonban a presbyteri gyűlés előtti napon megjelent Diószegen Laczák Dezső és két székelyhidi sertés kupec ezek bejárták azokat a presbytereket, akik évek óta nem is jártak, a gyűlésre s a piacon is korteskedve, Szabó Zoltán ellen kompromitáló s lelkészi működését befektítő vádakot terjesztettek.

Ennek hatása alatt az 1934 dec. 13 i presbyterium gyűlésén

Hegedűs Albertre esett a szavazatok többsége. Ezen a gyűlésen még a presbyterek fele sem volt jelen a szavazáskor, de már később, a gyűlés folyamán több presbyter megjelenvén, tőle nyomban a szavazás megisméltését kérték, majd a gyűlés után Bodnár Sándor presbyter felebbezéssel támadta meg a félre vezetett presbyterium határozatát. Ő mint lelkész ragaszkodott ahhoz, hogy a presbyterium csak akkor tárgyalhatja újból az esperesre való szavazás kérdését, ha a presbyterek azt törvényes alapon kérik. Mivel pedig 16 presbyter, tehát a presbyterium többsége tőle írásban is kérte, hogy az esperesre való szavazás tárgyában új gyűlést hívjon össze, neki az I. t. c. 39-§-a alapján kötelessége volt a kérdést a legközelebbi gyűlés tárgysorozatába felvenni. Miután pedig a presbyterium újabb határozatával a diószegi szavazat Szabó Zoltánra esett, Bodnár Sándor az előző határozat elleni felebbezését visszavonta. A diószegi presbyterium *csak egy* szavazó levelet küldött be az esperesi hivatalba

EGEY ISTVÁN lelkészi aljegyző ismerteti Bodnár Sándor felebbezését s a felebbezést visszavonó beadományát is, amely jan. 12-én érkezett be az esperesi hivatalba.

KOVÁCS JÓZSEF érmihályfalvai segéd lelkész kér szót felvilágosítás adása végett s miután elők neki a szót megadja, előadja, hogy ő 2 éve segéd lelkész Érmihályfalván s tanúsítja, hogy ott soha postai leadó könyv nem volt. Valótlan tehát a Laczák Dezső vádja, hogy a leadó könyvet csak decemberben szüntették volna meg. Hivatkozik a jelen levő azon lelkészekre (Kalmár István, Kovács Lajos, Orosz Lajos, Saja Sándor, Barcsa Sándor) akik ő előtte működtek Érmihályfalván, hogy ott az ő idejükben sem volt posta leadó könyv. A Kovács József által felhívottak közbeszolás alakjában a fenti tényt megerősítik.

KALMÁR ISTVÁN az ügyészi véleményt bírálja s azt elfogadhatatlannak tartja. Szerinte bagatett ügyről van szó, amely akként döntendő el, hogy úgy az elkésettek, mint a diószegi szavazat semisithessenek meg s a fentmaradó nem vitás szavazatok alapján állapíttassék meg Hegedűs Albert többsége.

Dr. GULÁCSY SÁNDOR egyh. m. I. ügyész személyi kérdésben szólal fel. Vissza utasítja Kalmár István lekicsinylő kritikáját. Őt csak a közérdek irányítja és azt tekintve nem tartja bagatett kérdésnek sem a közgyűlés tárgyát, sem azt, hogy a közgyű-

lés elé milyen véleményt terjeszt, Előre kijelentette, ügyészi véleménye felolvasása előtt, hogy ő szigorúan tárgyilagos marad, s az egyik jelölt érdekében kifejtett, meg nem engedett korteskedés előtt is szemet hunyva, ügyészi véleményében a választás lefolyásával kapcsolatban szigorúan törvényes és közérdeknek megfelelő álláspontra belyezkedett, hogy az egyházmegye és az egyházközségek felzavart békéje mielőbb helyre álljon.

VARGA BÉLA rámutat arra — Molnár Józseffel szemben, — hogy a szavazatbontó bizottságnak ügydöntő jogköre nincs, nem lényeges tehát, hogy foglalkozott e a diószegi szavazás felebbségével, mert a döntés joga az egyházmegyei közgyűlést illeti. Elfogadja az előadói javaslatot.

SZENDREI DÉNES Közérdeknek tartja az előadói javaslat elfogadását.

CS. NAGY DÁNIEL nem fogadja el az előadói javaslatot és cáfolni igyekszik annak helyességét. Kéri az elkészült szavazatok figyelembe vételét is az egyes presbyteriumok kérései alapján.

FÁBIÁN JÁNOS presbyter, m. kéci vil. kiküldött követeli, hogy ha Érmihályfalván nem volt postai leadó könyv, panasszal kell élni a posta hivatal ellen —

KOZMA LAJOS kérdezi: fontolóra vették e az esperes jelöltek, hogy olyan korteskedés után, a milyen az elmúlt választáson történt — milyen erkölcsi értéke van a szavazatoknak s az esetleg elnyerendő esperesi tisztségnek?

Dr. KOTZÓ JENŐ rámutat arra, hogy ha szabályrendeletünk egyes rendelkezései nem világosak, ezt nem lehet jogkiterjesztő értelmében magyarázni. Az I. t. c. 7 §-a szerint u. i. a szabályrendelet nem ellenkezhetik a törvényel. Már pedig az I. t. c. 14 §-i pontja szerint (felolvassa a törvényt) vita nem férhet ahhoz, hogy a szavazatokat a kitűzött határidőben kell gyakorolni. A presbyteriumok határozata még nem szavazás — mint ahogy az egyes ember is elhatározhatja magát — mert a szavazás gyakorlása alatt, amint a törvény parancsolólag megkíván, a szavazó jegy beadását kell érteni. Tehát a törvény szerint a beadásnak kell a kitűzött határidőig megtörténnie.

Ami a diószegi szavazatot illeti, megállapítható, hogy *Diószeg nem kétszer szavazott*, hanem csak kétszer határozott. A rosszul értesült presbyteriummal szemben a jobban értesültnek határozatá-

hoz folyamodott. Ehez a presbyteriumnak joga volt, sőt kötelessége is volt a közérdek és az egyházközség hangulatának figyelembe vételével, mert az E. T. I. t. c. 14 §-a szerint a szavazás joga az egyházközséget illeti s a presbyterium az egyház községnek csak határozatra hivatott szerve, a mely a közhangulattal számolni köteles. Rámutat arra, hogy a diószegi Puskás J. féle felebbezésben egykonkrét panasz van, hogy t. i. a gondnok szavazott. Ámde a gondnok hivatalból tagja a presbyteriumnak, tehát szavazati joga is van. De tulajdonképen nem is alkalmas ez a felebbezés a felülvizsgálatra, mert kérelmi részt nem tartalmaz, nem mondja, hogy mit kíván, már pedig jogszabály, hogy a döntésre hivatott hatóságok a kérelmen túl nem terjeszkedhetnek. Végül utal arra, hogy a diószegi presb. jan. 10-i gyűlésén a felebbezők nem is tiltakoztak az esperesre való szavazás ellen, sőt a szavazásban részt vettek, így utólag nem kifogásolhatják az ügy újabb tárgyalását és a hozott határozatot. A törvényesség szem előtt tartásával ajánlja az előadó határozati javaslatának elfogadását.

EGEY ISTVÁN e. m. i. aljegyző, mint előadó felolvassa Borbély Sándor 209-935 sz. beadványát. (V jelzésű) mely a választási visszaéléseket tárja fel.

DÓNÁTH LÁSZLÓ az ügy előadása közben fel akar szólni, de elnök az előadó zavarását és felszakítását nem engedi meg. Dónát László ennek jegyzőkönyvbe vételét kéri.

EGEY ISTVÁN folytatva az ügy előadását, annak befejeztével a jelen jegyzőkönyvhöz V jegy alatt csatolt beadvány hátlapjára vezetett határozati javaslatot terjeszti elő.

Dr. GULÁCSY SÁNDOR egyh. m. i. ügyész indítványozza, hogy Borbély Sándor indítványát tegye át a közgyűlés a fegyelmi bírósághoz, ahol már Laczák Dezső ellen különben is eljárás van folyamatban.

A közgyűlés ügyész indítványát egyhangu helyesléssel elfogadja.

Elnök Dónáth Lászlónak adja meg a szót, aki kijelenti, hogy már tárgytalan a felszólalása, mert ő közbeszóólag — ugyan azt akarta indítványozni, a mit az egyh. m. i. ügyész javasolt.

KULCSÁR DEZSŐ és Dajka István az idő előrehaladottságára és arra tekintettel, hogy a kérdést már teljesen kimerítették a felszólalók, a vita berekesztését indítványozzák.

Miután a többi felszólalásra jelentkező elállott a felszólalás,

jogától, elnök Dr. Gulácsy Sándor ügyésznek adja meg a szót, aki reflektál a véleményével szemben elhangzottakra s kijelenti, hogy felolvasott ügyészi véleményét továbbra is mindenben fenntartja. Rámutat arra, hogy olyan súlyos, minden jóérzésű embert megbotránkoztató jelenségekkel állunk szemben, a melyek az egész ügy elől kezdését javasolnák. De ettől okvetlen meg kell őrizni az egyházmegyét, mert egy új választási küzdelem — ismerve az eddigiek lefolyását s a pártoskodásba csapó szenvedélyeket, szinte ellenségessé vált érzelmeket — kiszámíthatatlan, esetleg katasztrofális következményekkel járhatna.

Ugy a törvény, mint a közérdek szeptontjából indítványozza ismételtén, hogy az egyházmegyei közgyűlés az előadói javaslatot fogadja el.

LACZÁK DEZSŐ mint ellen javaslat tevő a zárszó jogán megismétli előző érveléseit s javaslatának elfogadását ajánlja.

PAPPSZASZ LAJOS egyh. m. i. gondnok, világi elnök több jelentkező hiányában a vitát berekeszti s bejelenti, hogy első sorban Orosz Lajos főjegyző előadó javaslatát bocsátja a közgyűlés döntése alá.

Bejelenti, hogy az egyházmegyei szabályrendelet követelményeinek megfelelően többen a titkos szavazás elrendelését kérték, minek következtében az előadó határozati javaslata elfogadásának kérdésében elrendeli a titkos szavazást. A szavazás a szabályrendelet értelmében csak igenel, vagy nemmel történhetik. Akik az előadói javaslatot elfogadják, igennel, akik azt elvetendőnek tartják, nemmel kötelesek szavazni. S ha az előadói javaslatot a közgyűlés nem fogadná el, csak akkor kerülhet sor más javaslatok feletti döntésre.

DÓNÁTH LÁSZLÓ precizirozni kéri, hogy az előadó határozati javaslatának elfogadása azt jelenti, hogy aki igennel szavaz, az Szabó Zoltánt megválasztott esperesnek ismeri el.

Elnök szerint az előadói javaslat világos. Aki azt elfogadja, az egyuttal Szabó Zoltán esperessi választása mellett dönt.

Ezek után elnök javaslatára a közgyűlés szavazatok beszédese végett Kozma Lajos tan. bíró elnökletével Dónáth László és Boruzs Lajos lelkészekből álló szavazatszedő bizottságot küld ki és elnök a szavazás tartamára a közgyűlést felfüggeszti.

A szavazatszedő bizottság eljárását és a szavazás rendjét az alábbi külön jegyzőkönyv tartalmazza.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Készült Székelyhídon 1935 április 10-én az érmelléki református egyházmegye közgyűlése által kiküldött szavazatszedő bizottság eljárásáról.

J e l e n v o l t a k :

a bizottság részéről: Kozma Lajos világi tanácsbíró, mint elnök, Dónáth László és Boruzs Lajos bizottsági tagok és a bizottság felkérésére Orosz Lajos egyh. megyei lelkészi főjegyző mint jegyzőkönyv vezető.

Szavazás megkezdése előtt Dr. Kotzó Jenő világi tanácsbíró kéri, hogy a bizottság mindenképp előtt állapítsa meg, kik az érdekeltek: Tiltakozik az ellen, hogy azok a lelkészek és gondnokok, vagy kiküldöttek, akik az elkészen szavazó, vagy más címen kifogásolt és vitássá tett egyházközségeket képviselik, — a szavazásban részt vehessenek. Ne szavazhassanak a személyileg érdekeltek, volt esperes jelöltek sem.

A bizottság Dr. Kotzó Jenő tanácsbíró kérelmének figyelemmel kívül hagyásával aként határozott, hogy a közgyűlésnek összes igazolt tagjait szavazásra bocsátja.

Dr. Kotzó Jenő kéri ennek jegyzőkönyvbe vételét, hogy eme határozat ellen óvást emel és felebbezési jogát bejelenti.

A szavazás ezek után a összehajtott szavazólapoknak egy alkalmi urnába való összegyűjtésével a jelen közgyűlési tagok egyházközségenkénti felhívásával a következőképen folyt le:

Leszavaztak az egyházak részéről:

- Albistról: lelkész Hérman Sándor gondnok
- Apátkeresztúrból: lelkész Fodor László gondnok
- Asszonyvásáráról: lelkész Oláh Béla gondnok
- Bályokról: lelkész Pap László gondnok
- Berettyószéplakról: lelkész . . . Kocsis József tanító képv.
- Biharfélegyházáról: lelkész File Bálint gondnok
- Bihardiószegről: lelkész Molnár Imre gondnok
- Biharvajdáról: lelkész Barcsa János gondnok
- Csokalyból: lelkész Sós Gyula gondnok
- Éradonyból: lelkész Szodorai János gondnok
- Érábrányból: . . . . .

Érbogyoszlóból: lelkész . . . Kovács Ferencz tanító
 Érkeserüből: lelkész Medves János gondnok
 Érköbölkutról: lelkész Kis Sándor gondnok
 Érmihályfalváról: . . . Csiri Sándor főgond. Tóth Zs. tan. képvis.
 Érolasziből: lelkész . . . Csóka Barna világi képviselő
 Érsemjénből: lelkész . . . Pásztor Tamás főgondnok
 Értarcsáról: lelkész Aszalós Gábor gondnok
 Gálospetriből: lelkész Fráter Tibor főgondnok
 Hegyközszentimréről: lelkész Lévai András gondnok
 Hegyközszentmiklósról: lelkész Kászoni János gondnok
 Kiskerekiből: lelkész Bátori Lajos gondnok
 Kólyról lelkész . . . Fodor Sándor presbyter:
 Magyarkézből: lelkész . . . Fábrián János presbyter
 Margitáról: lelkész Szenyessy Károly főgondnok
 Micskéről:
 Ottományból: lelkész . . . Szebeni József presbyter
 Piskoltról: lelkész Símándi Ferencz gondnok
 Poklostelekről: helyettes lelkész
 Szalacsról: : : : Szabó András gondnok
 Szentjóbbról: lelkész Várady Mihály főgondnok
 Székelyhidről: : . . . Balog Ferencz gondnok
 Tótiből: lelkész Lakatos Zsigmond gondnok
 Vedresábrányból: lelkész
 Kozma Lajos világi tanácsbíró
 Gulácsy Sándor " "
 Farkas Lóránd " "
 Dr. Kotzó Jenő " "
 Bónis Élemér " "
 Kántor Péter tanító képviselő
 Szántó Béla " "
 Horváth Péter világi főjegyző
 Gönczi Sándor " al "

Hegedűs Albert szalacsi és Szabó Zoltán székelyhidi lelkész a szavazástól — felhívás dacára is tartózkodtak.

A bizottság kizárta a poklosteleki kiküldöttet, mert megbízását írásban nem igazolta.

A szavazás eljárás során Dónáth László bizottsági tag kizáratni kívánta ..... poklosteleki helyettes

lelkészt, mert szerinte a helyettes lelkészt szavazati jog nem illeti meg. A bizottság helyettes lelkészt szótöbbséggel szavazásra bocsátja, mert az I. t. c. 51 § e. pontja szerint a helyettes lelkész is alkotó tagja az egyh. megyei közgyűlésnek.

Dónáth László kérte, hogy a bizottság döntésével szemben tiltakozása és külön véleménye jegyzőkönyvbe vétessék.

A szavazatok beszédese után bizottság megállapította, hogy a szavazásban a közgyűlésnek 69 alkotó tagja vett részt. Miután pedig az urnában talált szavazó jegyek száma a szavazók számával megegyezett, bizottsági elnök egymás után felnyitotta s bemutatta a szavazó lapokat, melyeknek eredményét Dónáth László s Boruzs Lajos bizottsági tagok jegyezték. A szavazó lapok egyik minden felírás nélkül, üresen találtatván, bizottság ezt a szavazatot érvénytelennek nyilvánította. Az érvényes 68 szavazat közül igennel szavazott ök 34 (harmincnégy) és nemmel ugyancsak 34 (harmincnégy) közgyűlési tag.

Ennek az eredménynek a megállapítása után a bizottság eljárását befejezettnek nyilvánította.

K. m. f. Kozma Lajos, Dónáth László, Boruzs Lajos, Orosz Lajos.

A szavazási eljárás befejezése után elnök a felfüggesztett közgyűlést újra megnyitja és felkéri a szavazatszedő bizottságot jelentésének megtételére. Kozma Lajos bir elnök bejelenti, hogy a szavazás során leadtak összesen 69 szavazatot, amelyből 1 szavazó lappal nem szavazott, aki beadta s az megsemmisített. Az érvényes 68 szavazatból Orosz Lajos főző előadói javaslatának elfogadásával „igennel„ szavaztak 34-en (harminnégyen) és a javaslat ellen ugyancsak harminnégyen. Szavazategyenlőség lévén, Pappszász Lajos gondnok elnöki jogával él és igennel szavaz, határozatilag kimondja, hogy a közgyűlés Orosz Lajos főjegyző előadói javaslatának elfogadásával Szabó Zoltán székyehidi lelkészt az érmelléki református egyházmegye megválasztott esperesének ismeri el és őt esperesi tisztében megerősíti.

Ezzel a határozattal további kérdések feltételének szüksége nem lévén, elnök a tárgysorozat eme pontjának tárgyalását befejezettnek nyilvánítja és az idő előre haladottságra való tekintettel a közgyűlés félbeszakítását rendeli el, kijelentvén, hogy a közgyű-

lés folytatását a mai nap d. u. 1/25 órájára halasztja, amikorra a közgyűlés alkotó tagjainak újból való megjelenését kéri,

K. M. F.

OROSZ LAJOS
egyházmegyei lelkészi
főjegyző

11 szám. Esperes időszaki jelentése.

Horváth Péter világi főjegyző teljes egészében felolvassa az alábbi esperesi időszaki jelentést:

az 1934 ápr. 18-án tartott egyházmegyei közgyűlésünk óta végzett adminisztratív ügyekről s intézkedésekről a következőkben számolok be.

I.

Mult évi közgyűlésünk határozata alapján, minden, a kerület elé tartozó ügyet a terminusok pontos betartásával, felterjesztettem. A scontrális ügyeket feldolgoztam, elvégeztem. Tanítók románnyelvi vizsgájával kapcsolatos intézkedéseket, felterjesztéseket, felhívásokat, a vett rendeletek értelmében, fogantatosítottam. —

Az egyházak vagyon-s jövedelembevallásával járó nehéz munkák sikeres elvégezhetése céljából, azoknak tanulmányozása végett, előbb személyesen bementem Váradra, az ott szerzett tapasztalatokat, hogy közölhessem lelkésztársaimmal, őket külön értekezletre hívtam össze, hogy az egyöntetű eljárás biztosítva legyen. A fentiek alapján befutott jelentőveket, összegezve, felterjesztettem.

Csokalyi lelkész terményváltság ügyét sikerült békés uton elintézni.

Lelkészek, tanítók törzskönyvi lapjait összegyűjtöttem. Választók névjegyzékét lezártam, hitelesítettem Házipénztár, gyámintézeti pénztár átadása alkalmával közreműködtem Keserűnek jégverés következtében tönkrement templom-tető s ablakok kijavíthatása céljából 30% pótdadó kivetését engedélyeztem. Az egyh. m. s ker. bíróságog egybehangzó ítéletével állásuktól megfosztott szentimrei tanítók helyett helyettes tanítók beállítását engedélyeztem. Nevezett Tóth testvérek ügyének főtörvényszéki tárgyalásán jelen voltam. —

Laczák Dezső éradonyi lelkész s Dr. Vajda József plebános fegyelmi ügyének tárgyalására két alkalommal időszaki bírósági ülést hívtam össze. —

Okt. 24-re lelkészj értekezletet s rendkívül közgyűlést hívtam össze, melyen esperesi állásomról való lemondásomat bejelentettem, — az itt nyert felhatalmazás alapján a megüresedett esperesi állásra a szavazást elrendeltem, miután sem az első, sem a második szavazás eredményre nem vezetett, az ügy iratai ott fcküsznek az 1935 febr 25-re összehívott közgyűlés asztalán. — Ezen ülésen terjesztetett elő a szavazatbontó bizottság jelentése is, mely szerint Farkas Lóránd tanácsbírónak, Horváth Péter vil. főjegyzőnek lettek megválasztva. —

1934 évi közalapi számadásokat, 1935 évi járulékkimutatást bizottságilag megvizsgáltattam, felterjesztettem, azzal egyidejűleg, felhasználva az alkalmat, a számvevőszék jelenlevő tagjaival a házipénztár 1934-évi számadását is megvizsgáltattam.

Május 26-28-án, Székelyhidon tartott leánykonferencián hivatalból megjelentem. Csokalyon a megújított templom felavatásán résztvettem, szolgáltam. Lelkeszi kurzuson szept 11-13-án, Váradon megjelentem. Nov 18-án a szatmári templom felavatásán egyh. megynket képviseltem. Dec. 4-én a főtörvényszéki tárgyaláson Kolozsváron résztvettem A kerületi által összehívott közig. gyámint. gyűléseken, id. bírósági tárgyalásokon résztvettem. —

Az 1935. febr 25-iki közgyűlés meghívóját s tárgysorozatát szétküldtem,

II.

Lelkeszi karunkban történt változások:

1. Nyugalomba vonult Lengyel Pál helyére Boruzs Lajos v. ábrányi lelkészt hívja meg *egyhangu* lelkesedéssel a kiskerekii gyűlekezet A szabályok pontos megtartásával eszközölt meghívási eljárás ellen felfolyamodással senki sem élván, meghívásra a Concessat megadtam, beiktatásán közreműködtem, okmányai rendben vannak, bekebelezését kérem. —
- 2 Takács Zsigmond nyugalomba vonulásával a gálospetrii gyűlekezet Kádár Miklós pusztajlaki lelkész urat hívja meg *egyhangulag*. Az új lelkész állásában áltam megerősítettén, el-

jövetelég a beszolgáló tisztet nt. Jakab József ur volt szives teljesíteni, ő végezte el a beiktatási szertartást is. Iratai rendben voltak, állomását elfoglalta. Bekebelezését kérem.

3. Vedresábrányból Kiskerekiben megválasztott Boruzs Lajos helyére a gyülekezet Barcsa Sándor h. lelkész urat hívta meg, hasonlóan *egyhangu* lelkesedéssel. A beszolgáló tisztet, Varga Béla választási elnökséget Kalmár István ur volt szives betölteni. — Beiktatását személyesen végeztem el. Iratai rendben voltak. Állomását elfoglalta. Hivatalos bekebelezését kérem.

Három egyhangu meghívás büszkeségére válhatik gyülekezeteinknek is. Bekebelezési díjat, mindhárom lelkész 500 leit, s mindhárom választó egyház 500 leit, tartozik házipénztárunkba lefizetni. —

4. Az üresen maradt poklosteleki h. lelkész teendőit ideiglenesen Sallay Lajos szentjebbi lelkész ur volt szives ellátni. Aug. 1-től alig egy hónapig Szücs János s. lelkész lett Püspök ur által Poklostelekre kirendelve. Szücs János okt. elején külföldre megy, helyére Medgyessy Lajost rendeli okt. 18. Püspök ur. —

III

Változások a tanítói karban.

1. Rendes tanítónak lettek megválasztva: Nagy Mihály Csokalyon.
2. " " " " Tóth Anna Szalacson.
3. " " " " Jámbor Ferencz Tarcsán

Válassztásukat ideiglenesen megerősitettem, bekebelezésüket kérem, eskütneni kötelesek, bekebelezési díjat fizetni tartoznak 200 leit tanító, 200 leit egyház. Ideiglenes, helyetes tanítóku lettek alkalmazva:

1. Csóka Lajos aszonyvásári tanító nyugalkmba vonul, helyére az egyház *h. tanítónak* Mészáros Annát választja meg
2. Diószeg Végh Emma helyére Fazekas M *h. tanítónak* választja
3. Mihályfalva. Kassay Ida helyére Boruzs Magdát *h. " "*
4. Micske Tőkés Erzsébet helyére Benke Bertát *h. " "*
5. Szentmiklós Mabulik Mária helyett Maklárý S *h. " "*
6. Apátkeresztur Csóka Bélát, *mint kántort* alkalmazza. —

Nevezetteket ideiglenesen megerősitettem, tudomásul vételét kérem.

7. Szomorúan, kényszerítő körülmények hatása alatt, működési engedélyének 30 nap alatti bemutatásának feltétele mellett, ideiglenesen megerősíttem Piskolton Koós Elek választását is. Azóta 4 hónap telt el, működési engedélyt nem szerzett, végleges megerősítésének megadását, vagy megtagadását a közgyűlés bölcsességére bízom. —

Szebeni József Kiskerekii tanító, kinek most két éve 50 éves tanítói működését velünk együtt ünnepelte az egyh. m. tantestülete, ki azóta jól megérdemelt nyugalomba vonult, folyó év elején végkép itthagyt bennünket, elment az örök nyugalomba. Kérem emlékezetének megőrkítését jegyzőkönyvünknek lapjain. —

Végül becses elnézését kérem a Nt. s Mélt. Közgyűlésnek hogy egyházmegyénk ama határozatának, hogy az esperesi jelentések kinyomatva, az alkotó tagoknak előre megküldésének, jelen alkalommal pusztán technikai okokból sem tethetem eleget. Az általam eddig végzett összes adminisztratív ügyekről hű képet szándékoztam adni, a nyomda nem vállalta a jelentések gyors elkészítését. —

Teljes tisztelettel maradok

Érmihályfalva. 1935. febr. 9.

A Nagyt. s Mélt. Közgyűlésnek alázatos szolgája:

esperes.

Világi főjegyzőnek ez időszaki jelentésre vonatkozó előadói javaslatait a közgyűlés egyhangulag elfogadja és határozatokká emeli a következőkben:

A.) az előterjesztésben említett esperesi időszaki jelentés tényeit az egyházmegyei közgyűlés általánosságban, helyeslőleg tudomásul veszi, elfogadja, illetve megerősíti s a nagyszámu. körültekintő és fáradalmas intézkedésekért Nagytiszteletű Végh József esperes urnak jegyzőkönyvi, elismerő köszönetet mond;

némek részleteire nézve pedig a közgyűlés a következőleg határoz:

B.) Boruzs Lajos Kiskerekibe,
Kádár Miklós Gálospetribé és
Barcsa Sándor Vedresábrányba

egyhangulag, szabályszerűen meghívott lelkészeket, miután a meghívások ellen felfolyamodással senki sem élt, irataik rendben vannak, a concessát megkapták a beiktattattak, ezen ujállásaikban a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel, véglegesen megerősíti és az egyházmegyei lelkészi karába bekebelezi. Midőn ez egyhangu meghívások felett az egyházmegyei közgyűlés is örömeinek ad kifejezést, Isten áldásának kérésével öleli keblére a most megerősített lelkipásztorokat.

Egyben utasítja a közgyűlés mind a három meghívó egyházat s mind a három meghívottat, hogy az egyházmegyei szabályrendelet 13. §-ában bekebelezési díját, ha időközben már meg nem történt volna, haladéktalanul fizessék be az egyházmegye házipénztárába ;

C.) A nyugalomba vonult:

Lengyel Pál kiskerekii és

Takács Zsigmond gálospetrii volt lelkészek hosszú és terhes szolgálataik áldásos teljesítése által szerzett érdemeit az egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíti s a lelkészi magasztos hivatás alkonyán Isten jutalmazó áldását kéri e két, a tisztes, becsületes öregség ezüstjével diszített lelkipásztor fejére, mint akik egyházaikat s így az Isten Országát is, a világháboru, a kommün és az uralomváltozás zivatarai között és alázatosan, hűséggel szolgálták ;

D.) Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Urnak a poklosteleki lelkész helyettesítésére vonatkozó intézkedéseit a közgyűlés mély tisztelettel tudomásul veszi ;

E.) Nagy Mihály csokalyi,

Tóth András szalacsi és

Jámbor Ferenc értarcsai rendes tanítókul történt megválasztatását az egyházmegyei közgyűlés ezen minőségükben egyhangulag és véglegesen megerősíti s

mindhármójukat eskütételre utasítja és az egyházmegye tanítói karába bekebelezi. Isten áldó keze segítse őket az egyházért folytatandó, küzdelmes munkáikban!

Egyben felhivatnak az érdekelt egyházak és rendes tanítók, hogy egyházként és személyenként esedékes 200-200 L. bekebelezési díját, ha már eddig meg nem történt volna, fizessék be haladéktalanul az egyházmegye házipénztárába.

F.) Tudomásul veszi az egyházmegyei közgyűlés, hogy

Mészáros Annát az asszonyvásári

Fazekas Margitot a bihardíószegi,

Boruzs Magdolnát az érmihályfalvai,

Benke Bertát a micskei,

Maklár Sándort a hegyközszent miklósi egyház ideiglenes, helyettes tanítói, illetve tanítónői és hogy

Csóka Bélát az apátkereszturi egyház kántori minőségben megválasztotta és hogy esperesileg ideiglenesen megerősítették;

G.) tudomásul veszi a közgyűlés, hogy Koós Etek piskolti tanító megválasztását Esperes Ur, kényszeri hatása alatt, azzal a feltétellel erősítette meg ideiglenesen, hogy működési engedélyét 30 nap alatt mutassa be Minthogy azonban azóta 4 hónap telt el, de működési engedélyét saját hibájából még sem szerezte be, illetve nem mutatta be, az egyházmegyei közgyűlés ezen állásában való megerősítését egyhangulag megtagadja;

H.) egyházmegyei közgyűlés megilletődve és fájdalommal vesz tudomást Szebeni József kiskerekli volt tanítónak a f. év elején történt elhunytáról Szebeni József tanítói hivatásának súlyos keresztjét 50 éven át viselte s félszázados tanítói jubileumát most két éve ünnepelte. E szerfelett hosszú küzdelem eredményeként tudás, szorgalom és hitünk tiszta fénye kapott lángra ezernél több gyermek agyában. Ennek az önzetlen, ennek az önfeláldozó munkának állít emléket a közgyűlés, midőn néhai Szebeni József emlékét jegyzőkönyvében ezennel megörökíti.

12 szám. Esperesi jelentés az egyházmegye valláserkölcsi, anyagi, iskolai állapotáról.

Világi főjegyző előterjeszti az érmelléki református egyházmegye 1933-évi valláserkölcsi, anyagi és iskolai állapotáról szerkesztett, következő esperesi jelentést:

Jelentésem előterjesztését megelőzőleg, úgy a magam, mint egész egyházmegyém nevében, hálás köszönetemet nyilvánítom azon egyházi s világi férfiakkal szemben, kik az egyházlátogatás nehéz s felelősségteljes munkájában időt, fáradságot nem kimélve, közreműködni szívesek voltak s a munka nehezebb részétől s terhetől az öreg, tehetetlen embert mentesíteni igyekeztek. —

ESPERESI JELENTÉS.

Az érmelléki ref. egyházmegye valláserkölcsi s anyagi, iskolai állapotáról, az 1934 évben eszközölt egyházlátogatások alkalmával felvett jegyzőkönyvek alapján.

I. Az egyházak belélete.

1. Isten Igéje minden vasárnap és ünnepnap d. e. prédikáltatott.
2. Heidelbergi Káté minden vasárnap d. u. magyaráztatott 28 helyen.
3. Bibliaimagyarázat volt vasárnap d. u. 4 helyen, 2 helyen csak imádság.
- 4-5. Hétköznapi istentisztelet ma már van minden egyházban imával s bibliaolvasással. Adventi s böjti napokban 17 helyen bibliaimagyarázattal. —
7. A templomlátogatók száma nagy ünnepeken 120 000. Vasárnap d. e. 76.000. Vasárnap d. u. 26:000, hétköznapi d. e. 4500.
8. Gyermekek istentisztelet volt 12 egyházban, 51 esetben. —
9. A nagyobb iskolás növendékek, tanítók vezetése alatt, rendszeren résztvesznek az istentiszteleten. —
10. Az urvacsora mind a 6 alkalommal, minden egyházban ki lett osztva. A szórványokban 3 nagy ünnepen. A leányegyházban mind a 6 alkalommal. —

11. Urvacsorával élők:

	Leány egyh. s szórványokban:					
Böjtkor . . .	fi 964	nő 1307	össz. 2271	fi 54	nő 62	össz. 116
Hustvétkor . . .	2151	363	5214	71	104	175
Pünkösztkor . . .	2047	3752	5799	67	84	151
Uj kenyér . . .	1762	2461	4223	43	65	108
Ujborkor . . .	1384	1754	3138	32	49	81
Karácsony . . .	2591	3368	5959	63	96	159
Összesen: . . .	10,899	15,705	26,604	330	460	790

12. A betegek rendszerint urvacsoraosztás alkalmával, de kívánságra bármikor éltek urvacsorával.

13. Háziistentisztelet volt 9 helyen. Az azt rendelő családok a legbuzgóbb istentiszteletlátogatók.

14. A lelkészek rendszerint látogatják a családokat, a presbiterek ezen a téren való buzgósága még ma nagyon sok kívánnivalót hagy fenn —

15. Vasárnapiiskola ma már minden egyházban van. Külön jelentése van.

16. A Bibliakörök, nőszövetség, leányegylet működik. Külön jelentése van

17. A férfiszövetség 16 helyen megalakult, 18 helyen alakulóban, ennek a megszerzése a legnehezebb. —

18. Nőszövetség 28 helyen. Külön jelentése van. —

19. Énekkar 22 helyen van, 20 helyen tisztán férfaikból alakult, 2 helyen van vegyeskar is, tagok száma 531. Vezetői a kántortanítók. Magok tartják fent magukat. Az egyházak a fenntartásra nem áldoznak. *Az énekkarok* azonban az általok rendezett hangversenyek s előadások jövedelméből *az egyházaknak 14,652 lejt adományoztak.* — Az énekkarok ünnepi istentiszteleteken, ünnepélyek alkalmával, különösebb temetések alkalmával közreműködnek.

20. A szegényekről általában az egyház a maga szervei, a nőszövetség, leányegylet s bibliakörök útján gondoskodik. Ezek tartják nyilván a segélyezendők számát. Külön segélyügybizottság nincs megszerezve sehol, ennek dacára az elmúlt év folyamán a vett jelentések szerint *szegényeknek összesen 32,373 lejt osztatott. ki* Diakonissza, napközi otthon, árvaház nincs az egyh. megyében. —

21. Idegenbe ment cselédek bejelentéséről nem érkezett jelentés.

22. Ref. iparostanulók száma 618. Vallásórára kevesen járnak. A lelkészek tanítanak, de a munkaadók s a hatóság közöm-bössége miatt, kevesen jelennek meg a vallásórán. Bibliakörük egyedül Mihályfalván van, hol Kovács József s. lelkész vezeti őket, ezek rendszeresen járnak is a templomba. Tanoncotthon nincs.

23. Ref. egyházi népkönyvtár 11 egyházban már van, a többi az alakítás nehézségeivel küzd. Az egyházak a költségvetésbe nem vesznek fel semmit ennek támogatására.

24. Iratterjesztés ma már minden egyházban megvan. 22 helyen lelkész, 13 helyen tanító által vezetve. Elkelt 27 teljes biblia, 234 ujszövetség, 309 zsoltár, 946 árvaházi naptár, 579 néplap. A „Ref. Jövő“ megrendelt számaait a jelentés nem tünteti fel.

25. Vallásos összejöveleteket 104 esetben rendeztek gyülekezeteink. A hatóságok törvénytelen közbelépése 7 alkalommal megakadályozta megtartását.

26. Gyülekezeteink külső jótékony célokra 11,762 leit adományoztak.

27. A hivek jótékonyágának feltüntetett összeg 150,766 lei. Nagyobb jótétevők nevei: Érabrányban özv. KÁDAR SÁNDORNÉ egy harangot csináltatott 33100 leit, ugyanott özv. KOVÁCS ANDRÁS NÉ templomalapra 5000 leit, Érkeserűben OROSZ LAJOS s neje KOMORÓCZY ERZSÉBET 6000 leit, Lengyel Imréné 5000 leit, Érmihályfalván néh. Tunyoghy Károly 7000 leit, Érolasziban Nagy Ferencz a templomba egy kalyhát csináltatott 1200 lei értékben, Micskén Szedressy Andor jegyző ur harmóniumra 2695 leit. Fentieken kívül többen adtak 1000 leien alóli ajándékokat s adományokat —

28. Uralkodó bűnök a hivek között ma is a régiek: iszákosság, verekedés, istenkáromlás.

29. A vadházások száma a díjtalan esketés folytán apadt, azonban különösen az ipari községekben még mindig vannak.

30. Hitelveinkkel ellenkező szokások: sirok kivilágítása, babonáskodás. Lelkészek szószékből s bibliai órákon küzdenek ellene.

31. Sérelem érte egyházunkat iskolai ünnepélyeink indokolatlan betiltása és az iskolai beiratások alkalmával, valamint a már egyszer átadott, de ujabban elvett agrárföldek ügyében. A szentimrei tanítók ügyében történt jogtalan beavatkozás miatt, valamint a felettes egyh. hatóságok törvényes rendelkezéseinek sérelmes fel-

sem bevétel miatt. Esperes ezeket jelentette.

32. Egyh. községi biráskodást a presbitérium gyakorolja. Ilyen esetekről nincsen jelentés.

33. Az egyh. megyében vannak baptisták 518. — Szombatosok 16 — Adventisták 10. Milenista 7. —

34. A községek lakosságának száma összesen 73,227 lélek. —

II. A gyülekezet külélete.

35. A presbiterek száma 607. Egyházi választók száma 4533. Egyházi adózók 11318. Egyháztagok, vagyis hívek száma az anyaegyházban

	fi 18363	nő 19295	összesen 37658
Leányegyh. -ban s szórv. -ban	1300	1354	2654
Összesen:	19663	20549	40312

36. Presbitérium rendszeresen tart üléseket.

37. Egyh. közgyűlések alól fel vannak mentve gyülekezeteink

38. Vagyonteltár minden helyen van, Évi változások átvezetve

39-40. Ingatlanok az agrárföldek kivételével telekkönyvezve vannak. Albis, Asszonyvásár s H, k sz. Imre kivételével rendben van minden helyen, Az elvett földekért a kisajátítási ár nincs megfizetve. Az adott földekért adót s több helyen haszonbért az élvező fizeti. —

41. Az agrárreform során az egyházak kaptak 178 holdat, telkeszek 167 holdat, tanítók 435 holdat, összesen 780 holdat. Elvettek összesen 239 holdat. Amit kaptak, a 40. alatt jelzett 3 egyház kivételével, még ma használják —

42. Költségvetés, esperes által aláírva, minden egyházban megvan. —

43. Ki van vetve egyháziadó: pénzben 2,433,069, terményben 363,000; ha befolyna, fedezné a szükségletet. —

44. A számadásokat közgyűlés 1934 ápr. 18-án hagyta jóvá.

45. A számadások eredménye: bevétel 2,216,558 kiadás 2,106,403. Marad. 110,155. — L.

46-48. Tőkéik, alapok összege 1,487,393 lei, a magtárvagyonnal együtt. Kötvényekben kezelve.

49. Az egyházak adóssága 2,171,864 lei. —

50. Az épületek javításra szorulnak kivétel nélkül.
 51. Új építkezésre kiadatott 79,000 lei.
 52. Javításokra 190,000 lei.
 53. Az egyházi épületek biztosítva vannak 1,756,890 leire.
 Biztosítási díj 28 881 L.

54. A hivatalnokok nincsennek fizetve rendesen. Lelkészek hátraléka 296,795 lei, tanítóké 347,250 lei. Oka a nyomasztó anyagi helyzet, részben a pusztító jégverés, de legnagyobb mértékben az, hogy a hátiányok behajtására sehol nem kaptak jogsegélyt.

55. Egyh. ker. egyh. m. járulékokkal fenti okokból 5 egyház kivételével csaknem mind hátralékban van. Minden lehető megtettek az adó benajtása ügyében, de sikertelenül a presbitériumok.

56. Pere 4 egyháznak van.

57. Temető minden egyháznak van, gondozzák a hivek.

58. A kerülettől nyert segélyekkel együtt 207,110 leit kaptak gyülekezeteink ebből 14% os segély csupán 11,600 lei, a többi a községek által az egyházaknak különféle címeken nyújtott adomány, A 14%-os a tanácsok által is megszavazott iskolai segélyeket a költségvetésekből a megyei számvevőszék csaknem minden helyen önkényesen kitörölte, a felfolyamodások még mindig nem intéztettek el, még válaszra nem érdemesítették a foyamodókat. —

III. A gyülekezet iskola ügyei.

59. Felekezeti iskolánk van 30 anyaegyházban s Monuspetri-ben a leányegyházban 62 tanerővel, Apátkeresztur, Érabrány, V. ábrány, Poklosteleken csak államiiskola van. —

60. Iskoláink alapítási ideje csaknem minden helyen más. Nyilvánossági joga Vajda kivételével mindnek megvan.

61. Az elemi iskolákra áldoztak hiveink 2,143,090 leit. —

62. Tanulók száma ref. elemiiskolánkban 3,358

63. Tanulók száma nem ref. iskolákban 1,735, —

64. Tanítás eredménye: a felekezeti iskoláinkban. Van 22 kitűnő tanító, kiknek neveit, promemoria, buzdító példaként, egyházmegyei határozatunk értelmében jelen jegyzőkönyv végén sorolom fel. A többiek jók és megfelelőek.

65. Az iskolák felszerelése sok kívánni valót, hogy fent még ma is, bár a szigorú rendeletek hatása alatt igyekeztek pótolni a

hiányokat.

66. Tanítóink hány családot látogattak meg? 383 család van feltüntetve.

27. Hány ízben volt iskolalátogatás egyh. hatóság által? 69 esetben, állami hatóság által 51 esetben. —

IV. Anyakönyvi adatok az anyaegyházban.

68. Megkereszteltetett törvényes fi	431,	nő 407,	össz 838	)	
" törvénytelen "	41	" 40	" 81	)	919
Nem kereszteltetett meg	18	" 21	"		39
Állami anyakönyv szerint születel	490	" 468	"		958

69. Eltemetett fi 355, nő 269, összesen 624

      állami anyakönyv szerint fi 358, nő 270, összesen 628. —

70. Házasságot kötött s egyháziilag is megáldott.

      tisztja pár 228, vegyes pár 35, összesen 263 pár.

      Állami anyakönyv szerint tisztja 230, vegyes 43, össz. 273 pár.

71. Konfirmált fi 271, nő 259, összesen 530.

72. Áttért fi 4, nő 9, összesen 13.

73. Kitért fi 15, nő 23, összesen 38.

74. Elköltözött fi 17, nő 26, összesen 43.

75. Beköltözött fi 6, nő 9, összesen 15. Mit tett lelkész s presbitérium a szertartások mellőzésének s a kitérések megakadályozása érdekében? Minden tőle telhetőt. —

76. Ref lélekszám anyaegyházakban 1933. dec. 31. fi 18363, nő 19295, összesen 37658.

V. Anyakönyvi adatok a leányegyházban s szórványokban.

77. Megkereszteltetett törvényes fi	13,	nő 16,	összesen 29	)	
" törvénytelen	2,	6,	8	)	37
Állami anyakönyv szerint	15	22			37

78. Eltemetett fi 5, nő 6, összesen 11.

79. Egyházi házasságot kötött 2 tisztja, 5 vegyes pár, össz. 7 pár.

      Állami anyakönyv szerint 2 " 7 " " 9 "

80. Konfirmált 4 fi, 3 leány, összesen 7. —

83. Elköltözött tudomás szerint 7 család, 30 személy.

84. Lélek szám 1933 dec 31 én a leány egyh -ban s szórványokban:

	fi 1300	nő 1354	összesen 2654.
az anyaegyházban	18363	19295	37658

Az összes hívek száma: 19663 20649 40312

Leikészek, tanítók kimutatása a beterjesztett személyi törzslapokon van feltüntetve. --- A kitűzőnek minősített iskolák, illetve tanítók neveit, egyházmegyei határozat értelmében, buzdító példaként itt sorolom fel. Albis: Kemecsey György, Tompa Róza. Asszonyvására: Thimó Anna. Diószeg: Nagy Piroska, Asók István. B. félegyház: Horváth Géza, Váry Margit, Bogyoszló: Kovács Ferencz. Keserü: Virág Sándor. Porsztner Mária. Mihályfalva: Tóth Zsigmond, Kassay Ida, Pály Irén, Pály Gizella, Kágya: Kenyeres Margit. Margitta: Kántor Péter, Kántor Péterné, Matta Ferenczné. Ottomány: Kósa Károly, Szalacs: Jakab Lajos, Keszi Ilona. Fazekas Margit. Székelyhid: Péter Béla, Polgáry Vilma. —

A belmissziói jelentések az 1933. ker. j. könyv 77 sz. határozatának 7. pontja alapján feldolgozás végett az egyh.-megyei belmissziói bizottság előadójának lettek kiadva. —

Kelt Érmihályfalva, 1934 Nov. 26.

Teljes tisztelettel:
VÉGH JÓZSEF
esperes

Világi főjegyzőnek idevonatkozó előadói javaslatait a közgyűlés elfogadja s határozatokká emeli a következőkben:

A.) az előterjesztésben említett esperesi jelentést a közgyűlés általánosságban elfogadja, helyeslőleg tudomásul veszi s felkéri Nagytiszteletű Esperes Urat, hogy a következő. b) — g) pontokban nem érintett ügyekre vonatkozó, sürgőszerű intézkedéseit saját hatáskörében megtenni sziveskedjék;

egyes részletekben pedig úgy rendelkezik:

B.) mivel az iparostanoncok valláserkölcsei oktatása nem kielégítő, szigorúan utasítja az egyházmegyei közgyűlés mindazon egyházak presbitériumait, ahol iparos-

tanonciskolák vannak, hogy minden erejükkel igyekezzenek a tanoncok vallásos oktatásának útjában álló akadályokat sürgősen elhárítani s a vallásórák pontos megtartásáról s ezekkel kapcsolatban az anyanyelvi helyesírás és olvasás elsajátításáról gondoskodni;

C.) egyházmegyei közgyűlés elismerését és hálás köszönetét nyilvánítja s ezt jegyzőkönyvében is örömmel örökíti meg:

1. özv. Kádár Sándorné urnő, érábrányi lakosnak, egy 33.100 L. értékű harang öntetéséért,

2. özv. Kovács Andrásné urnő, érábrányi lakosnak, a templomalapra tett 5000 L.-es adományáért,

3. Orosz Lajos ur és neje, szül Komoróczy Erzsébet urnő, érkeserői lakosoknak, 6000 L.-es adományukért,

4. Legyel Imréné urnő érkeserői lakosnak, 5000 L.-es adományáért,

5, néhai Tunyoghy Károly ur, volt érmihályfalvai lakos 7000 L.-es adományáért, az örökös útján,

6, Nagy Ferenc ur, érolaszii lakosnak, a templom részére adományozott, 1200 L. értékű kályháért, valamint,

7. Szedressy Andor ur, micskei lakosnak, egy harmónium beszerzésére adományozott 2.695 L.-ért

Ezek, az egyház példás szeretetéről, hathatós támogatásáról tanuskodó segítő kezek legyenek áldottak az Ur előtt!

E határozat az adományozókkal kivonatban közlendő;

D.) Albis, Asszonyvásár és Hegyközszentimre presbitériumai utasítatnak kövessenek el mindent, hogy az agrárreform útján szerzett ingatlanok továbbra is birtokukban és tulajdonukban maradjanak. Bekebelezése iránti lépéseiket haladéktalanul tegyék meg;

E.) mivel az egyházi behivatalnokok járandóságai általában rendetlenül szolgáltatnak ki, sőt a legtöbb helyen türhetetlen mérvű fenakadások vannak, az egyházmegyei közgyűlés [utasítja az összes presbitériumokat, hogy a lelkészek és tanítók nélkülözhetlen munkásságát méltányolva, hassanak oda, hogy az életlehetőségeket elzáró bajok mielőbb s a lehetőségig megszűnjenek;

F.) a vajdai presbitérium felhívatik, hogy az iskola nyilvánossági jogának megszerzése iránt, áldozatok árán is, minden alkalmas módon és a törvényes feltételek teljesítésével, haladéktalanul intézkedjék, mivel minden egyes hitvallásos iskolánk megszűnése egyetemes egyházunknak is egy-egy sivár, fájdalmas sirhantja és nem pótolható vesztesége;

G.) egyházmegyei közgyűlés örömmel értesül arról, hogy

Albison: Kemecsey György és Tompa Róza,

Asszonyvásáron: Thamó Anna,

Bihardiószegen: Nagy Piroska és Asók István,

Biharfélegyházán: Horváth Géza és Váry Margit,

Érbogyoszlón: Kovács Ferenc,

Érkeserűben: Virág Sándor és Prosztner Mária,

Érmihályfalván: Tóth Zsigmond, Kassay Ida, Pálffy

Irén és Pálffy Gizella,

Kágyán: Kenyeres Margit,

Margittán: Kántor Péter, Kántor Péterné és Matka

Ferencné,

Ottományban: Kósa Károly,

Szalacson: Jakab Lajos, Keszi Ilona és Fazekas Margit,

Székelyhidon pedig: Péter Béla és Polgári Vilma ta-

nitók, illetve tanítónők kitünőknek minősítették.

Az egyházmegyei közgyűlés teljes tudatában van annak a nagy küzdelemnek, melyet egyházmegyénk tan-testülete a megélhetésért naponként megújít s annak a hatalmas munkának, melynek tanítóink hőseivé, martir-jáivá szegődtek. Ezért elmulthatatlan hálát érez mindazok iránt, akik a lét e nehéz harcai között is hitvallásos iskoláink, mentsváraink kitünőségeivé nőttek s ezzel pályatársaik között is a világító fáklya lelkes hordozóivá avattattak.

Érdemeik elismerését a közgyűlés jegyzőkönyvileg, egyhangú és kész örömmel megörökíti és további kitar-tó munkájukra Isten áldását kéri.

13 szám. Belmissiói jelentés.

Debreceni László belmissiói előadó igazolt távolléte miatt lelkészi főjegyző olvassa fel az alábbi belmissiói jelentést:

NAGYTISZTELETŰ ÉS MÉLTÓSÁGOS EGYHÁZMEGYEI KÖZGYÜLÉS!

A beérkezett belmissiói jelentések alapján Isten iránti hálával állapíthatjuk meg, hogy egyházmegyénkben a belmissiói munkának minden ága megindult. Legteljesebben folyik a vasárnapi iskola, utána a nőszövetség, ifjúsági egyletek s végül a férfiszövetségek következnek. A legcsendesebb, de legalapvetőbb munkát a vasárnapi iskola fejt ki, míg legnagyobb eredményeket a nőszövetség mutat, mely 17 helyen 140167 leit bevételezett és különböző egyházi és közcélokra 81192 Leit fordított.

A munka akadályait a következő csoportokba oszthatják a jelentő iverk szerint:

1.) **GAZDASÁGIAK:** (mint szegénység, terem, fűtés hiány bibliák, Zsoltárhiány, tagdíj.)

2.) **LELKIEK:** közöny, ellenszenv, korszellem romlottsága mulatni vágyás, léhaság, lelki szegénység, értetlenség, férfiak ellenszenv, női versengés, materiális világ nézet.

3.) **SZERVEZETI:** (munkás, vezetőhiány, alakulatok közös munkája.)

4.) **Politikai** (hatósági beavatkozás, gyanu)

5.) **Ismeretlen.** T. i. indokolást nem jelentettek)

Segítség iránti igények közül a legfontosabbak:

1.) **SEGÉDESZKÖZÖK:** (jó vezérkönyv, ajándék Bibliák, olcsó énekes könyv, propaganda iratok, gyermek versikék.)

2.) **ÁLTALÁNOS LELKI ÉBREDES:** (vidékeket összefogó, egymásra ható munka)

3.) **KÖRI ÉS MEGYEI SZERVEZKEDÉS.**

4.) **BELMISSIÓI NAPOK RENDEZÉSE.**

5.) **Belmissiói titkár látogatása:** B. vajda, Kóly-Kágya Micske.)

Mint fontosabb eseményt, meg kell, hogy említsük ide az 1 sz. alatti 2 egyház megyei nőszövetségünk 1934 szept. 9-én Margittán tartott s konferenciával egybekötött közgyűlését, melynek hatását és tanulságait özv. Szaplóczayné Dr. Szíklai Ilona kerü-

leti női titkár és Kiss Bertalan belmissiói titkár jelenléte és szereplése, előadásai fokozták s melyet a margittai egyház szives vendégszeretete tett emlékezetessé.

1.) A kerületi leány konferencia 1934 május 25.26 27.28 napjain vol, Székelyhidon. Szép számmal vettek részt a leányok a kerület minden részéből s a két kerület kiválóbb férfiainak, valamint a kerületi női titkár előadásaiból, evangélizáló beszédeiből sok lelki áldást merítettek. De különösen sokat használt a még-szunnyadó érmelléki leánysereg ébresztése tekintetében.

3.) Szintèn a belmissiói munka előbbvitelét célozta a rézaljai lelkészi körnek Margittán 1934 október 19-én tartott alakuló és tisztújító köri gyűlése, melynek elnökéül Dónáth László lelkész-társunk választatott meg.

A belmissiói munkával szoros kapcsolatban van az ujabban életbeléptetett lelki ügyekkel foglalkozó presbyteri ülés is, a mely helyesen vezetve sok erősítést adhat a belmissiói munkáknak. Nem lesz érdektelen, — úgy gondolom — ha röviden ezeket is befoglalom jelentésembe. 13 egyházból terjesztettek be ilyen jegyzőkönyvet a mult évtől. Ezeknek a tárgya mindenütt az egyház baját, fogyatkozását öleli fel. Általános tünet a templom és Urasztala látogatóink számbeli apadása, vagy legalább is nem megnyugtató mértéke. Miből viszont azt is láthatjuk, hogy ma fokozottabb mértékben érezzük a szükségét, hogy zsufolásig teljen meg az Isten háza. Szertartást mellőzőkről 2 helyen tárgyálnak, egy helyen pedig tömeges kitérés is (10) előfordult.

A határozatok leginkább önelkötelezésre, ígéretekre vonatkoznak. Szombaton és nagyhéten az esketést eltiltják. Egy helyen presbyteri határozattal vezetik nyilvántartásban, vagy törlik onnan a hűtlen egyház tagokat (pl. reverzálist adók, szertartást mellőzők vadházások stb.)

Jelentésem tudomásul vételét kérve, vagyok a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlésnek,

Érábrány, 1935 április 10.

alázatos szolgálja:

DEBRECZENI LÁSZLÓ

ref., lelkész belm. előadó.

Egyházmegyei közgyűlésünk fenti jelentést tudomásul véve, elismerését fejezi ki az elért eredmények felett. Szeretettel buzdítja a lankadókat további küzdelemre és Isten szentlelkének áldását kéri az akadályok elhárulása végett szeretett népünk egész egyetemére nézve.

14 szám. Missiói jelentés az érábrányi lelkesztől.

Az érábrányi lelkesz akadályoztatása miatt lelkeszi főjegyző felolvassa a következő missiói jelentést:

Van szerencsém az érábrányi lelkeszi körben 1933 és 1934. évben végzett missiói munkáról szóló jelentést a következőkben ismertetni:

1933. ÉVI ADATOK:

7 község határában 381 református lélek él. Harminchatszor tartottam Isten tiszteletet Lüki hegyen egy Isten féltő szeretett atyánkfia, Kovács Imre házában. Keresztelés volt 14. Esketés 4. temetés 3 esetben. Urvacsorát osztottam betegeknek 2 esetben. Tanuló volt 2 iskolában 37 gyermek, kik heti 4 órában részesültek vallás és ének oktatásban. Perselypénz volt 250 lei. Uti távolság: Lüki 8 km. Kohány 2 km. Fuvardij 3200, napdij 3200, összesen 6400 Lei.

1934. ÉVI ADATOK.

Lélek szám 381-28 Isteni tisztelet tartott a Lüki hegyen. Keresztelés 16, esketés 4, temetés 4, Urvacsora osztás 2 esetben volt. Konfirmált 14 növendék. Román nyelvű állami iskolába járt Lükiben 16, Biharkohányban 22, összesen 38 gyermek, kik heti 4 órán tanítottak vallás és énekre. Perselypénz és adomány 350 Lei. Uti távolság: Lüki 8 km. Kohány 2 km. Fuvardij 3200 Lei, napdij 3200 lei, összesen 6400 lei.

Jelentésem tudomásul vételét és a csatolt táblás kimutatások s utazási naplóknak a kerületre való felterjesztését kérve vagyok a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

Érábrány 1934 április 10.

alázatos szolgálja:
DEBRECZENI LÁSZLÓ
református lelkész.

Egyházmegyei közgyűlésünk az érábrányi missiói kör 1933 és 1934 évi jelentését, táblás kimutatását, utazási naplóját helyeslőleg tudomásul véve, az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni határozza.

15 szám. Házi pénztárról szóló jelentés.

Olvastatott az egyházmegyei házi pénztár 1934 évi *számadásáról* szóló számvevőszéki jelentés:

Bevétel	63234 Lei 35 b.
Kiadás	58247 " —
Maradvány	4987 Lei 35 b. zárótételekkel mint minden tételében pontos számadást, számvevőszék ajánlatára közgyűlésünk változatlanul elfogadja.

KÖLTSÉGVETÉSÉT 69807 Lei 35 b. szükség'eti
69807 " 35 " fedezeti

— — — felesleg

hiány tételekkel megfelelőnek találván, elfogadja.

16 szám. Micske közigazgatási ügye.

A micskei református egyház tagjai között az elmúlt években egyre jobban-jobban felhangzott az a követelődés, hogy az egyház számadásai, főleg a lelkészi lak renoválásának számadásai felülvizsgáltassanak, mi után egyenesen az egyház békéje forgott már e miatt kockán.

S miután a micskei lelkész véleménye szerint is nyugvó pontra hozni az ügyet másképen nem lehet, mint a számadások újból való felülvizsgálatával, esperes ur elrendelte azt s kiküldötte az egyházmegyei számvevőt a számadások felülvizsgálatára.

Az egyházmegyei számvevő végrehajtotta az egyház főkönyveinek átdolgozását 1928- 1933 végéig 6 évről s az új adófőkönyv végösszege 28171 leivel többet mutat fel, mint a menyi az egyház számadásaiban elszámolva van,

Az egyházmegyei közgyűlés — miután egyenesen az egyház létérdeke követeli azt, hogy a már eddig megállapított 28171 Lei hiány az egyház pénztárába azonnal befolyjon, — az E. T. III. t. c. 13 §-a alapján lelkészt s az 1928-29. évi gondnokot, Kis Sándort és Szabó Lajost 4002 Lei — Lelkészt és az 1930. évi gondnokot, Szabó Lajost 3822 Lei — Lelkészt és az 1931-32-33. évi gondnokot, Gulácsi Sándort 20347 Lei erejéig elmarasztalja és kötelezi, hogy az összegeket 15 nap alatt a micskei református egyház pénztárába haladéktalanul fizessék be.

Az V. t. c. 35 §-a szerint ez ügyet egyházmegyei bíróság elé is vihetik.

17 szám. Az érselindi leányegyház imaház ügye.

Az érselindi leányegyház presbyteriuma kéri a közgyűlést, hogy imaház építésére szolgáló telek vételéről szóló határozatát, valamint a telek sürgős kifizetésére ideiglenesen felvett kölcsönét hagyja jóvá s erősítse meg.

Közgyűlés boldog örömmel látja, hogy nemcsak pusztulni, de épülni is erősödni is tudunk. Örömmel hallja, hogy az érselindi református egyház, ha egyelőre leányegyház alakjában is, 200 esztendő s sirjából feltámad s megígéri, hogy minden erejével segíteni fogja a selindi egyház gyűjtésre induló hiveit.

18 szám. Margitta adókulcs változtatása.

Olvastatott a margittai egyház presbyteriumának kérelme, hogy az általa elfogadott adókulcsot közgyűlés hagyja jóvá.

Egyházmegyei közgyűlés utasítja a margittai református egyháztanácsot, hogy az E. T. III. t. c.-nek megfelelőleg alakítsa át betérjesztett adókulcsát.

A III. t. c. 11. §-ának megfelelőleg tegye arányossá az által, hogy a készpénzfizetést élvező tisztviselők és nyugdíjasok terheit könnyítse, az iparosokat legalább 10 osztályba sorozza. A 10-§ b. pontjának megfelelően a kedvezményt a családok részére adja meg. A jelzőgillag bekebelezett adósságokat vegye figyelembe és határozza meg, melyek tekinthetők I. és melyek II. osztályu földeknek. Állapítsa meg, hogy a kategórián kívüli házak után mennyit kell fizetni s a más község határában levő földeket csak akkor adóztassa meg, ha azok ott egyházi adóval nincsenek megróva.

Ezt az így átdolgozott adókulcsot az esperes urnak mutassa be, akit felhatalmaz az egyházmegyei közgyűlés, hogy ezen feltételeknek megfelelő adókulcsot erősítse meg s a presbyterium ennek alapján vesse ki már e. f. évre az egyházi adót.

19 szám. Margitta kérelme alapjainak felhasználásáról.

Olvastatott a margittai presbyterium elnökségének kérése a margittai egyház közszükségleti céljaira kölcsön vett összes alapok öt évi kamatmentes használatának jóváhagyása iránt.

Egyházmegyei közgyűlés az idevonatkozó 103-934 sz. presbyteriumi határozatot — különös tekintettel a margittai egyház rendkívül nyomasztó és a gazdasági viszonyok leromlottságával is súlyosított anyagi helyzetére, de meg a hívek közteherviselésének könnyítéséül is-egyhangulag jóváhagyja s hozzájárul ahoz, hogy az egyház összes alapjaitól kölcsönvett s együtt 148722 L. t. kitevő tartozást a presbyterium az 1935 január 1-től számított öt egymás után következő éven keresztül, az egyház közszükségleti céljaira kamatmentesen használhassa.

Az engedélyezett öt év leteltével az összes hitelező alapok eredeti tőke összégi (1934 jan. 1.-i. állapot) visszaállítandók, illetve minden alap 1939 jan. 1-ére kamatmentesen kielégítendő.

20 szám. Gálospetri ingatlan eladási ügye.

A gálospetri-i egyház engedélyt kér, hogy egy tervbe vett ki-sajátítás miatt amugy is hasznot nem hajtó 15 kat. hold 1343 □ nádlás területét eladhassa s árát építkezésre fordíthassa.

Közgyűlés a fontos, szinte kényszerítő érvek előtt meg-hajolva, az eladáshoz hozzájárul, de csak az esetben, hogy ha egyidejűleg hasonló értékű ingatlant vásárol.

21 szám. Kiskereki adókulcs változtatása.

A kiskereki-i egyház kéri, hogy az egyházi adót az állami adó után vethesse ki százalék arányában.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kérelmet teljesíti.

22 szám. Lelkészi önszegélyző egylet.

Olvastatott a lelkészi önszegélyző egylet tervezete.

Felolvasás után a csekély számmal jelen levők kö-zölt hosszabb vita folyt, de arra való tekintettel, hogy az egyház megye 4 lelkészi köre közül csak 1 tárgyal-ta le, érdemleges határozat hozatal a másik 3 lelkeszi kör tárgyalása utáni időre, az egyházmegye egy újabb népesebb közgyűlésére halasztatott.

23 szám Hegyközszentmiklósi kurátor felmentése.

A hegyközszentmiklósi presbyterium azon kéreimét terjeszti a közgyűlés elé, hogy Király Józsefet — indokaival elutasítva nem-mentse fel a gondnoki tisztség viselése alól.

Közgyűlés a presbyterium érveit elfogadva, Király József hegyközszentmiklósi lakost a gondnoki tisztség viselésére elkötelezi.

24 szám Egyházmegyei látogatók beosztása.

A margittai körbe Hegedüs Albert és Farkas Lóránd,
a mihályfalvai „ Orosz Lajos és Kozma Lajos,
a székelyhidi „ Kalmár István és Dr. Gulácsy Sándor
a diószegi „ Szabó Zoltán és Dr. Kotzó Jenő tanácsbírák,

illetőleg helyettesük küldettek ki egyház és iskola látogatókul.

25 szám. Hitelesítők.

Hitelesítéssel Boruzs Lajos és Farkas Lóránd bizattak meg

Birósági ügyek:

1. B.

1934. Ludmán Lajos hegyközszentmiklósi lelkész fegyelmi ügye. Az érmelléki református egyházmegye bírósága mint fegyelmi bíróság.

Ludman Lajos hegyközszentimre lelkészt vétkesnek mondja ki az E. T. V. t. c. 34 §-A 1-2. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben és ezért őt az E. T. V. t. c. 35 §-a a pontja alapján rosszalásra ítéli.

I n d o k o k :

Az egyházmegyei bíróság előtt köztudomásu tény, hogy Tóth Miklós és Tóth Béla hegyközszentimrei oklevelés tanítók egy valótlán tartalmu díjlevéllel az egyházmegye esperesét is megtévesztették és a polgári bíróságnál az egyház község kárára fizetés iránti követelésükre vonatkozóan olyan ítéletet eszközöltek ki, amelynek alapján az egyház község a tanítók a jogos fizetési illetményénél jóval magasabb összegnek és tetemes perkölttségnek megfizetésére köteleztetett.

Köztudomásu tény az is, hogy nevezett tanítók jogtalan követelésüket egyházközségükkel szemben bírói végrehajtással és árverés útján is érvényesítették.

Ezen egyházellenes ténykedésük miatt Tóth Miklós és Tóth Béla tanítók ellen hivatalból folyamatba tett fegyelmi eljárás során a királyhágómelléki református egyházkerület bírósága mint fegyelmi bíróság, 9-1934

sz. ítéletében megállapította, hogy nevezett tanítók részére ezt a tényállásnak meg nem felelő díjlevelet Ludmán Lajos lelkész állította ki s ezért elrendelte, hogy ellene fegyelmi indittassék.

Panaszlott lelkész a terhére rótt cselekmény elkövetését nyilatkozatában beismeri és azzal védekezik, hogy a tanítók a kérdéses és tartalmilag valótlan díjlevelet az általa nem értett román nyelven állították ki s ő csak azért írta alá, mert a tanítók őt is megtévesztették azzal, hogy a kérdéses okiratra az iskola autorizációs ügyében van szükség.

Az egyházmegyei bíróság ezt a védekezést nem fogadhatta el, mert az E. T. I. t. c. 143 §-C a pontja szernit az egyházközség anyagi és szellemi ügyeinek vezetését a lelkész csak akkor teljesíti, ha minden ténykedésében kellő gondosságot tanusít. Már pedig tényállásként az állapitható meg, hogy lelkész a köteles gondosságot a panaszlott esetben elmulasztotta, a mivel az egyházközségre és az iskolára szakadt anyagi és erkölcsi károknak panaszlott lelkész is okozójává vált,

Ily körülmények között panaszlottat vétkesnek kellett kimondani. Sulyosbító körülményt képez az, hogy panaszlott cselekménye folytán az egyház és iskola évek hosszú során át ki nem heverhető anyagi és sulyos erkölcsi károkat szenvedett; ezzel szemben azonban nyomatékosan enyhítő körülménynek vette az egyházmegyei bíróság azt, hogy panaszlott fegyelmileg büntetve még nem volt, továbbá, hogy tanítóinak egyház ellenes szándékai felől a kérdéses díjlevél aláírásakor még tudomása nem lehetett és így teljes jóhiszenúséggel járt el. A nagyobb számú és nyomatékos enyhítő körülményre tekintettel tehát az egyházmegyei bíróság a kiszabott büntetést találta a vétkesség mértékével arányban állónak.

Az ítélet elnökség által nyomban végre is hajtattott.

2. B.

1934. Péter Béla székelyhidi tanító fegyelmi ügye.

I t é l e t .

Az érmelléki református egyházmegye bírósága mint fegyelmi bíróság.

Péter Béla székelyhidi tanítót az ellene emelt és az E. T. V. t. c. A 1. és 6. pontjai szerint minősülő fegyelmi vétség vádja alól az E. T. V. t. c. 98-§ 2 b. pontjának felhívásával felmenti. Egyben az E. T. V. t. c. 98 § 2 b. pontjának utolsó bekezdése alapján elrendeli, hogy Laczák Dezső éradonyi lelkész ellen a terhére fennforgó és az E. T. V. t. c. 34 §-A 9. pontjába ütköző, egyházi hatóság előtt ejkövetett hamis vádaskodás vétsége miatt a fegyelmi eljárás megindíttassék s a végből a jelen ügy iratai az ítélet jogerőre emelkedése után az egyházmegyei bíróság egyházi elnökéhez áttétessenek.

I n d o k o k :

Laczák Dezső éradonyi lelkész azta panaszt emelte Péter Béla székelyhidi tanító ellen, hogy a panaszosnak 107-1934 sz. fegyelmi ügyében panaszlott, mint az egyház megyei bíróság alkalmi jegyzője az ítélet indokai köre „önkéntesen“ a következő mondatot írta be! „és a bíróság tagjai előtt tiszteletlen viselkedést tanúsított“.

Állítja panaszos, hogy az idézett ítéleti indokolás „hazugság“ és „a leggonoszabb természetű sérelem“ és kéri Péter Béla tanítónak eme „gonosztetteért“ szigorú megbüntetését.

A panasz ugyan nem hívja fel az E. T. V. t. c. 34 §-ának megfelelő pontjait, de a panasz tartalmából nyilván megállapítható, hogy Péter Béla tanítót jegyzői tisztnek, tehát hivatalos kötelességének tudatos és gonosz célzata megszegésével, továbbá hivatali hatalmával való visszaéléssel, tehát az E. T. V. t. c. 34 §-A 1 és 6. pontjaiban ütköző fegyelmi vétséggel vádolja.

Az egyházmegyei bíróság az előtte ismert tények, továbbá a panaszlott által becsatolt eredeti tárgyalási feljegyzések és az eredetben megtekintett s a jelen ügy

irataihoz hitelesített másolatban csatolt 107-1934 sz. ítélet alapján megállapítja, hogy a panaszos ellen 107-1934 sz. a. hozott fegyelmi bírósági ítéletnek inkriminált mondatát a bíróság zárt ülésén az egyház megyei bíróság diktálta panaszlottnak, Ezt az ítéleti indokolást panaszlott minden önkényes hozzátoldás nélkül, szószerint, hiven foglalta az ítéletnek jegyzőkönyvbe irt eredeti szövegébe. Az ítéletet és indokolását az egyház megyei bíróság elnöke az ítélet hirdetésekor felolvasta és az eredeti jegyzőkönyvet az inkriminált tartalommal a bíróság elnöksége is aláírta. A panasz tehát alaptalan lévén, panaszlottat az ellene emelt fegyelmi vétség vádjára alól felkelett menteni.

Péter Béla tanítónak nyilatkozatában foglalt kéreleme folytán, de arra tekintettel is, hogy Laczák Dezső lelkész alaptalan panasza kimeríti az E. T. V. t. c. 34 §-A 9. pontjába ütköző egyházi hatóság előtt elkövetett hamis vádaskodás vétségének ismérveit, a rendelkező részben felhívott törvényes rendelkezés alapján el kellett rendelni, hogy Laczák Dezső lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindíttassék.

3. B.

1934. Margittai tanítók közigazgatási ügye.

I t é l e t:

Egyházmegyei közigazgatási bíróság utasítja a margittai presbyteriumot, hogy a tanítói díjlevelekben foglalt és javadalmasok által természetben használt járandóságokat, u. m. fődeket és jogkat a mai állapotnak megfelelőleg értékelje s az erről szóló határozatát a bíróság elnökségéhez 60 nap alatt terjesze be. Teszi ezt bíróság abban a reményben, hogy a margittai presbyterium, mely a tanítói fizetések méltányos megállapításánál mindig jó példával járt elől, most is megtalálja a módot érdemes tanítói igényének kielégítésére.

Viszont a margittai tanítókról felteszi bíróságunk,

hogy az iskoláért minden áldozatra kész egyházuk jó-
indulatu presbyteriumánál jogos igényeit érvényesíteni
tudja, ha ezeket az igényeket kellő körültekintéssel a
lehetőség korlátai közé szorítja és keresi a békes meg-
egyezés áldásos utját

4. B.

1934. Sziky Irma piskolti tanítónő közigazgatási ügye.

V é g z é s .

Egyházmegyei közigazgatási bíróság Sziky Irma pis-
kolti tanítónő fizetési ügyében nem látja a döntést
érettnak, mivel a tanítónő fizetéséről sem díjlevél, sem
azok értékeléséről felvett presbyteri jegyzőkönyv csatol-
va nincs. Mindaz által gondnokot utasítja, hogy a tani-
tónő hátrányos és folyó évi fizetését a lehetőség szerint
minél előbb rendezze.

E rendelkezésben a felek megnyugodtak.

TARTALOM JEGYZÉK:

Sorszám.	CIM.	Oldal szám.
13.	Belmissiói jelentés — — — — —	19
24.	Egyházlátogatók kiküldése — — — — —	19
11.	Esperes időszakai jelentése — — — — —	19
1.	Esperes imája — — — — —	18
12.	Esperes jelentése az egyház megye valláserkölcsei anyagi s iskolai állapotáról — — — — —	19
17.	Érselindi imaház telekvásárlási ügye — — — — —	19
10. a.	Felszólalások. Laczák Dezső ellenjavaslata az esperes választással kapcsolatban — — — — —	19
20.	Gálospetri eladási kérelme — — — — —	19
3.	Gondnoki megnyitó — — — — —	18
4.	Gyűlési tárgysorozat megállapítása — — — — —	18
8.	Határozati javaslat az esperes választással kapcsolatban — — — — —	19
15.	Házi pénztár 1934 évi számadásáról szóló jelentés — — — — —	19
23.	Hegyközszentmiklósi gondnok felmentése — — — — —	19
25.	Hitelesítők — — — — —	19
2.	Igazolás, számbavétel, megalakulás — — — — —	18
21.	Kiskereki adókulcsa — — — — —	19
22.	Lelkészi önszegély — — — — —	19
18.	Margittai adókulcs — — — — —	19
19.	Margitta kérelme, alapjainak kamatmentes használata — — — — —	19
16.	Micske közigazgatási ügye — — — — —	19
14.	Missiói jelentés — — — — —	19
6.	Múlt gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése — — — — —	18
7.	Szavazat bontó bizottság jelentése az esperes választásra lea- dott szavazatokról — — — — —	18
10. b.	Titkos szavazatot szedő bizottság elnökének jelentése az előadó 8 sz. alatti határozati javaslatának elfogadása, vagy elvetése tárgyában — — — — —	19
9.	Ügyészi vélemény — — — — —	19
5.	Végh József helyettes esperes jelentése — — — — —	19

Az érmeiléki református egyházmegye

1935 augusztus 27-én Székelyhidon tartott rendkívüli

K Ö Z G Y Ű L É S É N

Jelen voltak:

a) SZABÓ ZOLTÁN, mint legidősebb és gondnok elnökle alatt:
PAPPSZÁSZ LAJOS jelen levő tanácsbíró h. esperes

b) Főtiszteletű Sulyok István püspök **Dr. Thury Kálmán** főgondnok
az egyházkerület képviselőjében.

c) A jegyzői karból:

LELKÉSZIEK:

Orosz Lajos lelkési főjegyző

Egey István „ aljegyző

VILÁGIAK:

d) A tanácsbírói karból:

LELKÉSZIEK:

Szabó Zoltán

VILÁGIAK:

Bónis Elemér

Farkas Lóránd

Dr. Gulácsy Sándor

Dr. Kotzó Jenő

Kozma Lajos

e) Tanító képviselők közül:

Tóth Zsigmond (Érmihályfalva) Kántor Péter (Margitta.)

f) Az egyházak képviselőjében:

Albis

Hérman Sándor gondnok.

Apátkeresztur

Asszonyvására Bakos József lelkész Oláh Béla „

- Bályok . . . . .
5. Berettyószéplak . . . . .
 Bihardiószeg Fias Kálmán lelkész Molnár Imre gond.
 Biharfélegyháza Egey István lelkész.
 Biharvajda Szücs István „ . . . . .
 Csokaly Borbély Sándor lelk. Sós Gyula presbyter.
10. Érábrány . . . . .
 Éradony . . . . .
 Érbogyoszló . . . . .
 Érkeserü Orosz Lajos lelkész . . . . .
 Erköből kut Varga Béla „ . . . . .
15. Érmihályfalva Végh József lelkész . . . . .
 Érolaszi . . . . .
 Érsemjén Szatmári Károly lelkész.
 Értarcsa . . . . .
 Gálospetri. . . . .
20. Hegyközszentimre Ludman Lajos lelk. Lévai András gond.
 Hegyközszentmiklós Silye G. lelk. Kászoni Ján. gond.
 Kiskereki Boruzs Lajos lelkész.
 Kóly-Kágya Dibáczy József lelkész
 Magyarkécz . . . . .
25. Margitta Szendrei Dénes lelkész Szenyesi Károly
 főgondnok Kátor Péter tan. képv. . . . .
 Micske . . . . .
 Monospetri . . . . .
 Ottomány . . . . .
 Piskolt Szabó Lajos lelkész . . . . .
30. Poklostelek Megyessi Lajos h. lelkész . . . . .
 Szalacs . . . . .
 Székelyhid Szabó Zoltán lelkész Csomafáy Sándor főg.
 Szentjobb Sallai Lajos lelkész.
 Tóti . . . . .
35. Vedresábrány . . . . .

Elmaradását igazolta: Dónáth László berettyószéplaki.
és Jakab József érbogyoszlói lelkész.
Távolmaradásukat nem igazolták: Saja Sándor albisi,
Csuka Ferenc apátkereszturi, Kalmár István bályoki,
Debreczeni László érábrányi, Laczák Dezső éradonyi,
Dajka István érolaszii, Molnár József értarcsai, Kádár
Miklós gálospetri-i Kulcsár Dezső magyarkéci, Füzessy
Géza micskei, Cs. Nagy Dániel ottományi, Hegedüs
Albert szalacsi, Kovács Lajos tóti-i, Barcsa Sándor
vedresábrányi lelkészek és Katona Jenő monospetrii elő-
könyörgő tanító. A világiak közül: Horváth Péter főjegyző,
Gönczi Sándor aljegyző. A tanító képviselők közül:
Kocsis József és Szántó Béla.

1 szám. Alkotó tagok számbavétele, igazolások,
megalakulása.

Nyilvános Isteni tisztelet után, melyben, Boruzs Lajos kiske-
reki-i lelkész a próféta sorsot magyarázva, bucsuztatta Végh József
esperest s méltatta az Ő, valamint jelenlevő öreg 2 szolga s pró-
féta társa: Főtiszteletű Sulyok István püspök ur, mint a gyüleke-
zetek legnagyobb és Csuka Ferenc apátkereszturi, mint a legkisebb
gyülekezet pásztorának életét s munkásságát — lelkészi főjegyző a
gyűlésre visszamaradt tagokat számbaveszi s elnöklő egyházmegyei
gondnok, mint hivatára idősebb az egyházmegye rendkívüli köz-
gyűléséf 33 taggal határozatképesnek jelenti ki s a következő be-
széddel nyitja meg.

2 szám. Gondnok megnyitó beszéde.

FŐTISZTELETŰ ÉS MÉLTÓSÁGOS PÜSPÖK UR!

MÉLTÓSÁGOS FŐGONDNOK UR!

NT. és TEKINTETES EGYHÁZMEGYEI KÖZGYŰLÉS!

Elsőbet is mély tisztelettel üdvözlöm a mélyen tisztelt és

szeretett föltisztelű és méltóságos Püspök urunkat és Dr. Thury Kálmán főgondnok Ur ö méltóságát hálas köszönetet mondva ugy nekik mint minden mélyen tisztelt, kedves vendégünknek, hogy meg jelenés ökkel minket ezen kitüntető szerencsésen részesítettek. Velök együtt egyházmegyei közgyűlésünk megjelent alkotó tagjait meleg szeretettel üdvözliöm. — Magas megjelenés okkal ezen ünnepélyes összejövetelünket ünnepivé tették. —

Jelen közgyűlésünk tárgya markásán mutatja be, a megváltozhatatlan törvényt az élet folytonosságát.

Nem új dolog. Mindennapi a földi társadalmi életben annak különböző vonatkozásaiban. De még is, ma szemlélve és látva, érezve átélve, mintegy rögzítve tapasztaljuk ezt önmagunkon. Az a kéz mely több mint két évezreden át biztosan és czél tudatosan vezette egyházmegyénk hajójának kormányát most átadja azt egy másik kéznek, ifjabbnak, ma már talán erősebbnek. Folytasd vezess! És ez elhatározásnak ime itt van feremagyarázhatatlan indoklása — az ötven év. Az alkotás es teremtés kermikus nézetében egy röpke pillanat. A társadalmi munkalkodás terén már majdnem korszakot jelent. Az emberi élet Isteni szentéletében kegyelmi tény! Egy-egy ilyen korszak hatás közti működésében mejen viseli kitözlhetetlenül az illető egyéni bélyegét. Minden tett alkotás, annak elgondolása, szervezése és keresztül vitele szinté visszatükrözi a nemes megértő, szeretetteljes, kezdeményező irányító és vezető sziv és lélek érzés világát — melynek rugója volt és kell, hogy legyen a Krisztusi szeretet!

Ha kutatás tárgyává tennők a világ összes bölcselőinél kezdve az ó görög klasszikusoktól a mai korig vagy meg szólaltatnánk az u. n. nagy gondolkodokat, szebb, tökéletesebb meg határozást körül írást és magyarázatot egy fogalomnak nagy beszáméknem találhatnánk mint azt a mit megirt Pál apostol a Korinttus beliekhez írott I. levelének 13-ik részében. — Targya a mindeneket indító, fenntartó és cselekvő. Erő és Hatalom!

Ennek az Erőnek ennek a Hatalomnak következménye képpen lehetünk mi is ma itt együtt e szent Hajlékban, hogy nehéz utat kellett megtennünk a mig idáig eljutottunk. Százados küzdelmek.

A protestantinus és a református magyar egyház történelmi szerepén menyki fájdalom, köny üldöztetés, gályá, rabság vér és

fel kiáltás Azt kellene hinnünk, hogy itt már nem találhatni mást, mint romot — pusztulást. És ime a kutató szem az elmerülő vizsgáló a sivár telep és száraz avar közepette ott meglátja és megtalálja a mint tüneményes pompájával fenséges színezésével életre kél és életet ad a lélek, a szív gyönyörű virága Pálapostol értelmezésében a Hit, a Remény és a Szeretet. —

Ez a három érzelem vezessen tartson meg minket jövőnkben továbbra is és e három Fogalom, Eszmény és Erőnevében és jegyében egzházmegyei közgyűlésünket tisztelettel megnyitom. —

3 szám. Esperes eskütétele.

Megnyitó beszéde végeztével gondnok felkéri a törvényesen megválasztott s jelenlevő új esperest, Szabó Zoltán székelyhídi lelkészt, hogy esperesi esküjét tegye le.

Lelkeszi főjegyző elő olvasása után esperes az eskü szövegét szilárd erős akaratra valló de lelkészi szelidséggel párosult hangon elmondva az esküt látható meghatódással leteszi.

4 szám, Székelyhídi egyházi alakulatok kiküldötteinek üdvözlése.

Előbb a leány egyesület, majd az ifjusági egyesület megbízottai üdvözlik lelkészüket, mint esperest.

5 szám. Gondnok üdvözlő beszéde.

Gondnok az egyházak nevében az alábbi beszédet üdvözli esperst.

NAGYT.SZŰSZTELETŰ URAM!

Itt most e szent helyen egy eskü hangzott el. Ez az eskü nem egy velünk szembe történt kötetést, mi csak mint jelenlevők tanuként szerepelhetünk. — De ez az eskü ez a fogadalom oda és ahhoz szállt a ki Nagytiszteletű Uramat legfelsőbb elhatározással e helyre szolgálat tételre elhívta kiválasztotta.

Értékben felbecsülhetetlen közkinccs őrizőjévé, felügyelőjévé

gondozójává és kormányzójává avatta. — Tudva tudom, hogy mit jelent ma egyházunk vezetésének kormányrudjánál állani, de azt is tudom, hogy ugyanaz az akarat a mely ezen diszes állásra elhívott erőt képességet is fog adni a terhes kötelezettségek teljesítéséhez. —

Ez a mi szeretett egyházmegyénk is egy darabja egy szerves része a protestáns, a református magyar egyház közületnek. Így, ugyanaz a hit élet és kormányzati elv és mód kell, hogy benne érvényesüljön. —

Meg van a magunk alkotmánya, szentesített törvényeink és szabályrendeleteink ezek értelmezésében kell élnünk benső életünket, ezek szabályozzák cselekedeteinket és számítolják bírósági eljárásainkat. Itt vannak iskoláink egyházi életünk szerves, elválaszthatatlan és soha fel nem adható azzal egygyé vált része.

Sok ezer lélek gondozása és a Krisztusi hit ápolása fejlesztése. Ezek azok a kinnek a melyekkel szemben a minddenfelől jöhető támadásokkal szemben a nollí me tangere elvét kell, hogy keresztül vigyük. Én melegszeretettel üdvözlön a Nagytiszteletű Esperes urat az egyházakat alkotó és fenntartó gyülekezetek képviselőjében. —

Mi ugyan azon magas Czélt szolgáljuk. Ugyan azon sors közösség tagjai vagyunk nem lehet közöttünk más bölcseleti élő világfelfogás, életszemlélet és e tekintetben divorgens egyéni nezet.

Egy és ugyanaz az. Esmény Czélt, kell hogy irányítson vezessen az a mit e Szent könyv tartalmaz. —

Esményben eszmében Hitben példázatban. Szóban és nyelvben a protestáns és történelmi református magyar egyházi életben Isten áldása legyen munkálkodása kezdetén és végétén. És én mint hü munkatársa a meddig szó combinatív fogalmának beiktatásával minden igyekezetemmel azon leszek, hogy együtt szolgáljuk egyházunkban a lelki szabadság tökéletes törvényét. —

6 szám. Ügyész üdvözlő beszéde.

Dr Gulácsy Sándor, egyházmegyénk ügyésze a tanácsbírói és tisztviselő kar nevében a kivonatában közölt következő beszédel üdvözli esperest:

NAGYTISZTELETÜ ESPERES UR!

A tanácsbirói és tisztviselői kar nevében szivemből üdvözlöm. Isten adjon kitartó erőt az esperesi tisztség viselésére. Mi világiak fokozatlan érezzük, hogy ilyen nehéz napokban az Isten a mi reménységünk és csak Ő tarthat meg bennünket. Minden erőnket, tudásunkat oda adjuk anya szent egyházunknak és biztositjuk Nt. Esperes urat, hogy hűséges segítő társak leszünk.

7 szám. Lelkészi főjegyző üdvözlő beszéde.

Lelkészi főjegyző a lelkészi kar nevében a következő rövid lényegében közölt beszéddel üdvözlöi esperest

NAGYTISZTELETÜ ESPERES UR!

Az érmelléki egyházmegye még nem olyan nagyon régen a gyülekezetek számát tekintve második, tekintélyre nézve mindig az elsők közt levő, sőt még román református egyházakat és kebelében tartó hatalmas egyházmegye s az egész magyar reformátusságnak kiváló alkotó tagja, nem egyszer pillére volt. Sok sorvadás súlyedés dacára számban erőben ma is figyelemre méltó. Ma azonban mintha válságnak mély pontjához érkezett volna, mint a nagy beteg, alétan van eiterülve. Körül többféle ellenség ostromolja belül szörnyű bűnök emészti s belső egyenetlenség marcangolja. Ezt a pusztulást megállítani, az ellenségek támadását kivédeni s visszaverni, a bűnök áradását megállítani s azoktól megtisztítani, az egyenetlenséget megszüntetni testvéri egyetértést teremteni, a hűvek szívében áldozatkészségben nyilatkozó hitet éleszteni, új életet fakasztani legyen szent célja és erejét idejét nem sajnáló kötelessége. Erre a munkára vezessen bennünket, lelkészeket. Mi e szent feladat végzésében harcosai leszünk. Legyen vezérünk, Isten segítse!

8 szám. Tanító képviselő üdvözlése.

Tóth Zsigmond tanító egyesületi elnök a tanitóság nevében örömmel köszönti s kéri hogy ne csak az egyházmegyének hanem különösen az elhagyatott tanitóságnak is legyen igaz-meleg szívi pártfogója munkájuk megbecsülője s minden méltányos ügyöknek előmozdítója. Minden munkájában az Isten segítse!

9 szám. Esperes székfoglaló beszéde.

Szabó Zoltán esperes ezzel a beszéddel foglalta el esperesi székét:

NAGYTISZTELETŰ ÉS MÉLTÓSÁGOS EGYHÁZMEGYEI KÖZGYÜLÉS!

Mélységes alázattal és hálával borulok le a sorsunkat intéző gondviselő Isten előtt életemnek ebben az elhatározó órájában, melyben elhangzott esküm után az érmelléki ref. egyh. megye esperesi hivatalát elfoglalom. Érzem, teljes súlyával érzem erőm, képességeim fogyatékoságát s ez érzéstől áthatva sóhajtok fel „micsoda vagyok én Uram, hogy engem ennyire előre vitél?” Szívem csordultig tele van hálával Isten iránt, ki nem nézve méltatlan voltomat, az emberi intézkedések által hitnek ítelt, helyeztetvén a szolgálatba. Most, hogy nyomába kel lépnem annak, aki 25 esztendeig viselte az egyházmegye esperesi tisztét, ki 23 éven át volt atyailag szeretett esperese egyházmegyénknek, sóvárgással tekintek arra a bensőséges viszonyra, melyben állott ő az egyh. megye ugy szólván minden egyes tagjával s sóvárgással tegyem fel a kérdést: vajjon eljuthatok-e erre valaha én is? Vajjon egybeforrok-é s szívben, lélekben egyek leszünk? ez e. m. alkotó tagjaival? Vajjon nagy számu igaz barátokat hagyok-é el én is, mint ő és fájó szívvel tekintenek-e reám is, ha távozni fogok a munkaterről, mint ahogy fájó szívvel tekintenek ő reá? Most a midőn bizalommal elfoglalom.

Pál apostolnak a korinthusi gyülekezet előtti helyzete elevenedik meg az én lelki szemeim előtt, aki így ír a ker gyülekezetnek „És én nagy, erőtlenséggel, félelemmel és rettegéssel voltam ti köztetek” (I. ker II. 3.) Saját erőtlenségének tudatával ment a kor. gyülekezetbe. Állandóan félelem és remegés között volt velek, tehát aggodalmaskodó gondoskodással, csendes félelemmel. Midőn a gazdagságáról és művészi nevezetességről híres, de egyuttal a durva bűneiről hirdett ker. városába belépett, az előtte álló óriási feladatokra tekintett hivatásának teljes súlyátt, felelősségét s ezzel szemben erejének hiányosságát nyomósan érezte.

Ilyen érzésekkel vagyok én is eltelve, most midőn az espere-

si hivatalt átveszem. Látom az előttem álló feladatok sokaságát, látom az akadályokat, melyek egyházunk hajójának útjában állnak, a zeillák és charibdisek tömegét. Egyházunk önkormányzatát 4 százados nehéz küzdelem útján tudtuk csak megszerezni, s látom, hogy ennek a védőbástyáit miként döngetik nemcsak kívülről, hanem belülről is. Egyházunknak saját gyermekei fordulnak ellene, gyermek az édes anya ellen s önző egyéni érdekből, semmirekellő könnyelműséggel igyekeznek lerombolni pilléreit.

Látom az egyházak tagjainak közömbösségét és rövid látását. Látom, hogy egy-egy lelkesítő s tanító állások betöltése alkalmával miként igyekeznek megakadályozni azt, hogy az Ur szolgálóiban olyan helyzetbe jussanak, hogy magas hivatásuknak megfelelően legyenek. Mennyire nem látják be az ilyenek, hogy ezzel a szűkebbé válással nem, hogy takarékoskodnának, de egyenesen az egyház életgyökere ellen emelnek kést, mert az egyházak értéke és élete a bennük munkálkodó tanítók értékétől és tekintélyétől függ. És ezek gyöngítése az egyház gyöngítése. Fájdalom, sokszor maguk azok, akik a tisztességtelen versenybe megfelelő értékét vinni nem képesek, azok teszik tisztességtelen alkatárgyává a belhivatalnokok javadalmakat. Látom azt is, hogy a belhivatalnokok mily nehéz és sok baj után juthatnak hozzá sokszor panaszos, de mindenestre jogos kenyérükhöz. Látom én jól, hogy kedvezőtlenek az anyagi állapotok, de fájdalom látom a töméntelen rosszakaratot is, mellyel sok egyházban kiirtani igyekeznek a belhivatalnokok minden jó szándékát, minden nemes törekvését.

Látom saját magunk fogyatkozásait is látom, hogy ha a lélek bennünk kész is, a test bizony sokszor erőtelen. Nekünk lelkipásztoroknak tudnunk kell azt, hogy a vallásos élet felvirágzása, a hívők közreműködése nélkül nem valósítható meg, ezért nagyon szükséges az, hogy ők bevonassanak a lelkesítő munkakörbe, így valósul meg az egyetemes papság eszménye. Szerencse az, aki megtudta találni és beállítani a munkatársakat, munkájának 100-szoros sikerét élvezni. Ezért rendeltettek el felsőbb hatóságaink által a különböző szövetségek. Fájdalommal esik kimondanom, hogy lelkesítő társaim közül sokan nem tudnak hinni e szövetségek hasznosságában és főleg lelket önteni beléjük nem képesek. Az ilyen helyen aztán csak papiroson, csak névleg élnek s különböző belmissziói alakulatok, de eredményt nem mutatnak fel, mert nincs

lélek, mely őket életre hívja. A hangok csak a fület érintik, de a lelket megragadni nem képesek.

Hiveinkkel sem foglalkozunk annyit, de első sorban is magamon kezdem amennyit kellene, látjuk a hitetlenség, közömböség, vallástalanság eláradását, látjuk hiveink áldozatkészségének hiányát s elhitetjük magunkkal, hogy mindezen bajoknak forrása a nehéz anyagi viszonyokban rejlik, halott pedig a lelkek betegek s azoknak a meggyógyításával kellene foglalkozni a Jekésznek, e végből egyháztagsainknak látogatását be kellene vezetnünk, lelket öntve az ilyen látogatásokba. —

Látom iskolai tanításunk fogyatékoságát, az egyenetlenkedést az egyetértés hiányát és bajoknak szinte felsorolhatatlan sorozatát és rettegéssel és félelmes gonddal teszem fel magamnak a kérdést, hogy vajjon e bajokkal megküzdeni képes vagyok é hogy egyáltalában alkalmas vagyok é e hivatalra, mely számomra kijelöltetett, hogy minden igazságra önmegtagadásra és rendre törekvésem mellett is képes leszek é betölteni azt munkakört, mely rám várakozik? Bizom csak az Ur Istenben aki uralkodik az égben, aki a gyöngében is hatalmas. Az én reménységemet egyedül ő lenne, velem aki után a hivataloskodáshoz az erőt, az akaráshoz a cselekvést adja. Tusakodásaim, félelmes aggodalmaimközött hallom lelkemben megcsendülni egy benső szózatot. „Eiég neked az én fegyelmem, ne félj, . . . és az én igazságom jobbjával támogatlak téged.“

És amint ezt a belső szózatot hallom, karomban új erőt érzek duzzadni, mely egy ismeretlen elrejtett forrásból származik. Veszély láttára nő a bátorságom, lelkem mélyéből valami csodálatos élet melegség fakad s úgy érzem, hogy semmi féle akadály meg nem rettenthet, kitűzött céloim utjában semmi féle eshetőség le nem győzhet. Abban a mélységes sötétben mely egyházi életünk egére borult, a reménység sugarát látom felragyogni, mely ha eltűnik is de jobb jövővel biztató. Megőrizve ezt a hitet, ezt a tántorithatatlan bizalmat, haladok ennek a fénye után s rögös úton, árkon, bokron keresztül megyek s küzdök mindaddig, míg meg nem mentem egyházaink erkölcsi és anyagi értékeit a föl nem derül egyházi életünk egén a szebb jövő. — A hit tesz engem képessé, az én Istenbe vetett szikla-szilárd, tántorithatatlan hitem, —

És ha az Ur kegyelmes lesz hozám és erőtelen testemben

megdicsőíti az ő hatalmas erejét. Akkor azt is remélem, hogy ben-
nem a buzgó igy. kezetet látva, a mi sziveink és egymáshoz fűződ-
nek s ez egyházmegye alkotó tagjaival időről időre mind bensőbb,
szivesebb összeköttetésbe lépek. —

MÉLTÓSAGOS EGYHAZMEGYEI GONDNOK UR!

Még a világháboru előtt, történt, hogy az egyh. m. jegyző-
ség megüresedett s azt a kérdést intéztük. Méltóságodhoz, hogy
vajjon elfogadná-e ezt az állást? Méltóságod így válaszolt az egyh.
megyében még a harangozóságot is elvállalom. Ezzel a nyilatko-
zatával szivemet nyerte meg akkor. — Azóta mióta egyház me-
gyénk vezetői közé belépett, mind jobban-jobban nyilvánvaló lett
előttem, hogy nyilatkozata nem csupán frázis volt, mély vallásos-
sága, buzgósága az egyházért mindig tenni kész akarata, még inkább
tiszteletemnek és szeretetemnek tárgyává tették. Méltóságodat s boldog
vagyok, hogy ilyen gondnoknak lehetek az elnöktársa. Kérem le-
gyen segítségemre. Minden gyarlóságomat fedezze el gondnok ur
jó akarásu elnézése s az, hogy mindig jót fogok akarni. — Most
mídon elfogalom az én hivatalomat, előttem áll az a meghitt, ba-
ráti viszony, amely elődöm és gondnok között volt, csoda-e, ha
vágyakozással arra a viszonyra arra kérem, hogy szivét velem
szemben is nyissa meg.

Tanácsbíró, Tisztviselő Urak! A maga erejéből egyetlen egy
ember, egy ilyen nagy egyházmegyét vezetni képtelen s úgy is
van elrendezve egyházmegyénk kormányzása, hogy részt vegyenek
abban a tanácsbíró és tisztviselői kar és, kérem legyenek az én
segítségemre minden jóra való törekvésemben támogatni szivesek
legyenek.

Kedves Lelkésztestvéreim! Itt, ebben a templomban ismétlen
meg, hogy jóakaratu, szerető lelkésztársatok akar lenni. Nem tar-
tom én semmi tekintetben külömbnek magamat, sőt épen olyan
gyarló halandónak, mint ti vagytok. Épen ezért nem nézek el én
senkinek a feje felett s nem akarok én felette hatalmaskodni. Nem
a bosszuállás de a szeretet érzése dobogtatja az én szivemet. Bi-
zom abban, hogy minden lelkésztestvérem teljes tudatában lett
annak, hogy ahol Isten ügye van ott rendnek is kell lenni. Kérlek
benneteket, segítsetek nekem nehéz terhem elhordozásában. Istent

egyházamat akarom szolgálni s a ti ügyeteket. „Aki ti közületek első akar lenni az szolgáljon másoknak.“ Kérlek, fogadjatok be engemet, nyissátok ki előttem szivetek ajtaját. Ezzel az elhatározással és jel szóval foglalom el állásomat. Ismerem a tanítói pálya nehézségeit nehéz két urnak szolgálni de a beérkezett egyh. látogatási jkvek azt igazolják, hogy sokan emberül betöltik rendeltetésüket. Nem, olyan időket élünk, hogy a hanyag tanító keservesen meg ne bosszulná magát. Amidőn egész természetesen hü kötelesség teljesítést várom, másfelől értékelni tudom azt a munkát, melyet a tanítóság egyházunk és fajunk jövője érdekében kifejt. Legyenek hozzám szeretettel, bizalommal. Igyekszem, hogy a tanítóság érdeke mindig megvédelmeztessék. Ismerem nehéz anyagi helyzetöket a nehéz időket, sokszor a egyh. tagjainak mostohaságát Jó akaratú támogatásomra mindég számíthatnak. Forduljanak épen ezért hozzám mindég szeretettel és bizalommal.

Te pedig magasságban lakó Isten áld meg az egyh. megyét és új vezetőjét, hogy válvetett erővel hordozzák a köveket ama lelki templom építésére, melynek szegletköve az Ur Jézus Krisztus örökkön örökké.
Ámen.

10 szám. Püspök ur üdvözlő beszéde.

Az esperes székfoglaló beszéde után Főtiszteletü Sulyok István püspök ur emelkedik szólásra s gyönyörű lelkek, mélyéig ható, drámai hatású — prófétai erejű beszéddel büvölte el a hallgatóságot s rázta meg a lelkeket.

E beszédet rövid tartalmára sűrítve közlöm:

NT. ESPERES UR! MÉLTÓSÁGOS GONDNOK UR!

IGEN TISZTELT EGYHÁZMEGYEI KÖZGYÜLÉS!

Kerületünk elnöksége a legnagyobb örömmel és szeretettel jött ide, hogy ezen az ünnepélyen részt követeljen magának.

Mint az ünnepi szónak mondta, mikor az a nagy földrengés megmozgatta egész Európát, mikor hatalmas alakulatok omlottak össze; a mi egyházkerületünk is darabokra szakadt és mi ezekből a darabokból próbáltuk ismét felépíteni a magyar református egyház szebb jövőjének épületét.

Ebben a nagy vállalkozásban mindig ott állott az érmelléki egyházmegye, amelynek érdemes esperese és égő hitű gondnoka minden olyan eszmét és ideált, amelyet az egyház kerület elnöksége kitűzött, nemcsak átérezte szívében, hanem azok megvalósításában a kerület legnagyobb erejét képezte.

Azért nem titkolom, az érmelléki egyházmegye kedves volt előttem. Kedves, mert a jövőendő küzdelmeiben, a nagy alkotásokban mindenkor joggal számíthatunk rá. De ebben a pillanatban azt sem rejtem el, hogy valami fájó érzés üti meg a lelkemet. Mintha az a harmónia a mely eddig fenn állott — mintha veszedelembe kezdene jutni, mintha az eddigi harmónikus életet valami nagy veszedelem fenyegetné. Megszivlelendő nagy igaza van pedig a híres római költőnek Sallustiusnak: „az egyet értésben a kis dolgok nagygyá lesznek és a viszályban a nagyok is eltörpülnek.“ — Nem gondolnám, hogy állandó jelenséggel állanánk szemben, de olyas valami tünet ez, a mi itt is-ott is felüti a fejét mostanában. Pedig ennek nem szabad egyházunk életében gyökeret verni, hanem mint Krisztus tette, ki kell üzni a lelkünkéből. Mert jaj volna nem csak az érmelléki egyházmegyének, de jaj lenne az egész kerületnek, sőt a benne lakó magyarságnak is, ha ilyen érzések foglalnák el a szíveket és az egységet felborítanák.

Ugy gondoltam, mikor átléptem a küszöböt, hogy az érmelléki egyházmegye minden papját itt látom, de így látva a gyűlést vissza szívom a számból azt a szót, amellyel köszönteni akartam, azzal a nagyon mély értelmű köszöntéssel: „békesség tinétek.“ Pedig valamikor a lelkünkéből kell feltörtetni; ma jutottunk ide. Az élet, a mai idő nagyon nehéz problémák elé kezd állítani bennünket. Olyanok elé, a melyeket széttört erővel és széthuzó lélekkel megoldani nem lehet.

Végtelenül fáj nekem, hogy egyesek, mikor az egyházkerület törvényadta jogánál fogva a hozzá apellált kérdésben utolsó szót mondott, akadnak, akik azt vitássá teszik, sőt annak nyomában felforgató gondolataik is támadnak. Egy ember, Herostrates engedte meg magának azt a dicsőséget, hogy felgyújtotta a templomot. Ki merne arra a vakmerőségre vállalkozni, hogy a 400 évi küzdelem jutalmául ide adott magyar református egyházat felmerné gyújtani?

Nem akarok tovább minorálni. Hiszem, hogy ha az egyik

pillanat megtévesztette, a másik kijózanítja az illetőket. Ez a hitem a gyakorlati életen nyugszik.

A gondnok ur Pál apostol örök szép himnuszát érintette. Nem fejtette ki egészen, hogy három nagy erő van, a hit - remény és szeretet. „Nem emelte ki, de beszédéből kicsendült, hogy tudja, hogy a legnagyobb a szeretet. Az az erő, a mely a poklokat is meghódítja.

Az esperes urnak, aki olyan férfiasan állott itt, ezt a szeretetet kell kivirágoztatni a szivéből, hogy az az érmelléki egyházmegyét egészen beborítsa. Én hiszem, hogy megteszi és egymáshoz hoz mindenkit, legalább is azokat akikben az Isten lelke működik.

Ha az esperes ezt megtartja, mint az érmelléki egyházmegye lelkészi főjegyzője mondotta — ujjab dicsőséges 200 éve lesz ennek a nagy magyar - református egyházmegyének.

Ha igaz, hogy Illés palástja Elizeusra szállott és azzal rácsapva a Jordánra, kettéválasztotta a vizet, hogy övéihez jusson, úgy lesz itt is! És az uj esperes rácsap a bajok Jordánjára, amelyek áradó zugó habjai az együvé tartozókat most elválasztják s a tulsó oldalon levők az itteniekkel örvendező szivvel találkoznak.

Adjon az Isten ehhez erőt!

11 szám. Főgondnok üdvözlő beszéde.

Döbbenetes, mély csendben állott fel Dr. Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok s a következő vázlatosan közölt beszéde üdvözölte az esperest:

NAGYTISZTELETÜ ÉS MÉLTÓSÁGOS KÖZGYÜLÉS!

Kevés mondani valóm van, de azt a keveset szivesen elmondom, ha már a legmagyarabb egyházmegye színe előtt megjelentem.

Mint régi ismerősömet és barátomat, meleg szivvel üdvözlöm Szabó Zoltánt esperesi hivatala elfoglalásakor, akinek igen nehéz munkát kell végezni, mert nem fogja tudni nélkülözni a megértést, de az erős kezet sem. Ha a jelek nem csalnak, úgy az esperes ur ezen vállalkozása jóra fog vezetni, mert a háta mögött áll egy nagy

református közvélemény az egyházmegye, sőt a kerület bizakodása is, amely békét építő munkát, nem széthuzást gyűlölködést vár az egyházmegye vezetőségétől és papjaitól.

S itt fordulok a lelkészekhez és az egyházmegye közönségéhez. Nem olyan időket élünk, hogy a vélt sérelmeket duzzogó passivitással, vagy az egyéni megtorlás talaján igyekezzünk visszaadni. Senki sem dobhatja el azt a követ, amely kiszámíthatatlan következményeket vonhatna maga után.

Nagyon jól ismerjük azt a magyar természetet, amely „ebura fakó” kiáltással képes volt a magyar történelmet, sőt a magyarság létét is veszélyeztetni, ha nem kapott izlése szerint. De azt hiszem, hogy a magyar lélek sok szenvedési között régen kivetette magából ezt az érzületet.

Ebben a magyar kálvinista lélekben bizakodva üdvözöm az érmelléki egyházmegye közönségét és kívánom békéjét boldogságát.

12 szám. Egyházmegyei lelkészi tanácsbíró állásra szavazás elrendelése.

Egyházmegyei gondnok 2 lelkészi tanácsbírói állás betöltésére a szavazást elrendeli és a szavazatok beadásának határnapjául szeptember 15-ét jelöli meg.

13. szám. Godnok Végh József, távozó esperest bucsusztatja.

Gondnok, könyttől fátyolos szemekkel, szomorú hangon adja elő, hogy szívébe igen nagy fájdalom nyilallik, mikor az utolsó tárgyát adja elő,

Bucsuzik Végh Józseftől, kedves barátjától, szeretett elnöktársától az egyházmegyét 23 évig hüseggel vezérlő esperestől. A valás feletti bánatát csak az az egy öröm enyhíti, hogy Isten jóvoltából nagy betegségéből felépülve, ismét körünkben láthatjuk.

14 szám. Szabó Zoltán esperes bucsusztató beszéde.

Uj esperes az alábbi megható beszéddel bucsusztatja Végh József távozó esperest, mindenkit könnyekig meghatva beszédével.

NAGYTISZTELETŰ NYUGALOMBAVONULT ESPERESŰNK, KEDVES JÓZSI BÁTYÁNK!

Pál apostol a thess.-beliekhez írott levelében arra kér bennünket (I Thess. r. 12-13. v.) „megbecsüljétek, azokat, akik munkálkodnak ti köztetek és néktek előljáróitok az Urban és intenek titeket és szeressétek őket az ő munkájukért.“ Ha nem hallottuk volna az apostolnak ezt a figyelmeztetését, akkor is önként indult volna bennünk a sziv és lélek a bucsuvétel e megható órájában, hogy a mi tiszteletünket és szeretetünket kimutassuk, hogy kifejezésére juttassuk Isten és emberek előtt szivünk megáradt érzéseit, hiszen ha mi Téged tisztelettel és szeretettel nem vonnánk körül érdemed elismeréséül, várhatnánk-e mi odohaza munkáért tiszteletet és szeretetet, s ha Tégedet megbecsülünk nem magát a Mestert becsüljük-e meg, akinek szava ekként hangzik felénk: „aki titeket hallgat engem hallgat s aki titeket meg vet, engem vet meg“ s felednők, bizony felednők az apostol komoly figyelmeztetését, „az egyházi szolgák, akik jól forgolódnak, kettős tisztességre méltóztassanak.“

Jól esik hát nekünk ma a bucsuvétel e megható órájában elmondani azt, hogy nekünk kedvünk volt Tebenned, hogy mi szívesen engedték magunkat vezettetni. Általad, hogy mi megbecsültünk és szerettünk Téged a e munkáidért s hogy nekünk fáj nagyon fáj a mi közülünk való távozásod, jólesik elmondani mindenki előtt, hogy mi fájó szívvvel gondolunk arra, hogy az egyházmegye vezető helyén a Te orcádat már nem láthatjuk többé!

50 esztendő telt el azóta, amióta, mint ifju Thimótheus ráléptél ama nemes harc megharcolásának utjára. 50 év csak egy csepje annak a mérhetetlen folyamnak, amelyet mi időnek nevezünk, amelynek hullámai folyton hömpölyögve az örökkévalóság tengerébe ömlenek. De ez az 50 év előttünk, muló életü emberek előtt nagy idő, két emberöltő a neve s boldog az és Istennek kedveltje, aki ezt az időt úgy töltheti el, mint azt Te eltöltötted. Csak egyetlen nap alatt is hányan megtántorodhatnak és eleshetnek és Te egy fél századot mutathatsz fel Isten és a világ előtt. Isten, ember és egyház szeretetednek csálhatatlan bizonyságául. Nemesen, dicsően megfutott pálya, melyre boldog nyugalommal tekinthetsz vissza.

50 esztendővel ezelőtt ifjan indultál el és harcra szálltál a világgal, a bűnnel, a sátánnal, sőt saját Magaddal is saját szivednek a vágyaival, vérednek hullámaival, s mint a Nehómiás korabeli zsidók mig egyik kezeddal harcoltál, másik kezeddal építned kellett. Vigasztaltad a gyászbaborulókat, enyhítetted a fájdalmat, törölted a könnyeket, csillapítottad a jajt, sokszor a saját magad bánatát, fájdalmát, el kellett némitanod magadban, hogy a másokét enyhíteni tudjad. Munkakedvedet nem vette el az élet nehéz megpróbáltatása. Emberszerető szivedet megtartottad, az ezernyi háltalanságok dacára is, ugyanaz vagy most is, aki 50 esztendővel ezelőtt voltál, a derült kedélyű szerető szívű barát. És mert a szivednek embere voltál, munkád után érdemet elismerését mindig megadta a világ. Voltál az e. m. nek aljegyzője, számvevője, tanácsbírája, a nyugdíjintézetnek pénztárnoka 23 esztendőn keresztül esperese és tagja voltál annak s az egyházi legfelsőbb törvényszéknek is. Mindezek között a megbizatosok között, amelyekkel szerető, nyájas viselkedésedért örömmel halmozott el a köz, milyéne voltál legközelebb a hol rendet teremtettél de e mellett a mi szeretett esperesünk, a mi kedves Józsi Bátyánk voltál s mi reánk ragyogtak a Te derült, szerető szivednek arany sugarai. Mi érezzük tehát a veszteséget is, amely eltávozásoddal érint bennünket.

Az egyházmegye alkotótagjai ime megfestették a Te képedet, hogy kifejezést adjunk ezzel a mi tiszteletünknek és a mi szeretetünknek. Óh ved a bucsuvétel e megható órájában eszt a legszebb megtiszteltetést, a mi tiszteletünket és szeretetünket, elvégzet munkád jutalmául, ved a legszebb jutalmát Isten és saját lelkiismereted helybehagyásának jutalmát. Ezt a képet az egyházmegyei esperesi hivatal részére festtettük meg, hogy amikor már nem láthatjuk többé a Te orcádat, avagy talán Rólad már csak szívünk fájó emlékezése fog beszélni, akkor is hirdesse e kép, hirdesse az utóbbi nemzedékek előtt a szeretet apostolát és a rend megteremtőjét. „Ezüstünk és aranyunk nincsen nekün“, mellyel bucsuvételed alkalmával megjutalmazhatnánk, Te nem is vársz ilyen jutalmat. A Te lelkésztársaid, kik a Te kormányzásod alatt állottak, ennek az emlékiratnak mindanyian aláírták nevöket, hogy atyailag szeretett esperesöknek emléket nyujtsanak. Vedd ezt az emlékiratot ugy, hogy midőn ezt átnyujtjuk, a mi szívünket nyujtuk, azt a szivet, amelybe Te irántunk való szeretetteddel kitörölhetetlen betűkkel

irtad be nevedet.

És most bucsut veszünk Tőled, a magasságban lakozó Isten az áldások Istene áldjon meg Tégedet, adjon még továbbra is erőt egészséget, kisebb körben végzett lelkeszi szolgálatod idejére családod körében békességet, szeretetet, vidám, megelégedett életet. Áldjon meg az Ur Tégedet és őrizzen meg Tégedet, adjon Isten jó békességet, szentségéért im e helynek, mely szereteiért az Istennek, minden jót kívánok Te Néked. Isten Veled !!

15 szám. Végh József távozò esperes bucsu beszéde.

A kép leleplezése után, virággal elhalmozva az Ur asztala elé lép Végh József távozó esperes és megilletődve, mindenki csendes zokogása közben mondja el teljes egészében közölt eme beszédét.

FŐTISZTELETŰ PÜSPÖK UR! MÉLT, FŐGONDNOK UR!

NAGYTISZTELETŰ S MÉLTÓSÁGOS KÖZGYŰLÉS!

Ha Nagytiszteletű Esperes Ur üdvözlő beszédének hatása alatt nem lelem, nem találok meg azokat a szavakat, melynek lelkesemet ebben a pillanatban betöltik, hiszem, meg fogják nekem bocsátani!

Érzéseim, gondolatom megvilágítására talán találóan alkalmazhatnám egyik ismert nemzeti költőnknek eme versszakát „sír az egyik szemem, a másik meg nevet, sirjon mind a kettő, mint a záporosó.” Sirni késztet elgondolása s beismerése annak, hogy a mostani ünnepeltetésre nem érzem magamat méltónak, örül nevetni késztet boldog megállapítása annak, hogy itt láthatom körünkben egyh. kerületünknek főtiszteletű s méltóságos illustris elnökségét, kiknek csaknem félszázadon keresztül éreztem jóindulatu támogatását, megértő szeretetünknek melegét. Nem engem, de őtet illetemeg a mai ünnepeltetés, kik eljöttek, hogy megjelenésükkel fényt, diszt kölcsönözzenek e mai ünnepélynek !!

FŐTISZTELETŰ S MÉLTÓSÁGOS PÜSPÖK UR!

S MÉLTÓSÁGOS FŐGONDNOK UR!

Ha az elválás gondolata sirni késztet s talán könnyezik egyik szemem, a másik szemem a boldogság s öröm hatása alatt nevet, mert becses megjelenésük által egész egyh. megyénknek, de különösen s közelebből nekem olyan örömet szereztek, aminek birtokában édes s boldog megnyugvással hajtom le fejem az örök nyugalom párnájára is!! Hálás köszönetem kísérelje méltóságotokat szép, felséges, de nehéz hivatások utain még nagyon soká!!

NAGYTISZTELETŰ S MÉLTÓSÁGOS KÖZGYŰLÉS!

Kedves Barátaim! a fáradt vándor nyugalomra vágyik, pihenni akar. Beteg fáradt vándora vagyok az életnek magam is 50 éves lelkeszi pályámon 47 évet szeretett egyh. m. kötelékében töltöttem el, 23 évig voltam esperes!! Életem nyitott könyv volt elöltetek, abból elfedni, kitépni nincs okom egy lapot sem. Ha nem sikerült mindenkor s mindenkinek kívánsága szerint járni el ha nem bírtam megszerezni mindenkinek becsülését s szeretetét, az a körülményekben s nem a jóakarát hiányában leli magyarázatát. —

Közpályán működő embernek, különösen, ha vezető szerepet tölt be, minden tettét, szavát különös figyelemmel kísérik az emberek, tévedéseit nagyító üvegen nézik a bírálgatják, meglátják szemében a szálkát, de saját maguk cselekedeteinek megítélése alkalmával meglátásuknak útjába áll a gerenda.

Kedves barátaim! Jóságotok, figyelmetek megrendezte részemre e mai napot, az átadott emléklapot, melyen felírva látom minden lelkesztéstvéremet saját kezével leirt nevét hálás köszönettel fogadom s mint életem egyik legbecsesebb emlékét elviszem magammal siromba, hogy ott is rólatok, jobb jövőtökön álmodozva közeletekben maradjak.

Ha vétettem bár öntudatlanul valaki ellen, annak kérem a bocsánatát, ha valaki tudatosan megbántott, azzal szemben a rám dobott követ kenyérrel dobom vissza; elfeledem, eltemetem a vett sérelmeket, csak azt kérem, hogy hasonlóképpen cselekedjenek mások is. —

NAGYTISZTELETÜ S MÉLTÓSÁGOS KÖZGYÜLÉS!

Midőn ez alkalommal legutóljára álok becses színe előtt s a közgyűlés jelenlevő alkotó tagjain keresztül bucsuzom lelkész, tanítótársaimtól, az összes presbiteriumoktól, általában a vezetésem alatt állott gyülekezetek híveitől, világi s egyházi munkatársaimtól, midőn bucsuzom szemem utolsó sugarai végig sírlanak azon idős testvéreimnek glóriával körített alakjain, kik 50 évvel ezelőtt velem együtt kezdték meg az ur szőőjében való munkálkodást, kiknek egyike egyh. kerületünknek főpásztora, a másik egy kisgyülekezet gondviselő atyja pásztora, azon imaszerű sóhajjal zárom beszédemet: simuljanak el az ellentétek, a surlódási felületeket a megértés egyenlítse ki, ne azt keressétek, ami elválaszt, de igyekezzetek egynevezőre hozni a gondolatokat, hogy lehessenek mindanyian egyező akarattal Mestereteknek, a Megváltónak méltó harcosai, igazkövetői, ki még a Golgotán is ellenségeiért imádkozott!!

Isten áldjon meg benneteket!

16 szám. Esperes imádsága.

Uj esperes rövid fohászbán kért áldást munkájára a gyülekezetre az egyházmegyére és vezetőire.

17 szám. Gondnok záróbeszéde.

Esperes imája után gondnok a megható jelenetekben gazdag, sokáig emlékezetes ünnepélyes gyűlést berekeszti.

TARTALOM JEGYZÉK:

Sorszám,	CIM.	oldal szám.
1.	Alkotó tagok számbavétele, igazolások, megalakulás	— 70
12.	Egyháznegyvei lelkeszi tanácsbirói állásra szavazás elrendelése	82
3.	Esperes eskütétele	— — — — — 72
16.	Esperes imádsága	— — — — — 87
9.	Esperes székfoglaló beszéde	— — — — — 75
11.	Főgondnok üdvözlő beszéde	— — — — — 81
2.	Gondnok megnyitó beszéde	— — — — — 70
5.	Gondnok üdvözlő beszéde	— — — — — 72
17.	Gondnok záróbeszéde	— — — — — 87
13.	Gondnok Végh József távozó esperest bucsuztatja	— — 82
7.	Lelkeszi főjegyző üdvözlő beszéde	— — — — — 74
10.	Püspök ur üdvözlő beszéde	— — — — — 79
14.	Szabó Zoltán esperes bucsuztató beszéde	— — — 82
4.	Székelyhidi egyházi alakulatok kiküldötteinek üdvözlő beszéde	72
8.	Tanító képviselő üdvözlő beszéde	— — — — — 74
6.	Úgyész üdvözlő beszéde	— — — — — 73
15.	Végh József távozó esperes bucsu beszéde	— — — 85

Az érmelléki Református Egyházmegye

1935 október 15-én 15 napján Székelyhidon tartott

K Ö Z G Y Ü L É S É N

Jelen voltak:

a) SZABÓ ZOLTÁN esperes és **PAPPSZÁSZ LAJOS**
gondnok elnöklete alatt:

b) tanácsbírák:

LELKÉSZIEK:

Bakos József
Boruzs Lajos
Hegedüs Albert
Jakab József
Kalmár István

VILÁGIAK:

Bónis Elemér
Farkas Lóránd
Dr. Gulácsy Sándor
Dr. Kotzó Jenő
Kozma Lajos

c) tisztviselők:

LELKÉSZIEK:

Orosz Lajos főjegyző
Egey István al. „

VILÁGIAK:

..... főjegyző
..... „ „

d) tanító képviselők:

Kocsis József, Szántó Béla és Tóth Zs. (egyesületi elnök.)

e) az egyházak képviselőiben:

1.) Albis:

Apátkeresztur: Csuka Ferenc lelkész.

Asszonyvására: Bakos József lelkész

Bályok: Kalmár István lelkész Pap László gond.

- 5.) Berettyószéplak: Dónáth László lelkész.
 Bihar-diószeg: Fias Kálmán lelkész Molnár Imre gond.
 Bihar-félegyháza: Egey István lelkész aljegyző
 Biharvajda: Szücs István lelkész Barcsa János gond.
 Csokaly: Borbély Sándor lelkész Soós Gyula pr.
- 10.) Érábrány: Debreczeni László lelkész.
 Éradony: Bakos József beszoigáló lelkész.
 Érbogyoszló: Jakab József lelkész tb.
 Érkeserű: Orosz Lajos I. főjegyző
 Érköbölkut: Varga Béla lelkész.
- 15.) Érmihályfalva: Orosz Lajos felügyelő lelkész.
 Erolaszi: Dajka István lelkész.
 Érsemjén: Szatmári Károly lelkész.
 Értarcsa: Molnár József lelkész.
 Gálospetri: Kádár Miklós lelk. Gerzon Sándor gond.
- 20.) Hegyközszentimre: Ludmán Lajos I. Alafi Imre g.
 Hegyközszentmiklós: Silye Gábor lelkész.
 Kiskereki: Boruzs Lajos lelkész tb.
 Kóly-Nagykágya: Dibácsi József lelkész.
 Magyarkécz: Kulcsár Dezső lelkész.
- 25.) Margitta: Szendrei Dénes lelkész.
 Micske: Varga Béla beszoigáló lelk. Varga Péter g.
 Barabás S. Ludász Imre és Szilágyi István **presbyterek.**
 Monospetri:
 Ottomány: cs. Nagy Dániel lelkész.
 Piskolt: Szabó Lajos lelkész.
- 30.) Poklostelek: Medgyessi Lajos h. lelkész.
 Szalacs: Hegedüs Albert lelkész tb.
 Székelyhid: Szabó Zoltán I. esperes. Csomafáy S. fg.
 Szentjobb: Sallai Lajos lelkész. Váradi Mihály fg.
 Tóti:
- 35.) Vedresábrány: Barcsa Sándor lelkész.
 Elmaradását igazolta: Kovács Lajos tóti lelkész
 és Horváht Péter világi főjegyző.

1 szám. Esperes imádsága.

Kezdő ének után esperes imájában a szívek össze békítését kérte Istentől,

2 szám. Gondnoki megnyitó.

Gondnok rövid, megszívlelendő megnyitó beszédekben az egyetértés nagy fontosságát hangsúlyozta.

3 szám. Alkotó tagok számbavétele, igazolások, megalakulás.

Lelkeszi főjegyző a jelenlevőket számbaveszi, az igazolásokat felveszi s ezek után gondnok 53 alkotó taggal jelen gyűlést megnyitottnak s határozatképesnek nyilvánítja.

4 szám. Jakab József helyettes esperes időszaki jelentése.

H. Esperes időszaki jelentése.

NT. ÉS MÉLTÓSÁGOS EGYHÁZMEGYEI KÖZGYÜLÉS!

Azon három hónapról, melyet, mint az érmelléki ref. egyházmegye h. esperese eltöltöttem az általam elvégzett ügyekről s intézkedésemről jelentésemet alábbiakban van szerencsém előterjeszteni:

A vasuti kedvezményes jegy válására szolgáló arcképes igazolványoknak szükséges fenyképeket a lelkesz uraktól összeszedtem s azokat Tökés Ernő bukaresti esperes urhoz elküldöttem s a kiállított arcképes igazolványokat a lelkesz urak között szét osztottam

A bogyoszlói egyház által a kerületi segély felemelése iránt püspök urhoz beadott kérvényben fehozott okokat bevizsgáltam s jelentésemet főt. püspök urhoz beküldöttem.

A margittai egyház által hozzá m küldött iskolai költségvetéseket hitelesítettem.

Egyházmegyei közgyűlést gondnok ur ő méltóságával történt meghatározás szerint április 10-re összehívtam.

A tótti egyház által Adorján Mihály tanító ellen beadott panasz levelet Dr. Gulácsi Sándor e. megyei ügyész urnak kiadtam s véleménye után a vizsgálatot Hegedüs Albert és Dr. Kotzó Jenő tanácsbíró urak megejtették s a vizsgálat eredménye bíróság elé kerül.

Tavaszi közgyűlésünk s időpontját püspök ur rendeletére a püspöki hivatalnak bejelentettem.

Cs. Nagy Dániel ottományi lelkész urnak a számadás és költség előirányzat beadására március 25-ik haladékokat engedélyeztem.

Kerületi képviselők neveit és lakásukat a püspöki hivatalnak bejelentettem. —

Farkas János kisszántói lelkész urnak a lelkészi önszegélyezés tárgyában az esperesi hivatalhoz érkezett javaslatát a lelkészi köröknek tárgyalás és állásfoglalás céljából megküldöttem.

Csóka Lajos ny. tanító fizetés levelét hitelesítettem.

Egyház megyei közgyűlés tartásra a székelyhidi egyház culturtermének elkérésére a székelyhidi lelkész urat felkértem. —

Laczák Dezső éradonyi lelkész urnak fegyelmi ügyében az e. megyei bíróság tagjait írásos nyilatkozat tételre hívtam fel s a beérkezett érdekeltségi nyilatkozatokat a püspöki hivatalnak beküldöttem.

A margittai egyháztagnak által adó ügyben beadott felebbezéseket Szabó Zoltán urnak kiadtam az egyházmegyei közgyűlésen való referálás végett.

Laczák Dezső lelkész és Vén István tanító fegyelmi ügyében hozott bírósági ítéletet vétív mellett nevezetteknek kézbesítettem.

A román nemzeti tárgyak tanításának mikénti ellátására vonatkozólag az iskola fentartó egyházak lelkészeit felhívtam, de mivel a lelkész urak közül a felhívásnak többen nem tettek eleget az összesítő kimutatást a püspöki hivatalba felterjeszteni nem állott módomban.

Az egyházlátogatási jegyzőkönyv és belmissiói ivateket szétosztottam.

Konfirmándusok anyakönyveit szétosztás végett az egyes körök lelkész uraihoz elküldöttem, felkérve őket az anyakönyv árának beszédésére.

Mint fájó veszteséget kell bejelentenem Rác Lajos micskei

ny. lelkész urnak halálát ki több, mint 50 esztendő t szolgálva az anyaszentegyházat Emlékezetét kérem megörökíteni jegyzőkönyvünkben. Halotti bizonyítványát a püspöki hivatalba beterjeszttem. Temetésén nem vehettem részt, mivel nem lettem értesítve.

A micskei egyháztalagok által lelkész ellen beadott panaszt lelkész urnak nyilatkozat tételre kiadtam s ügyészi vélemény alapján vizsgáló bíróság küldetem ki.

Jakab Lajos szalacsi tanító urnak rendkívüli segély iránti kérvény és a kerületi bizottsághoz felterjeszttem.

Végh József érmihályfalvai lelkész urnak nyugdíjazás iránti kérvényét a kerületi végrehajtó bizottsághoz eljuttattam.

Erdélyi József köbölkuti tanító urnak működési bizonyítványát kézbesítettem.

Kulcsár Dezső kéczi lelkész urnak szolgálati bizonyítványt adtam.

Varga Etelka szentmihályi h. tanítónő tanítási engedélyeket **szükséges** iratait láttomoztam

Május 21 és 28-ra összehívott kerületi gyűlésen, hova az esperes választás ellen beadott felebbezések fellettek terjesztve, megjelentem, a nyugdíjvégrehajtó bizottsági ülésen résztvettem s a Végh József érmihályfalvai lelkész urnak október 1-re kért nyugdíjazását támogattam.

Minden az adminisztráció körébe tartozó ügyeket igyekszem legjobb tudásom szerint elintézni.

Jelentésem tudomásulvételét kérve vagyok.

Érbogyoszló, 1935 június 17.

A nagytiszteletű tek. közgyűlésnek
alázatos szolgálja:

JAKAB JÓZSEF

ref. lelk. bel. h. esperes

5 szám. Esperesi jelentés az egyház megye vállaláserkölcsi állapotáról.

Lelkészi főjegyző felolvassa esperes jelentését az egyházme-gye vállaláserkölcsi állapotáról s iskolai ügyeiről. A jelentés teljes

egészeben így hangzik.

Összesített kimutatás az érmelléki egyházmegye egyházköz-
ségeinek 1934 évi állapotáról, a beküldött egyházlátogatási jegyző-
könyvek alapján.

I. A gyülekezet belélete.

1. Az Isten igéje minden vasárnap és ünnepnap d. e. minden, egyházban predikáltatott.
2. A Heidelbergi Káté magyaráztatott minden vasárnap 19 helyen
Fölváltva káté és bibliamagyarázat tartatott Bogyoszlón,
Érköbölkut, Kiskereki, Asszonyvásá-ra, Kágya, Csokaly,
Érábrány, Poklostelek, Tóti, Gálospetri, Piskolt, Szalacs,
összesen 12 helyen.
3. Bibliamagyarázatot tartottak Margittán, Albison, Monospet-
riben, Érkeserüben minden vasárnap d. u.
4. Minden hétköznapi istentisztelet volt 23 helyen. Gálospetri-
ben okt.-tól májusig hetenként 3-szor volt esti istentiszte-
let, Ottományban, Vedresábrányban hétfőn és szombaton,
Tótiban ősztől tavaszig csütörtökön reggel, Asszonyvásáran
csak bűnbánati hetekben, Kiskerekiben, Olasziban, Albison
adventi, böjt és bűnbánati hetekben, Köbölkuton csak
kedden, Bogyoszlón csak szombaton d. u. Oka ennek a
hívek részvétlensége. Monospetriben bűnbánati és adventi
hetekben volt csak templomi szolgálat,
5. Bibliaolvasás minden hétköznapi istentiszteleten van.
6. Bibliamagyarázat hétköznapiokon a legtöbb helyen advent
idején tartatik, több helyen adventől húsvétig, egy-két he-
lyen böjtkor és a bűnbánati hetekben, néhány helyen a
téli időben.
7. Templomlátogatók száma A.) nagyünnepeken: 11616 -B.)
vasárnap d. e. 6581. -C.) vasárnap d. u. 3212. -D.) hétköz-
napokon 270. —
8. Gyermekek istentisztelet volt 10 egyházban 26 esetben.
9. A gyermekek a rendes istentiszteleten minden egyházban
vasárnap és köznap a tanító vezetésével vesznek részt.
10. Urvacsora mind a hét alkalommal osztatott minden anya-
egyházban. Szórványokban nem osztatott.

11. Urvacsorával élők száma az anyaegyházközségben: fi 9825, nő 16698, együtt 26523. --
12. A betegeknek rendszerint urvacsoraosztás alkalmával szolgáltatják ki az urvacsoráját, de kívánatra máskor is.
13. Háziistentiszteletet lelkész részvételével csak egy esetben Érábrányban tartottak. —
14. A lelkészek 889 családot látogattak meg, legtöbb alkalommal a presbiterek és a férfiszövetség tagjainak részvétele nélkül.
15. Vasárnapiiskola minden egyházban működik. Külön jelentést működésről adott minden egyház, V ábrány, Bogyoszló, Apátkeresztur, Érkeserü, H. k. sz. Imre Tóti, Monospatri, Értarcsa, Micske, Olaszi, Albis, Berettyószéplak kivételével.
16. K. I. E. van Mihályfalván, Gálospetriben, Margittán, Érábrány, Bályokon, Biharfélegyházán, Diószeg, Csokaly, Kágya, Székelyhid, Kiskereki, H. k. sz. Miklós Érköbölkut, Szalacs, Érsemjén, Ottomány. Tehát nincs 18 helyen. — Külön jelentést mindenik adott —
17. Férfiszövetség van Érmihályfalván, Érsemjénben, Ottományban, Micskén, Érábrányban, Szentjobbon, Diószegen, Csokalyon, Kágyán, Kiskerekiben. Jelentést adott minden hely.
18. Nőszövetség nincs Tarcsán, Adonyban, Tótiban, Poklos teleken, Micskén, B. széplakon, Apátkereszturon, Kágyán, V. ábrányon, H. k. sz. Miklóson, Érköbölkuton, Bogyoszlón H. k. sz. Imrén. A többi nőszövetség jelentést adott.
19. Énekkar van 22 egyházban, 13 egyházban nincs megalakulva, legtöbb helyen férfikar van, néhány helyen vegyeskar. Vezetője ugyszólván minden helyen a tanító s az istenitiszteleten az énekkar legtöbb egyházban működik, a nagyobb ünnepek alkalmával résztvesz.
20. A szegényekről gondoskodott az egyház 15 helyen 21,927 lei összegben nyújtott segílyt, 20 helyen nem segítézték a szegényeket s közöttük több helyen segítségre szoruló szegény nem is volt. A szegény gondozást a legtöbb helyen a presbitérium és a nőszövetség végezte.
21. Az idegenbe ment cselédleányokat bejelentik, ha tudomást szereznek róla, annál a lelkészi hivatalnál, melynek gyüle-

kezetében az eltávozottak szolgálatot nyertek. A nőszövetség ügyel fel reájok.

22.

23. Ref. egyházi népkönyvtár van 7 egyházban, 28 egyházban nincs. —

24. Iratterjesztés néhány hely kivételével mindenütt van. Eladtak teljes bibliát 26 db-t, ujszövetséget 251, Árvaházi képesnaptárt 858-t, vallásosiratot 623-t, zsoltárt 102-t, vallásos néplap járt 623 példányban.

25. Vallásos összejöveteleket 29 helyen tartottak 226 alkalommal, Nem volt vallásosünnepély Tarcsán, Apátkeresztúron, Asszonyásvár, Bogyozlón, Albison, és Szentimrén.

26. Gyülekezeti jótékonyág megnyilvánult 26 helyen és külső célokra adott összesen 30,846-leit —

27. A gyülekezeti tagok önkéntes adományának az összege 178,486-lel. (multévi 137,462 Lei.) Nagyobb jöltevők: Biharvajdán idős Kocsis Gábor 37100 lei értékű harangot öntetett, Ottományban Fehérváry János rom, kath. vallásu 5770-leit adot, Érkeserűben Orosz Lajos és neje Komoróczy Erzsébet 6000-leit. Szalacson néhai Szabó Szanka 5000-lei, néhai Szabó Eszter 8 hold föld 60000 lei értékben. Piskolton lelkész adománya 5149-lei, Székelyhidon néhai Szabó Zsanka 5000-lei, Csak az ezer leit meghaladó összegek vannak feltüntetve. —

28. Uralkodó bűnök tolvajlás, verekedés, iszákosság, paráznaság, istenkáromlás. Biróság ítelt el egyháztagokat 32 esetben. —

29. Vadházasságban 104 pár él, néha lelkész ingyen esketés-sel minden lehetőit elkövetett arra nézve, hogy a bűn orvosoltassék.

30. Hitelveinkkel ellenkező szokások a temető kivilágítása, babona, urnapjának megtartása az egyház előljárósága fölvilágosító egyházi beszéddel küzd ellene.

31. Sérelem érte az egyházat H. k. sz Imrén, hol az iskolás gyermekek az állami iskolába kényszerítették. Érmihályfalván, hol a 14% községi segély megszavaztatott, de nem folyósított, Szentmikilóson, hol a tanítónő felfüggesztési idő után sem foglalhata el állását, Poklosteleken, ahol a

református állami tanító helyére a kötött szerződés ellenére román állami tanító neveztetett ki, Margittán, Érkeserüben községi iskolai segílyt az egyház nem kapott, Vedresábrányban a hatóság nem engedélyezi a bibliakör működését, a jelentés az esperesi hivatalnak mindezekről megtörtént.

32. A községek területén baptisták, millenisták, szombatosok és bibliatanulók vannak, számuk 897. —

33. A község összes lakóinak száma 73122 —

II. A gyülekezet külélete.

34. Presbiterek száma 518, egyháziválasztók száma 5'05, egyházi adózók száma 11792, egyháztagnak a száma 38145.

35. Presbitérlum minden negyedévben gyűlést tart s törvényszerű jegyzőkönyvet vezet.

36. Egyházközségi közgyűlés nincs.

37. Egyházivagyoneleltára minden egyháznak van, az évi változások átvezetettek.

38. Ingatlanok, agrár földek kivételével az egyházközség nevében állanak.

39.

40.

41. Költségvetése minden egyháznak van.

42. A kivetett egyháziadó összege 2 009,738-lei 1498-HI. buza. A kivetés fedezi a szükségletet.

43. A múlt évi számadások még csak a számvevőszék által vannak jóváhagyva. Az egyházak értékei megvannak.

44. Bevételei voltak összesen 2,230 019, Kiadás volt 2,151,712-lei, Maradvány volt 81,948-lei. Ezzel szemben H. k. sz. Imre számadása 3,641-lei tulkiadást tüntet ki.

45. Tőkepenzsek átlaga 1934 dec. 31-én 1,762,452-lei.

46. Magtár pénzürtéke 1934. dec. 31-én 286,276-lei, Biharvajda és Semjèn nem tünteti fel magtárának pénzürtékét,

47. Kötvényekre kiadva kezeltetnek,

48. Az egyházközségek összes adósága 1691,374 lei.

49. Az egyházi épületek között a teplomok 95%-ban jó karban vannak, a lelkészi lakások is, az iskolák között és tanítói lakások között már több százalék a kívánni való.

50. Új építkezésre 108 859-lei fordított.
51. Épületek javításra 288.771-lei fordított.
52. Az egyházi épületek tűz kár ellen 13,589,420-leig vannak biztosítva, a biztosítási díj 26,276-lei.
53. A belhivatainokok a múlt évről 14 hely kivételével ki vannak fizetve. Lelkeszi fizetésből hátralék 200,134-leit, tanítói fizetések címén 178,868-leit tesz ki. Terményekben lelkésznek 256-Hl. tanítóknak 82-Hl,-val tartozik az egyház.
54. Az egyházközségek kerületi és egyházmegyei járulékaik csak részben vannak kiegyenlítve.
55. Az egyházközségeknek pere nincs.
56. Temetője minden egyháznak van, legnagyobb részt a hívek által gondozva.
57. 21 egyház kapott segílyt 180,962-lei erejéig.

III. A gyülekezet iskola ügyei.

58. Vedresábrány, Poklostelek, Érábrány, Apátkeresztur, kivételével minden egyház tart fenn iskolát.
59. Az iskola alapításának ideje.
60. Az elemi iskolákért az egyházak 1,937,075-lei terhet viselnek.
61. Tanulók száma ref. elemiiskolában 2639. —
62. Református tanulók száma a nem ref. iskolában 2215.—
63. A tanítás eredménye 27 iskola kitünő, 12 jeles 5 jó 8 megfelelő és 3 elégséges. Két helyen az ünnep miatt nem volt megállapítható az eredmény. A nem ref. iskolába járó ref. tanulóknak a lelkész tanítja a vallást leginkább, 17 helyen nem volt ellenőrizve a vallástanítás eredménye, a többinél az eredmény megfelelő.
64. Az iskola felszerelése törvényszerű.
65. A beküldött jelentésekből pontosan meg nem állapítható, hogy hány családot látogatott meg a tanító.
66. Iskolalátogatás az egyházi felsőbb hatóság részéről egy ízben volt, állami hatóság részéről összesen 70 ízben volt iskolalátogatás. —

IV. Anyakönyvi adatok az anyaegyházközségben.

67. Megkereszteltetett törvényes fi 452, nő 448 összesen 900
Törvénytelen fi 38, törvénytelen nő 37 összesen, 75
Együtt fi és nő 975, —
Nem kereszteltetett meg 3 fi, 1 nő összesen 4. Szülöttek
száma állami anyakönyv szerint 493 fi és 486 nő együtt
979, született. —
68. Eltemettetett fi 303, nő 301 összesen 609, Szertartás
mind igénybe vette. Meghaltak állami anyakönyv szerint
308 fi, 301 nő összesen 609. —
69. Házasságát egyháziilag is megkötötte tiszta pár 299, ve-
gyes pár 68. Nem esküdött meg egyháziilag 19 pár. Álla-
mi anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta református
pár 299, vegyes pár 94, összesen 393 pár. Bályok és Bo-
gyoszló nem tüntet fel. —
70. Konfirmált fi 286, nő 261 összesen 547 —
71. Átért fi 10, nő 10, összesen 20. —
72. Kitért fi 37, nő 39 összesen 76. —
73. Elköltözött fi —
74. Beköltözött fi nő. —
75. Lélekszám 1934, dec 31-én 38145, miután az adatok
nem minden egyházban vannak kitüntetve, azt megállá-
pítani, hány volt ezek közül a fi és hány a nő, nem lehetett.

V. Anyakönyvi adatok szórványokban és leányegyházakban.

76. Megkereszteltetett törvényes fi 16, nő 13 összesen 29.
Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint fi 16, nő 13
összesen 29.
77. Meghalt fi és eltemettetett 16, nő 10 összesen 26. Halot-
tak száma állami anyakönyv szerint 16, fi nő 10, összesen 26.
78. Egyházi házasságot kötött tiszta pár 7, vegyes pár 3, ál-
lami anyakönyv szerint házasságot kötött 7 tiszta s 3 ve-
gyes pár együtt 10 pár. —
79. Konfirmált fi 11, nő 10 összesen 21.

80. Áttért fi —
81. Kitért fi 1, nő 2 összesen 3. —
82. Beköltözött fi, nő. —
83. Elköltözött fi nő. —
84. Lélekszám 1934, dec. 31-én 1509 összesen, —

Kelt, Székelyhíd, 1935. aug. 30

jelentésem tudomásul vételét kérve
maradok mély tisztelettel:

SZABÓ ZOLTÁN

esperes.

Közgyűlés egyhangulag elfogadja lelkészi főjegyző következő javaslatait:

A. A valószínűbb megállapítás okáért lelkész a látogatási jegyzőkönyvben %/o-okban is fejezzék ki a templomlátogatók száma.

B. Közgyűlés örömmel és Istennek szóló nagy háladással hallja, hogy az egyházmegye s annak kebelében az egyházak folyton romló anyagi helyzete ugrásszerű vagy javulást mutat. Az egyházak adóssága az elmúlt évi 2,417.542 Leivel szemben 1,691,374 Lei. **A** belhivatalnokoknak 14 egyház 379,002 Leivel és 250 m terménnyel tartozik a múlt évi 1,213,072 Leivel és 401 m. terménnyel, 31 adós egyházzal szemben. Építkezésre 120,00 leivel fordítottak többet, mint az előző évben. 397,630 — 2750,000.

Még mélysegebb megelégedéssel hallja, hogy a lelkiekben is nagyobb a haladás. A Ref. néplap járatása megkétszereződött, az adományok összege növekedett.

C. E boldogító szép javulás fokozódása és tartósá tétele végett elrendeli közgyűlésünk, hogy a különböző egyesületek és szövetségek lehetőleg minden egyházban megszervezendők. Énekkar, népkönyvtár állítandó. Az iratterjesztést, a hívek látogatását és minden belmissiói munkát fokozottabb mértékben alkalmazzák a hivatalosok, hogy szivünkben a vallásosság, egyháziasság, a

fájó és emberszeretet az egészségházmegyénket betöltő és felvirágoztató erővé válják.

D. Esperes és gondnok felkéretnek, hogy a községi segélyt. Bihar és Szilágy megyék prefektusaitól személyes intervenciójuk révén eszközöljék ki minden egyház részére.

E. Takarékos magtár lehetőleg minden faluban álltassék. Az alapokból közös törzskönyv készítendő.

F. A vadházasság létszámának (104) s az ijesztő száma (76) kitérések csökkentésére lelkészek, tanítók, presbyterek összefogva mindent kövessenek el.

G. A kitűnőnek minősített tanítók jegyzőkönyvünkben mindig névszerint is felsorolandók

H. Utasítsanak a bizottságok, hogy az állami iskolákban a vallás tanítást szigorúan ellenőrizzék és a Canonica visitatio komolyabb legyen.

I. Elnökségnek minden egyház jelentsen az iskolák állapotáról, az iskoláztatásról, főleg az állami iskolákban folyó vallás tanításról. A jelentések átvizsgálására esperes és gondnok elnöklete alatt Bakos József, Boruzs Lajos, Varga Béla, Dr. Gulácsy Sándor, Dr. Kotzó Jenő és Tóth Zsigmond urakból álló bizottságot küldi ki, akik minden hiányosságból, vagy akadályoztatásból eredő bajt orvosoljanak, minél sürgősebben az ügy nagy fontosságára és egyházunk jövő érdekeire tekintettel.

6 szám. Esperes időszaki jelentése.

IDŐSZAKI JELENTÉS.

NT. és MÉLT. EGYHÁZMEGYEI KÖZGYŰLÉS!

Az esperesi hivatalt, mint legidősebb tanácsbíró 1935. jun. elején vettem át s az időtől kezdve elnökileg végzett hivatalos ügyekről, időszaki jelentésemet az alábbiakban terjesztem elő.

Mindenek előtt az időközben felgyűlt röstanciákat igyekeztem feldolgozni és a halasztást nem tűrő ügyekben igyekeztem kivezető utat, megoldást keresni. Hetekbe került, míg több rendbeli levelezés után az egyes egyházak bírósági irataihoz hozzájutni tudtam.

Legégetőbb ügy a micskei ref. egyháznak számadás megvizsgálási ügye volt, amelyre nézve az iratok megkopása után, Bakos József asszonyvásári lelkész urat felesketve, Kotzó Jenő tanácsbíró ur és Boruzs Lajos egyházmegyei számvevő ur társaságában kiküldöttem a micskei számadások megvizsgálására. Az ott észlelt tapasztalatok sürgős intézkedést igényeltek, ahol egyenesen a micskei ref. egyház letének az ügye forgott kockán. Egyesség vett véget a panaszlók és lelkész közötti évekig tartó surlódásoknak, amely egyesség szerint a micskei ref. egyháznak minden kára biztosítva van, míg más részről a lelkész aug. 1-kelettel, viselt állásáról lemondott.

Ezen intézkedésemet lehet bíráló tárgyává tenni, de lélekkel merem állítani Isten és emberek előtt, hogy helyesebb befejezése ennek az ügynek úgy az egyházra, mint a lelképásztorra nézve nem lehetett, mint ahogy az annak idejében befejeztetett. Egyéb iránt lelkész, aki lelkileg teljesen megtört alkalmatlanná vált a lelkési állás további betöltésére, nyugdíjazását kérte, e célból a nyugdíjbizottságot összehívtam és kérelmét a kiállított orvosi bizonyítvány alapján a kerületi végrehajtó bizottsághoz pártolólag fő terjesztettem.

A micskei ref. egyházba beszolgáló lelkészt rendeltem. Az újra alakult presbitérium sehogy sem akar a törvény akara ai közt mozogni, úgy a díjével megalakításánál, mint egyéb ügyekben nem akarja respektálni egyházi törvényeinket s a beszolgáló lelkésznek még nagyon sok türelemre, bölcsességre van szüksége, hogy Micskén a teljes rend és béke helyreálljon.

Egy ilyen lelkész változás alkalmával látszik meg az, hogy milyen romboló hatása van annak, ha egy lelkész a díjlevelet tisztességtelen alku tárgyává teszi s törvénytelen útjára lép s ez által beleviszi saját népét, saját presbitereit, ő a törvénynek az őre a törvénytelenébe.

Magának az egyházaknak jövője s a lelképásztorok tekintélye megköveteli azt, hogy minden ilyen tisztességtelen alku a jövőben a legsúlyosabb megtorlást vonja maga után.

Régen vajudó ügy a tótii ügy is, mely lelkész és tanító és néhány presbiter között indult meg, amelyekben a tótii tanító ur a vádaknak özönét sorakosztatta fel. A megvizsgált ügy szeptember 10. bírósági ülésen tárgyalatott le amely a tanító elmozdításával és felfüggesztésével s többi panaszlotak felmentésével végződött. Az

ítéletet a tanító ur ugyan megfelebeztte, de minden remény megvan arra, hogy végre-valahára Tótiban elfoglalja a rend és béke a megillető helyet s az egyház és iskolái virágozni fognak.

A szentimrei egyházban, hol a Tóth festvérek meg gondolatlan könnyelműséggel és önzésből az iskola és az egyház elpusztítására törekedtek, az iskola megmentése érdekében semi fáradságot nem kiméve, minden lehetőt megtettem, a tanítói fizetések megállapítása érdekében az e. m. ügyész ural kiszáltam s azokat elkészítettem. Minden remény megvan arra, hogy az egyháznak az iskolái már a folyó iskolai évben megnyílnak és a ref. iskolában a tanítás újra kezdetét veszi.

Piskolton Koósné Sziky Irma tanítónő fizetés ügyét letárgyaltattam, ugy szintén a margitai tantestület panasza is a közgazgatási bíróság előtt orvoslást talált.

A választók névjegyzékét minden egyházból többszöri sürgetéssel beszédtem és az megerősítve visszaszármasztam. Kivétel csak Micske, ahol lelkész és a gyülekezet közötti surlódások miatt nem fizettek adót s ugy szólván nincs kit felvenni a választók névjegyzékébe, tehát várni kell mind az ideig, mig az adófizetések megtörténte után, a választók névjegyzéke elkészülhet. Teljes tudatában vagyok annak, hogy ez az eljárás egyházi törvényeinkkel ellentétben van, de szükség törvényt ront s nincs más kivezető út, tehát cogente necessitate, a választók névjegyzékének elkészítésével várnom kell.

A számvevőszéki ülést jun. 17. összehívtam, azon megjelentem, az egyes egyházak számadásainak megvizsgálásánál közreműködtem, az egyes egyházak számadásai ugy külalak, mint pontosság tekintetében nagy előhaladást mutatnak, mindezt örömmel jelenthetem. A rendes időre számadását csak Piskolt nem küldte be, a későbbi időben azonban Piskolt is elkészítette a számadását s azt az egyházmegyei számvevő ur átvizsgálhatta.

A kiskerekii ref. egyházban lelkész kérésére Csernák Béla főjegyző ur és az e. megyei gondnok ur társaságában kiszáltam s főjegyző urnak ott tartott beszédje, valamint a hivekkel s a presbiterekkel folytatott tárgyalás nyomán szeretem hinni, hogy Kiskerekiben a rossz, terméketlen esztendő után, ha az eklézsia meg tud szabadulni terhes adóságaitól, az uj lelkész bölcs vezetése mellett a jó rend és békesség angyala terjeszti ki szárnyát nem

sok idő múlva e gyülekezet felett.

Az egyházkerület által elrendelt kerületi és zsinati állásokra a szavazó lapokat összegyűjtöttem és a kerületi elnökséghez fölterjesztettem hiány nélkül.

A minisztériumhoz fölterjesztendő II számú bevallási íveket kitöltés végett az illetékes egyházakhoz elküldöttem, azokat be-
kérve megerősítettem és a püspöki hivatalhoz továbbítás végett fölterjesztettem.

A küldött konfirmációi anyakönyveket, az illetékes egyházaknak elküldtem, árát illetékes helyre beszolgáltattam.

A püspöki hivatal által elrendelt s az egyházak szórványait feltüntető kimutatást bekértem és a kerületi elnökséghez a kitűzött határidőben beküldtem.

A belmissziói és egyházlátogatási jegyzőkönyvekért járó díjakat beszedtem és rendeltetési helyére jutattam.

A tanítókat tanfolyamon való megjelenésre körlevélben felhívtam és a hozám tetett összegből a tanfolyamra induló tanítóknak az 1000-lei kerületi segélyt kiadtam. A megmaradt pénzt visszaszármaztattam.

Az iskolák állapotáról 4 rendbeli feleletet minden egyházból bekértem és a segélyre szoruló egyházakról kimutatást készítve, ezt a kimutatást a püspöki hivatalba fölterjesztettem.

A nagypénteki perselypénzt minden egyháztól bekértem, azt Bogyoszló kivételével minden egyház be is szolgáltatta s a pénzt a kimutatással együtt a püspöki hivatalhoz fölterjesztettem.

A lelkész-özvegyek, tanítóözvegyek s nyugdíjas lelkészek részére a nyugtaürlapokat kiküldtem és beszedve felterjesztettem.

Az államiiskolai vallástanítás érdekében két rendbeli föl hívást intéztem lelkész-testvéreimhez és azokról az összesített kimutatásokat a püspöki hivatalba felterjesztettem.

A bogyoszlói egyháznak 5000-lei ideiglenes kölcsön felvételére az engedélyt megadtam.

A szétszórtságban élő ref. hívek részére az okt. utolsó vasárnapja előtti perselypénzt az egyes egyházaktól Bogyoszló kivételével beszedtem és beszolgáltattam.

A tanfolyamra betegség miatt nem ment tanítónők érdekében a szükséges felterjesztést megtettem.

A paróchiális könyvtár részére küldött könyveket átvettem és

részben már át is szolgáltattam. Az egyes egyházak az esperesi hivatalban átvehetik a még át nem vett példányokat.

Az adók beigazolásáról minden lelkészi hivatalnak körlevelet küldöttem.

A kanonika vizitációról fölvevett jegyzőkönyvekből az összesített kímutatásukat elkészítettem és a kerülethez fölterjesztettem.

A piskolti, tóti, micskei, szentmiklósi tanítók fizetésének kiszolgáltatását szorgalmaztam.

Lippai József törzskönyvilapját kiállítva felterjesztettem, általában a törzskönyvilapokon a szükséges változtatásokat keresztülvezettem s arról a felsőbb hatóságot is értesítettem. Lippai Józsefnek a lelkészi szolgálatok végzésére a püspöki kirendelés folytán a fakultációt megadtam. (Érmihályfalvára.)

Kovács József érmihályfalvai segédlelkészt, Érmihályfalváról Székelyhidra átkértem.

Miután érmihályfalvai esperes-lelkész ur nyugdíjazás folytán okt. 1-én állásáról lemondott, a lelkészi állás betöltésével kapcsolatos teendők végzésére okt. 1-ig felkértem, okt. 1-től kezdve pedig beszolgáló lelkésznek Orosz Lajos keserői lelkészt neveztem ki, akit Bakoss József asszonyvásári lelkész és Dr. Gulácsy Sándor e. m. világi tanácsbíró urakkal együtt a díjlevél megállapítása céljából Érmihályfalvára kiküldtem.

A belmissziói jelentéseket a belmissziói előadó urhoz áttettem.

A beküldött tanítói pályázatokat elbíráltam és iktató számmal elláttam.

Körlevélben fölhívtam az egyházakat, hogy a tanfolyamra ment tanítóknak segélyt adjanak, a jelentéseket arra vonatkozólag bekértem.

A tanítói választásokat ideiglenesen, a helyettes tanítói állásokra megválasztottakat pedig véglegesen megerősítettem. Rendes tanítókká választottak: Jámbor Ferencz Érolasziba, Fazekas Margit Diószegre. Sipos Pál Asszonyvásárra Helyettes tanítókul választottak: Koós Zoltán Székelyhidra, Kassay József Piskoltra, Benke Berta Micskére, Péter Béláné Tarcsára, Sarkady Jolán Érsemjénbe, Bereczki Ilona Ottományba.

Az egyházkerületi közgyűlés 90-1934. sz. határozatában megkívánt leltárt bekértem és a kerületre fölterjesztettem.

Körlevelet küldöttem, jelezve, hogy az esperesi beiktatás aug.

27-én lesz. Erre a gyűlésre az engedélyt kieszközöltem, az egyházkerület vezetőségét is meghívtam.

Végh József esperes ur arcképét leleplezve, esperes urat az egyh. m. nevében elbucsuztattam, emléklapot neki átadtam.

A megüresedett két rendbeli egyházmegyei lelkészi tanácsbírói állásra a szavazást elrendeltem, a szavazatokat begyűjtöttem, a szavazatbontóbizottságot összehívtam, a szavazatokat fölbontottam szavazás eredményét jegyzőkönyvbe foglaltattam.

A tanítók és tanítónők autorizációs kérelmét felterjesztettem, az act de angajamenteket megerősítettem, az iskolai költségvetéseket bekértem, az adóhátrányosokról szóló kimutatásokat megerősítettem.

A tüzbiztosítási díjak rendezésére fölhívtam a hátrányban levő egyházakat.

Az esperesi beiktatás tényét a ker. közgyűlésnek bejelentettem.

Laczák Dezső esperesi beiktatást megfélebbező végzését, miután kellőleg felszerelve nem volt, visszautasítottam.

A tanítóköri értekezletek tartására Tóth Zsigmond tanítóegyleti elnökkel tárgyalást folytattam, javaslatait elfogadva az illetékes lelkészeket megbíztam az értekező ellenőrzésével.

Horváth Péter kérelmét a püspöki hivatalhoz beterjesztettem.

A tanítói értekezőt, tanácsbírói értekezőt, bírósági ülést okt. 14-re, egyházmegyei lelkészi értekezőt, közgyűlést, nőszövetségi közgyűlést okt. 15-re összehívtam.

Felbbezéseket az egyh. ker. közgyűléshez fölterjesztettem.

Laczák Dezső felfüggesztését beszoigáló lelkésznek kinevezését tudomásul vettem s a nagykárolyi e. m. esperesének fölhívására a Laczák fegyelmi ügyében az egyházmegyei pénztárból 1500-leit átutaltattam, a vizsgálati költség előlegezésére.

A meghívó tárgysorozatát összeállítottam, referensek között az ügy darabokat szétosztottam.

A micskei egyházba a megfélebbezett egyházi adók békés elintézése és a díjlevél megállapítása céljából Bónis Elemér tanácsbíró urat és Varga Béla beszoigáló lelkész urat küldtem ki és kértem föl.

Jelentésem tudomásulvételét, intézkedéseim jövähagyását kérve, maradok a Nagytiszteletü és Méltóságos Egyházmegyei

Közgyűlésnek mély tisztelettel:

Székelyhid, 1935. okt. 1.

SZABÓ ZOLTÁN
esperes.

Esperes fenti jelentését közgyűlés tudomásul veszi s mindenben helybenhagyja.

7 szám. Egyházi fegyelmezés.

Lelkészifőjegyző lelkészértekezlet előterjesztésében felolvassa a királyhágómelléki református egyházkerület alábbi egyházfegyelmi szabályrendeletét:

1-§. Az egyházi fegyelmezés célja az egyház tagjainak Isten igéje és Krisztus szerint való életfolytatásra nevelése és a tévelygőknek a helyes utra vezetése

2-§. Az egyházi fegyelem alá tartozik minden konfirmált egyháztag. Nem konfirmált gyermekekért szüleik, vagy gyámjaik tartoznak felelősséggel. Az egyháztagok felett a fegyelmezést a presbyterium gyakorolja. A lelkészek, tanítók, énekvezérek, tanárok, gondnokok, presbyterek, egyházmegyei, egyházkerületi tisztséget viselők és tisztviselők nem esnek e szabályrendelet hatálya alá. Velük szemben az egyházi törvények szerinti fegyelmi eljárásnak van helye.

3-§. Egyházi fegyelmezés alá tartozik minden olyan cselekmény, vagy mulasztás, mellyel valamely egyháztag tudományával, tanításával, vagy életével Isten törvényeit, Krisztus tanítását, egyházunk hitvallásait, egyházunk törvényei által tőle megkivánt kötelességeket megsérti, kigunyolja, vagy azok ellen izgat, továbbá olyan életet él, mely által nyilvános botránkozást okoz. Fegyelmezésre különösebben okot adnak ezek:

A.) akik az evangelium szellemével össze nem egyeztethető magán, vagy családi életet élnek, előjáróikkal, vagy felebarátaikkal szemben botránkozást okozó magatartást tanusítanak.

B.) akik a vasárnapot és egyházunk többi ünnepeit nem tartják meg, a nyilvános Istentisztelet gyakorlását elhanyagolják, urvacsorával nem élnek, keresztelési, esketési, temelési szertartásait mellőzik és vadházasságban élnek.

C.) akik gyermekeiknek református vallásunkban való neveléséről, oktatásáról, konfirmálásáról, nem gondoskodnak, akik beleegyezésüket adják ahhoz, hogy születendő gyermekeik más vallásban nevelkedjenek, akik olyan házasságkötésnél viselnek tanúiszteletet, melynél a gyermekek vallására nézve kárunkra történt megegyezés.

D.) akik az egyházi és iskolai közterhek viselését megtagadják, vagy elfogadható indok nélkül ebbeli kötelességüket nem teljesítik és másokat is erre izgatnak, akik egyházunk intézményeinek, támogatását megütközést okozó módon megtagadják, egyházunk intézményeinek munkáinak indokolatlanul rossz hírét költik és másokat is hasonló eljárásra biztatnak,

E.) akik az egyházi felsőbbség rendeleteinek és az egyházi törvénykezésnek nem engedelmeskednek s akik a legfőbb törvénynyel: a Szentírással és egyházunk hitvallásaival nyilvánosan ellenkező értelmet vallanak, hirdetnek tanítanak, akik egyházunkból kitérésnél tanuként segédkeznek, vagy hitelveinkkel ellenkező szertartáson aktív részt vesznek és hitelveinkkel ellenkező szokást gyakorolnak.

4. § A fegyelmezés fokozatai:

A.) figyelmeztetés négy szemközt a lelkész által.

B.) megintés a lelkész által a presbyterium 2-3 tagja előtt.

C.) dorgálás a presbyterium színe előtt, illetőleg meg nem jelenés esetén a presbyterium gyűlésében hozott és írásban kézbesített, határozat útján.

D.) eltiltás az Urvacsorától és az egyháztársadalmi alakulatokból kirekesztés, melyek a szószékből a gyülekezetnek kihirdetendők. Az Urvacsorától eltiltott csak a legegyszerűbb szertartással temethető el.

E.) kirekesztés az egyházból.

A d. és e. pontok alatti fokozat alkalmazása mindig írásban is közlendő a fegyelmezzettel. A fokozatok nagyon súlyos esetek kivételével megtartandók. Az egyházból kirekesztés első ízben alkalmazott fegyelmezés sohasem lehet.

5. §. A fegyelmezési eljárás és hatálya megszűnik, ha a fegyelmezzett a megbánás és megjobbulás bizonyosságát adta és eklézsiát követett. Az eklézsia követés a c. pont alatti fokozat fennállása esetén a presbyterium a d. és e. pontok alatti fokozatok fennállása esetén a gyülekezetek előtt, az Istentisztelet keretében történik.

6-§. Ha a presbyterium a 4-§ e. pontjában foglalt fokozatot alkalmazza, határozatát köteles az egyházmegyei tanácshoz, illetve annak megalakulásáig az egyházmegyei elnökséghez hivatalból felterjeszteni. Az elnökség két tanácsbíróval két hónap alatt az illető meghallgatásával, de minden bizonyítás mellőzésével határoz. Az e. pont alkalmazása esetén a kirekesztés a szószékről csak az egyházmegyei megerősítés után hirdetendő ki.

7-§. Az egyházi fegyelmezés az egyházi törvénykezést megelőző eljárás.

8-§. Afegyelmezési eljárásról, mely mindig zárt gyűlésen folyik, minden fokon jegyzőkönyv vezetendő.

9-§. A fegyelmező hatóságok határozatai ellen fellebbezésnek nincs helye.

10-§. Egyházi fegyelmezési ügyben költségeket felszámítani sehol sem lehet.

11-§. E szabályrendelet életbeléptetésével minden egyház megyei vagy egyházközségi szabályrendelet hatályát veszíti.

Közgyűlés a szabályrendeletet teljes egészében elfogadja. Óhajtandónak véli azonban a 4 §. d. és e. pontjának alkalmazása esetén az ítéletnek az egész egyházmegyében leendő szószéki közhírré tételét. Ugyancsak szükségesnek véli az egyöntetű eljárás bevezetésére egy részletes végrehajtási utasítás kidolgozását. És végül a szabályrendelet életbeléptetésére ajánlja 1937 január 1-ét, hogy addig a Szabályrendelet minden egyházban alaposan ismertethető legyen és a köztudatba átmenjen.

8 szám. „Lelkeszi Önszegélyző Egylet“ tervezete.

Lelkeszi főjegyző olvassa a lelkészértékeztet által elfogadott és beterjesztett „Lelkeszi Önszegélyző Egylet“ alábbi tervezetét:

1. Egyházkerületi Közgyűlésünk jelen határozatával megalkotja a „Királyhágómelléki Ref. Lelkeszek Segítő Egyesületét“, melynek célja: a lelkési családban előforduló betegség, operálatás, elemi csapás, több gyermek taníttatása, leánykiházásítás, vagy bármilyen rendkívüli helyzet folytán előállott szükségben a lelkésztárson, — a családfő elhalálozásakor pedig a hátramaradottakon való segítés.

2. Az egyesületnek kötelezett tagja Egyházkerületünkben működő minden rendes, helyettes, és segédlelkész.

3. Tagsági díj: a havi 50 ötven Lei rendes és b minden tag elhalálása esetén 100 egyszáz Lei rendkívüli, amely összegek a kongruás lelkészekről levonatnak, a kongruát nem élvezők pedig tartoznak pontosan befizetni. Az első rendkívüli 100 Lei az alakulás után azonnal befizetendő, hogy mindenkor rendelkezésre álljon, a továbbiak pedig mindig valamely tag halálakor.

4. Segélyek:

A. Bármely tag elhalálásakor a hátramaradottak azonnal kapnak 20000, azaz huszezer Leit

B. A családban mindig a szorosán vett családtagok értendőek előforduló betegség, operáltatás esetén. Kiosztásra kerül évi 40000 Lei, amelyből egy segélyezett maximum 5000 azaz ötezer Leit kaphat.

C. Elemi csapás, rendkívüli szűség, vagy lánykiházásítás esetén. Kiosztható évi 20000 Lei, maximális segély 4000 Lei.

D. Két vagy több gyermeket taníttató lelkészeknek neveltetési segély évi 50000 Lei, amelyből gyermekenként legfeljebb 3000 Lei segélyt kaphat egy lelkész.

5. A fennmaradó összeg tőkésítendő

6. A keretek a szükséghez mérten eltolhatók, épen ezért, míg a kellő tapasztalat és statisztika megnyerhető lesz, az első öt évben a b. és c. segélyekből momentán csak egy vagy kétezer Lei előleg utalható ki, a segély végösszege pedig a polgári év végén állapittatik meg és utaltatik ki a rászorultak számához képest.

7. Az adminisztráció költségmentesen és rövid uton intézendő. Segély-kérvény a főt. és mélt. Püspök urhoz intézendő. A kérvényben felsorolt adatokat nyugtákkal, okmányokkal is lehet igazolni, egyébként, sőt minden esetben az esperes igazolása alapján sürgős esetekben a segélyt a Püspök ur, más esetekben pedig Püspök ur elnöklete alatt a Ker. Nyugd. Int. Végrehajtóbizottságának lelkeszi tagjaiból alakult Bizottság utalja ki.

8. A levonásokat, kifizetéseket, általában a pénz kezelését a ker. pénztár eszközli. Részletes számadás a Ker. Közgyűlés elé terjesztendő s a Közgyűlés jegyzőkönyvében közléteendő.

9. Kerületünkből való távozás vagy nyugdíjazás, esetleg

elhalálozás folytán visszatérítési igénnyel senki fel nem léphet. Ha azonban az eltávozott vagy nyugdíjazott lelkész tovább is pontosan fizeti a tagdíjakat, ez esetben továbbra is élvezheti Egyesületünk jótéteményeit.

10. A tagdíjak levonása, ill. befizetése a ker. közgyűlés jóváhagyó határozatát követő hónapban már megkezdődik s három havi gyűjtés után a segélyezés megkezdődik.

11. A segélyek utalásánál a lelkészi családok 1936 január 1. utáni állapota vehető figyelembe csakis. Előző időkben történt operáltatás, betegség, csapás stb. címén senki segélyt nem igényelhet.

Satu-mare - Szatmár 1935 júli. 29-én.

BOROS JENŐ.
a bizottság elnöke.

BORUZZS LAJOS
a bizottság előadója

Közgyűlésünk örömmel üdvözli a "Segítő Egyesület" megalakítását és annak tervezetét a maga részéről teljes egészében elfogadja.

9 szám. Református napilap.

Tárgyaltatott a Főt. Püspök Ur 3917-935 I. sz. felhívása református napilap kiadása tárgyában lelkész egylet előterjesztése értelmében,

Egyházmegyei közgyűlésünk teljes mélységében átérti egy református napilap jelentőségét, Tudatában van annak, hogy mit jelent egy jól informált, és szerkesztett; fürge bátor napilap érdekeinek védelmében, de a vállalkozással járó nehézségekkel is tisztában van. Megvalósítható lenne részvényjegyzési alapon, de tekintettel arra, hogy a részvény tőke többsége református alakulatok, vagy magánosok kezén legyen.

Felhívandók azért egyházi alakulataink minden fokon, hogy részvényjegyzési szándékokat és annak mérvét jelentsék be s mindenütt minél hatásosabb propagandát indítsanak.

Fenti intézkedések vezetésére közgyűlésünk a Főt. és Mélt. kerületi Elnökséget kéri fel.

10 a, b, c, d, e, f, g, h, i, j. 1935 május 28-i kerületi gyűlés határozatai

10 a.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 26 g-935 sz határozata melyben a rendes és helyettes tanítók fizetését s szolgálati idejük számítását szabályozza.

Tudomásul vétetett. L. ker. jkv. 33. o.

10 b.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 26 g-sz. határozata a tanítói fizetések kiszolgáltatásáról s világi hatósághoz való fordulásukról

Tudomásul vétetett. L. ker. jkv. 33. o.

10 c.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 26 e. sz. határozata, mellyel a tanítókkal szemben hozott 32 g-934 sz. határozat végrehajtását felfüggeszti. Tudomásul vétetett. L. ker. jkv. 33. o.

10 d.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 33 sz. határozata, mely szerint I. a kerületi nyugdíj és árva gyám intézet betétjei 88-90% ban teljes, 11-10%-ban 50%-os bonitásuk. Kölcsöntökéi mind teljes értékűnek. A fentartói járulék haladéktalanul befizetendő.

II. A nagypénteki perselypénz az ünnepet követő 30 nap alatt büntetés terhe alatt befizetendő.

Közgyűlés az I. részt örömmel vette tudomásul,

A II. részére vonatkozó határozata az, hogy minden perselypénz esedékessége után az esperes a bejelentett összeget a legközelebbi államisegélyből vonja le s egy összegben küldje be rendeltetési helyére.

1. L. ker. jkv. 40 o.

10 e.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 72 g. szám határozata, mely szerint olyan lelkészi és tanító testvéri körszellem alakíttassék ki,

a mely meggátolja, hogy lelkész és tanító világi bíróság előtt indit-
hasson pert egymás ellen, vagy világi lapban cikkezzen szolgatár-
sa ellen.

Mint teljesíthetetlen kérelmet, közgyűlés elutasítja.
L. ker. jkv. 89. o.

10 f.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 38 sz. határozata, melyben
elrendeli, hogy a közalapi nagy hátralékokat az illetékesek azon-
nal fizessék be. Az egyházlátogatások során vizsgáltsák meg,
hogy a reformáció vasárnapján kihirdetik é a lelkészek a közalap-
ra való adakozást, nov. 15-ig beküldik é az e célra gyűlt persely-
pénzt? A Gusztáv Adolf egylet perselypénzéről el ne feledkezzenek.

Tudomásul vétetik L. ker. jkv. 45, 46 o.

10 g.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 41. sz. határozata, mely sze-
rint utasítatnak az egyházak, hogy az elszórtságban élő református
vallásu atyánk fiainak vallásos gondozására szolgáló közalapi járú-
lékokat és reformációi perselypénzt lelkiismeretesen szolgáltatassák
be. A lekipásztorok pedig utasítatnak, hogy a reformáció vasár-
napján a gyülekezetek figyelmét erre a munkára erőteljesen hívják fel.

Közgyűlésünk e felhívást minden lelkész és minden
egyház nemzet mentő szent kötelességévé teszi.

Az egyházmegye pedig a kerületi közgyűlés utasítá-
sát tudomásul véve a kebelében levő szórványokról
szóló missiói jelentést a közgyűlésében minden évben
letárgyalja. L. ker. jkv. 60. o.

10 h.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 44. sz. határozata, mellyel az
érselindi fiókegyháznak a Dr. Baldácsy alapból 2000 lei segélyt
juttatott.

Köszönőleg tudomásul vétetett. L. ker. jkv. 63 o.

10 i.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 25. szám határozata:
2. Egyházunk külső és belső életének védelmére minden

megteendő.

3. Heidelbergi káté magyarázata, hétköznapi Istentiszteletek tartása szigoruan elrendelendő.
4. A kitérések ellensúlyozására socialis eszközök is alkalmazandók.
5. Az iratterjesztés minden lelkeszi hivatalban megszervezendő (66-927 sz. ker. hat.)
6. Belhivatalnokok fizetése pontosan kiszolgáltatandó.
7. Belmissiói munkában, vagy a liturgialis ténykedésekben előforduló bármi nemü zavarás vagy hatóság által okozott gátolás azonnal jelentendő az esperesi hivatalnak

Közgyűlés tudomásul veszi.

L. ker. jkv. 24, 25, 26. o.

10 j.

Olvastatott a kerületi közgyűlés 53. sz. határozata, mely szerint az összes illetékes tényezők szigoruan ellenőrizék, hogy a Debreczeni féle konfirmációs előkészítő könyvön kívül más ne alkalmaztassék.

Közgyűlésünk ezen határozattával szemben tisztelettel kéri a kerületi elnökséget hogy a konfirmációknak tanítására alkalmasabb előkészítő könyv megíratásáról haladéktalanul gondoskadjék s annak megjelenéséig a Debreczeniéinél könnyebb, érthetőbb s célra vezetőbb ágendás könyv használatát engedélyezze. L. ker. jkv. 75 o.

11. szám. Nagylaki egyház javaslata központi alap létesítéséről.

Olvastatott a nagylaki presbyterium azon határozata, hogy a központi alap létesítésére minden egyházközség a használatában levő minden hold föld után 50 leit fizessen be évenként s e célra, külön perselyt tegyen ki.

Közgyűlésünk a nemes célt más módon, pl a közalapi járulékok emelésével tartja kivihetőnek.

12 szám. Termény járandóság árainak megállapítása.

Közgyűlés a termények árait lelkeszértekezlet előterjesztése

szerint a következőleg állapítja meg: Buza 350 L. Rozs 250 L
Tengeri 260 L. Árpa 250 Lei.

13 szám. Szavazatbontó bizottság jelentése.

Lelkeszi főjegyző felolvassa a szavazatbontó bizottság alábbi jegyzőkönyvét:

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Felvett Székelyhidon 1935 szept. 17-én d. u. 3 órakor az esperesi irodában az egyházmegyei lelkeszi tanácsbírói állásokra beadott szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Szabó Zoltán, Molnár József, Szatmári Károly, Pappszász Lajos egyházmegyei gondnok ur —

Szavazatbontóbizottság mindenek előtt megállapítja azt, hogy kivétel nélkül mindenik egyháznak a szavazata a kitűzött határidőben beérkezett, amelyek felbontás után következő eredményt tüntetik fel:

Boruzs Lajosra esett 20 szavazat, Bakos József-re 19, Dónáth Lászlóra 16, Laczák Dezső-re 14, Dajka Istvánra 1. — A Mihályfalvai ref. egyháznak a szavazata alaki szempontból nem fogadható el, miután gondnok a szavazó levelet nem írta alá.

A megejtett szavazás eredménye képen bizottság Boruzs Lajos kiskerekii lelkesz és Bakoss József asszonyvársári lelkeszeket jelentete ki megválasztottnak.

K. M. F.

PAPPSZÁSZ LAJOS
e. m. gondnok

SZABÓ ZOLTÁN
esperes
MOLNÁR JÓZSEF
SZATMÁRI KÁROLY

KOVÁCS JÓZSEF
jegyző.

Közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentését helyben hagyja elfogadja.

Boruzs Lajos és Bakoss József lelkesz urakat eskütételre szólítja fel.

Utasítja esperest, hogy az érmihályfalvai kurátort jelentés-

tételre kötelezze s amennyiben eljárását elfogadható érvekkel igazolni nem tudná, ellene a szükséges eljárást indítsa meg.

14 szám. Tanácsbírák eskütétele.

Bakos József és Boruzs Lajos lelkészi tanácsbírák az egyházmegye színe előtt leteszik hivatali esküjüket.

15 szám. Asszonyvásárai tanító választása és bekebelezése.

Az asszonyvásárai ref. egyház presbyteriuma 1935 aug. 25-én Sipos Pált választotta meg kántortanítóul.

Közgyűlés a választást tudomásul veszi, nevezett az E. T. V. t. c. 29 §-a értelmében tanítói karába beiktatja s tanítót és a választó egyházat a bekebelezési díj befizetésére kötelezi.

16 szám. Érolaszi-i tanító választása és bekebelezése.

Az érolaszii ref. egyház presbyteriuma 1935 szept. 5-én Jámbor Ferenczet választotta meg kántortanítójának.

Közgyűlés a választást helybenhagyja, nevezett az E. T. V. t. c. 29 §-ának rendelkezése szerint tanítói karába bekebelezi és egyházát, valamint tanítót a bekebelezési díj befizetésére utasítja.

17 szám. A bihardiószegi tanítónő választása és bekebelezése.

A bihardiószegi ref. egyház presbyteriuma 1935 július 7-én Fazekas Margitot választotta meg tanítónőül.

Közgyűlés a választást megerősíti, nevezett az E. T. V. t. c. 29 §-a értelmében tanítói karába beiktatja s elrendeli, hogy úgy az egyház, mint tanítónő a bekebelezési díjat fizessék be.

18 szám. Tanítók eskütétele.

Sipos Pál, Jámbor Ferencz és Fazekas Margit tanítók az egyházmegyei gyűlés színe előtt a hivatalos esküt leteszik.

19 szám. Számvevő jelentése az egyházak számadásairól s költségvetéseiről.

Számvevő felolvassa az egyházak 1934 évi számadásairól és 1935 évi költségvetéseiről szóló számvevőszéki jelentést.

NAGYTISZTELETŰ és MÉLT. EGYHÁZMEGYEI KÖZGYŰLÉS!

Számvevőszékünk nevében van szerencsém jelentésemet az alábbiakban tisztelettel előterjeszteni:

Számvevőszéki ülés tartatott f. évi június hó 17-én, amelyen letárgyaltattuk és jóváhagyattuk az addig beérkezett és számvevő által felülvizsgált 1934 évi számadások és 1935 évi költségvetések. Megjegyzés nélkül jóváhagyattuk a köv. egyházak számadásai és költségvetései: Apátkeresztur, Biharfélegyháza, Székelyhid, Margitta, Poklostelek, Kiskereki, Kágya, Érbogyoszló, Vedresábrány, Érolaszi, Szentjobb, Asszonyvására, Monospetri, Szalacs, Bályok, Érkeserű, Érábrány, Bihardiószeg, Biharvajda, Érsemjén, Csokaly, Éradony, Érmihályfalva, Gálospetri, Érköbölkut, Ottomány, Értarcsa.

Pótlásra, igazolásra szólítottak fel: Magyarkéc, Tóti, Hegyközszentmiklós, Hegyközszentimre, Albis, Micske, Berettyószéplak, melyek közül a pótlást nem elfogadható igazolást beküldték: Magyarkéc, Tóti, Hkszt.-miklós, Hkszt.-imre. Albis és Micske. nem is válaszoltak a felhívásra, Berettyószéplak pedig a közgyűlés elvi döntését kéri ki.

Juli. 29-én érkezett be Piskolt számadása és költségvetése. Ugy a költségvetés, mint, a számadás azonban pótlásra szoruló, mivel a terményekről nem számol el és ez évek óta folyik így.

Ugyancsak tisztelettel jelentem, hogy az 1934 évi közgyűlés idején hátralékban volt 1933 évi számadások és 1934 évi költségvetések később beérkeztek és jóváhagyattak, ugyancsak mind bejött az 1934 évi számadás és 1935 évi költségvetés, tehát számvevőségem idejéről hátralék nincs. Ellenben az 1933 évi közgyűlési jegyzőkönyv szerint 1931-ről és 32-ről számadást költségvetést nem adott Albis és ezek pótlásáról tudomásom nincs.

Számvevőszék fenti jelentését, legyen szabad kiegészítenem néhány szóval mint számvevőszék. Mindenekből őszinte örömmel állapítható meg, hogy már ez évben is sokkal pontosabban és

rendesebben érkeztek be a számadások és költségvetések, mint még az előző évben is. Azonban még mindig sok a kívánni való úgy a terminus betartása, mint a külső kiállítás, valamint a számadás lényegét illetőleg. Ugyanis sokan egyáltalán nem veszik figyelembe a beküldésre esperesileg megállapított időpontok, mások 1-1 példányt küldenek és a nyomtatvány rovatait nem töltik ki, végül pedig vannak, akik az egyház természetbeli jövedelméről nem adnak számadást, vagy az igazoló okmányokat nem csatolják pontosan. Enek a következménye, hogy, ha a számvevő lelkiismeretes munkát akar végezni, akkor egy-egy számadás körül tetemes levelezést kell folytatnia, ami igen sokszor bosszantásnak tűnik fel. Sajnálattal kellett tapasztalnom ez évben, hogy a komoly és céltudatos számvevői munka itt-ott „piszkálódásnak“ minősített. Pedig a mai idők és hiveink mentalitása fokozott éberségre és aggodalmaskodó, minuciózus pontosságra szorítanak bennünket. Épen ezért tisztelettel kérem, méltóztassanak a számadás és költségvetés összeállításánál a legnagyobb, előírásos gondosságot tanusítani. Sokkal magasabb érdekek kívánják ezt meg, mint az alantas és egészen megvetendő számvevői szeszély vagy hatalmaskodás, ha ilyenről csak általában lehetne szó!

A számadások és költségvetések azt mutatják, hogy építkezés vagy nagyobb arányú renoválás sehol nem volt és nincs is előirányozva. Általában a letfentartás mindennapi gondjai emésztik egyházainkat. Mindenütt rengeteg az adóhátralék és ez évről-évre csak növekszik. Legtöbb egyházunk csak vegetál és Isten különös kegyelmének csudája, hogy még össze nem omlott. A számadások, költségvetések és adófülkönyvi zárlatok alapján legyen szabad bemutatnom egyházmegyénk 34 egyháznak adózási képét. Az egy Micske maradt ki, mert ott nem lehetett megbízható adatokat kapni. A többi 34 egyházunkban 1934-ben adóhátralékként szerepelt 2,239,041-L. kivettett az évre 1.658,379-L. tehát összesen befizetendő lett volna 3.897,410-L. Ebből befolyt 1.504,543-L. átjött ez évre hátralékként 2.287,306-L-ei. Megdöbbentő összeg! De még inkább megdöbbenti az embert, ha tudja, hogy a befolyt összegnek is tekintélyes része végrehajtó útján szedtetett be, mert hiveink nagy része másként nem fizet. Sőt olyanok is akadnak, akik éveken át halmozák a hátraléket s ha szorgalmazzák a fizetést, akkor egyszerűen kitérnek felekezetünkől. Rendkívül fontos volna, hogy mentől

előbb tisztázódjék az állami jogsegély ügye, most ma meglehetősen bizonytalan helyzetben vagyunk e tekintetben. De addig is minden lehetőet elkell követni, hogy a hátralékok tisztáztassanak, a f. évi adók pedig lehetőleg 100%-osan befolylyanak.

Még egy dologra vagyok bátor felhívni a Nt. és Mélt. Közgyűlés figyelmét. Ker. közgyűlés renedelte el az ünnep másodnapi perselypénzeknek a szatmári főgimnázium szegény tanulói javáa való elküldését. De e rendelettől eltekintve is: multunk és jövőink iránti köteles szeretet parancsolja az egyetlen felekezeti főgimnáziumunk segítését. És bizony nagyon sok egyház számadásából és költségvetéseitől hiányzik ez a szerény tétel.

És most egész tisztelettel kérem: 1. méltóztassék megerősíteni a számvevőszék által felülvizsgált számadások és költségvetések jóváhagyását. 2. Méltóztassék dönteni az albisi számadás jóváhagyása felől, amenyiben azt Számvevőszék azzal a feltétellel hagyta jóvá, hogy Albis juni. 17-től számított 15 napon belül beterjeszti ellen nyugtáit, amikből egyet se csatolt számadásaihoz, — de mind-ezideig nem tett eleget a felszólításnak. 3. Méltóztassék a széplaki konkrét esetből kifolyólag megállapítani elvként: külön, előzetes presbyteriumi határozat nélkül van-e joga az egyházi behivatalnoknak napdíjat és utiköltséget felvenni egyházától személyes lelki szükségleteinek kielégítése céljából, p. o. egy konferenciára, de ahol egyébként nem kötelező a megjelenés? 4. Méltóztassék utólag szigoru utasítást adni, hogy minden egyház keliően felszerelve, két példányba adja be számadását és költségvetését. 5. Méltóztassék kötelezni az egyházakat, hogy a szatmári főgimnázium javára ünnep másodnapi perselypénzt, de legalább évi 100 Leit küldjenek be. És végül 6. méltóztassék határozni az albisi hátralékos 1931 és 32-évi számadások és költségvetések dolgában, nehogy ez későbbben forrása legyen egy a micskeihez hasonló — súlyos és nehezen elintézhető bonyodalommal.

Jelentésem zártával vagyok a Nt. és Mélt. Közgyűlésnek.

Kiskereki, 1935 okt. 12-én.

alázatos szolgálja

BORUZZ LAJOS

e. m. számvevő

Közgyűlés számvevő előterjesztése d. alapján a számvevőszék munkáját jóváhagyja s megerősíti.

ad. 2. Éesperes utóljára szólítsa fel Albisi lelkészt, hogy zárós határidőn belül terjesse be a kivánt ellennyugtákat s a mennyiben nem tenne eleget, sujtsa rendbirósággal, vagy lépjen fel ellene törvény adata jogával és szigorával.

ad. 3. Lelkész költségeloirányzat nélkül csak a presbyterium előzetes határozata alapján utalhat, vagy költhet.

ad. 4. Minden egyház kellően felszerelve 2 példányban adja be számadását és költségvetését.

ad. 5. Minden egyház köteleztetik arra, hogy a szatmári főgimnázium számára minden egyház ünnep másodnap perselypénzt, vagy legalább is évi 100 leit küldjön.

ad. 6. Albis köteleztetik, hogy gondnok és presbyter a lelkészi hivatal utján 30 nap alatt szigorú büntetés terhe alatt küldje be 1931 és 32-évi számadását és költségvetését.

20 szám. Hazi pénztár (egyházmegyei) számadásáról szóló jelentés.

Számvevő felolvassa az egyházmegyei házipénztár 1934 évi számadásáról és 1935 évi költségvetéséről szóló jelentést.

Számvevőszék felülvizsgálta és az okmányok alapján rendben levőnek találta s így jóváhagyta az egyházmegyei házipénztár 1934 évi számadását a köv. zárótételekkel:

Bevétel:	63234.35 Lei
Kiadás:	58247.— „
Pénztárimaradvány:	4987.35 „

Vagyonatlag év végén 114,784.35 Lei.

1935 ÉVI. KÖLTSÉGVETÉS:

Szükséglet:	69807.35 Lei
Fedezet:	69807.35 „
Felesleg-hiány:	0

Felülvizsgáltatott a számvevőszék által és jóváhagyatott 1935 jan. 31-én.

Fenti számadást az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyja s megerősíti.

21 szám. „Lelkeszi gyám és nyugdíj intézeti pénztár” (egyházmegyei jelentése.

Lelkeszi főjegyző felolvassa a lelkeszi gyám és nyugdíjintézet pénztár 1934 évi zárlatát és 1935 évi költségelőirányzatát.

AZ 1934 ÉVI MÉRLEG:

Összes bevétel	280796 85 Lei
„ kiadás	242258 — „
Pénztári maradvány	<u>38538.85 Lei</u>

VAGYON KIMUTATÁS 1934 ÉVRŐL.

1. Pénztári maradvány 1934 évről	38538 85 Lei
2. Takarékpénztárban elhelyezett tőke	2858.— „
3. Kötvényen elhelyezett	1,752,678 „
Összesen	<u>1,794,074 85 Lei</u>

ZÁRLAT:

1934 december 31-én	1,794074 85 Lei
1933 „ „	1,705,945,85 „
Vagyon szaporulat:	<u>— 88,129 — Lei</u>

KÖLTSÉGELŐIRÁNYZAT 1935 re.

Összes bevétel	1,934,734 85 Lei
„ kiadás	— 88600 — „
Remélhető tőke maradvány	<u>1,846,134.85 Lei</u>

1935 dec. 31-i remélhető zárlati tőke:	1,846,134.85 Lei
1934 dec. 31-én — „ „	1,794,074,85 „
1935 évi remélhető vagyonszaporulat	<u>52060 Lei</u>

Érmihályfalva, 1935 május 22,

TAKÁCS ZSIGMOND

pénztárnok.

Jakab József, Szabó Zoltán, Hegedüs Albert ülnökök.

Közgyűlésünk a számadást és költségvetést nagy örömmel hallgatja végig s tudomásul veszi gyámintézeti közgyűlés azon határozataival együtt, hogy az 1935 évi tagsági díját havi 50 leiben állapítja meg és ez a szokásos módon a lelkészek kongruájából vonassék le.

2. Ülnöknek Kalmár István bályoki lelkészt választotta meg.

22 szám. Tanügyi bizottság előterjesztései.

Tanügyi előadó részletesen ismerteti a tanügyi bizottság egyhangulag elfogadott s alábbi jegyzőkönyvbe foglalt határozatait.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V.

az Érmelléki Ref. Egyházmegye Tanügyibizottságának 1935 okt. hó 14-én délelőtt Székelyhidon tartott gyűléséről.

J e l e n v o l t a k :

Varga Béla lelkész-elnök, Bakos József lelkész tanácsbíró, Dibáczy József lelkész, Tóth Zsigmond tan. egy. elnök, Kántor Péter, Szántó Béla, tanító képviselők és Kósa Károly tanító, mint a tárgyalandó javaslatok nagy részének értelmi szerzője és előadója.

(Tanító testület előterjesztése)

I szám.

Tanügyi bizottság egyhangulag elfogadja elnök indítványát s az ottományi tanítói kör javaslatait magáévá teszi, azokat az egyházmegye elé terjeszti s javasolja a következő határozatok kimondását:

a.) Egyházmegyei közgyűlés az 1935-36 iskolai évtől kezdődőleg kötelezőleg elrendeli, hogy az Egyházmegye

területén 5 tanítói kör alakíttassék s azokat minden tanító köteles látogatni.

b.) Jóváhagyja közgyűlés a Tanítóértekezlet által megszerkesztett következő körü beosztást: 1 kör: Ottomány, Szalacs, Bogyoszló, Albis, Gálospetri, Kécz. 2. kör: Margitta, Széplak, Bályok, Micske, Monospetri, Tóti. 3. kör: Diószeg, Félegyháza, Szentjobb, Szentimre, Kóly. Vajda. 4. kör: Mihályfalva, Piskolt, Semlyén, Keserű, Tarcsa, Adony. 5. kör: Székelyhid, Asszonyvására, Csokaly, Olaszi, Kereki, Szentmiklós, Köbölkut.

c.) A körzeti értekezletek helyét, idejét valamint tárgyát még pedig a (egy gyakorlati tanítást b) az iskolai élettel kapcsolatos értekezést minden iskolai év kezdetéig a Tanító egyesület elnöksége elkészíti s közli az illető körök elnökével. —

d.) A tanítást előadó tanító minden értekezlet kezdetén, sorshuzással állapittatik meg s akire a sorshuzás esik, köteles a tanítást vonakodás nélkül megtartani.

e.) Az értekezések anyagát év elején közli az elnökség a körökkel az egész évre vonatkozólag.

f.) A gyűlésekről felvett jegyzőkönyvek megküldendők a Tanügybizottság elnökéhez és a Tanítóegyesületi elnökéhez.

g.) A körü értekezletek fuvarköltiségei az egyházközségeket terhelik s azok azt teljesíteni tartoznak.

h.) A körü értekezleteket helyi lelkész gyermekistentiszteletek tartásával s jóakaratu támogatásával segíti elő a körök működését. —

Végül Tanügyi bizottság a maga részéről javasolná hogy a lelkészi körü értekezletek a tanítói körü gyűlésekkel egyidejűleg tartassanak meg.

Közgyűlés nagy helyesléssel és örömmel üdvözli a nemes munka beindítását és a beterjesztett javaslatot szóról-szóra elfogadója annak kötelező megtartását esperes útján elrendelni határozza.

2 szám.

Javaslatok és azok indokolása az elemi iskolai végvizsgák tartásával kapcsolatban.

A.) Az Egyházkerület kérje ki a minisztériumtól az áll. el. iskolai törvény végrehajtási utasításának 99 §-ának *negyedik bekezdésében megjelöltt belső igazgatásra szolgáló szabályzatot* s annak tartalmát ismertesse az iskolafenntartó kiküldöttekkel, valamint az iskolák igazgatóival is.

I n d o k o l á s :

Az elemi iskolák végvizsgáinak lefolyásáról a Mag. Okt.Törv. utasításainak 92 §-a és az állami isk. törv. utasításainak 99 §-a intézkedik. A 99-§ negyedik bekezdése egy belső szabályzatról tesz említést melyet az iskolák nem ismernek s így a vizsgálónökök az egyes tanfelügyelőségek bizalmas utasításaira hivatkozva, talán egyéni ötleteik szerint is szabadon határoznak a vizsgákon, 1926 óta az volt a szokás, hogy az összes vizsgáztató felekezeti tanítók együtt alkották a vizsgáztató bizottságot, *együttesen állapították meg az írásbeli tételket s a szóbelin közösen kérdezhettek és közösen állapították meg az érdemjegyeket is.* Az 1935 év júniusában tartott vizsgákon anélkül, hogy arról a legcsekélyebb tudomást szerezhettek volna pl. a szilágymegyei tanítók tanfelügyelői utasításra hivatkozva egészen új rendszert vezettek be. A tanfelügyelőség nem egy, hanem két tagot nevezett ki (92-§) akik mellé mindig csak a vizsgázó iskola tanitóját vették be a bizottságba, ezzel természetesen többségben lévén teljeshatalommal rendelkeztek, megbuktattak pl. egészen jó tanulókat, osztogatták a minimális érdemjegyeket pl. magyar nyelvtanból akkor, mikor pl. az érmihályfalvai elnök nem árult el semmi magyar tudást. Ezeket az önkényeskedéseket megszüntetné a fenti javaslat.

B.) Az Egyházkerület, mint iskolafenntartó, keresse meg a kerületi felügyelőséget (inspectorat), hogy a befejezővizsgák helyét és idejét közölje a kerülettel, így alkalmat adván a 92 §-ban biztosított jog gyakorlására („az iskolafenntartója odaküldheti képviselőjét“) Egyházkerület a vizsgaközpontban lakó lelkészt kiküldi a vizsgára. A kiküldöttnök kötelességévé teszi a vizsgákon végig jelen lenni, felügyelni a vizsgák lefolyására, ellenőrzi, hogy szabálysze-

rint törvényesen tanterv szerint történt e, az iskola előadási nyelvét tiszteletben tartották e, az érdemjegyeket helyesen adták e, a kérdések nem lépték e át az elemiiskola határát:

Észrevételeiről jelentést tesz a Ft. Püspöki hivatalnak.

I n d o k o l á s :

A. M. O. T. értelmében a felekezeti iskolák pedagógiai irányítása a fenntartó hatáskörébe tartozik, az államnak csak felügyeleti és ellenőrző joga van. Ha az állam a felügyeleti jog czimén mindenbe beleavatkozik, az iskola fenntartásnak is önmagairánti kötelessége az irányítási joghoz ragaszkodni és mérsékelni az állam tulbuzgóságát.

A vizsgákon résztvevő tanítók minden tiltakozása eredménytelen marad, mert részben érdekelt felek, de a fenntartó tiltó szava, ha kell a vizsgák beszüntetése, mérsékeltebbé és belátóbbá tehetik a miniszteri kiküldötteket, akik néha ilyen alkalmakkor tanúsított sovén viselkedésükkel gondolják kiérdemelni az inspectorj állást. Pl. Az érmihályfalvai elnök az írásbeli tételt önmaga tűzte ki a jelenlevők együttes tiltakozása ellenére. A kifizött írásbeli tételt román nyelvből olyan tárgykörből vette, melyet magyarul tanítunk, tiltakozásunk hasztalan volt. A vizsgákat rendszeresen az állami iskolákban tartják, holott a 92 § szerint „az illető iskola tanítói előtt tartandók.” Senki sem tiltakozik ellene, pedig gyermekeinkre mindig nyomasztólag hat az idegen környezet. Általában minden téren heyesnek tartanók az állami kiküldöttek és kiküldöik tulbuzgóságát leszereltetni és minden alkalommal tudomásukra adni, hogy iskoláinknál csak felügyeleti joguk van (91-§).

C.) A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület a többi erdélyi magyar kisebbségi iskola fenntartó felekezetekkel együtt kéréssej forduljon a közoktatásügyi miniszter urhoz, melyben a felekezeti iskolák számára a nemzeti tárgyakra (román nyelv, történet, földrajz:) külön tanterv készítését kérje, mely tekintettel legyen a felekezeti iskolák előirt óraszámára és ez iskolák különleges helyzetére. *Addig mig ez elkészül a román nyelvből a felekezeti iskolákban az áll. iskolák I-IV. osztályára előirt tananyag legyen kötelező.*

I n d o k o l á s :

Iskoláink lét vagy nem lét kérdése forog e kérdés körül. Az iskolák ellenőrzése során az eredmény folytonosan „slab-lesz, ez maga

után vonja a különböző büntetéseket, nyilvánossági jog megvonását, iskola bezárást stb. Nevezetesen az inspectorok, revizorok miniszteri kiküldötték előtt legtágabb tere áll a kérdéseknek. A mi falusi gyermekeinknek éppen annyit kell tudniok a román nemzeti tárgyakból, mint pld. egy bucureştinek. Az iskola felügyelők egyéni behatásától függ mit kérdezzenek a felekezeti iskolákban s miután ez a belátás évről évre kevesbedik természetes, hogy ezeknek az aránytalan és méltánytalan követeléseknek iskoláink nem tudhatnak eleget tenni. A kisebbségi iskolák tanterve teljesen azonos az állami iskolák tantervével, ha magyar nyelven tanítanak minden tárgyat nem is lenne semmi különbség de ugyanazt az anyagot más nyelven elvégezni, teljesen lehetetlen. Számokban kifejezve: A nemzeti tantárgyak heti óraideje tanterv szerint 73 óra, román nyelv 52 $\frac{1}{2}$ történet 9 $\frac{1}{2}$ földrajz 11 óra. Ugyanerre a tananyagra pld. egy két tanítós felekezeti iskolának az előirt román nyelvű óraszám 14 egyötöde a tanterv óra számának, Az állami iskolánál ez a 73 óra 7 osztály közt osztódik el, addig a felekezeti iskolánál, miután csak a III-ik osztálytól tanítunk román nyelven öt osztályt terhel ugyanaz az anyag. Ehez jön még a nyelvi nehézség s ha mindezeket figyelembe vesszük leszögezhetjük, hogy a jelenlegi tanterv tiszteres munkatöbbletet kíván a felekezeti tanítótól és a magyar gyermektől, ennek eleget tenni nem csak lehetlenség de embertelenség is, nem feledkezvén meg arról sem, hogy ezért a többlet munkáért a felekezeti tanítóság semmiféle fizetést nem kap. Ha igazságos, illetve csak méltányos akarna lenni a miniszter ur, akkor csak *egy tized részét kívánná és kérhetné ezekből a tárgyakból a felekezeti iskolákban.* Ezért lenne szükséges a határozott körülírása annak a tananyagnak, melyet elis végezhetné a felekezeti iskola.

D.) Az Egyházkerület ha egyedül nem volna gazdaságos az összes többi felekezetekkel együtt készíttessen olyan. „Nemzeti tárgyak” címet viselő tankönyvet mely foglalja magába a felekezeti elemi iskolák számára kötelező román nyelvű tananyagot, nyelvtant, olvasmányokat, költeményeket beszéd értelem gyakorlatok, történetet, földrajzot. Ez 1928-ban Déry Gyula által szerkesztett „Manual de limba română” kiegészítve az V-VI-VII osztályok tananyagával *megfelelne.*

I n d o k o l á s :

E javaslat jogosságát legjobban bizonyítja a jelenlegi tankönyvek hiányossága és fogyatkozása. A III és IV-osztályban a Lőrinczy féle tankönyvet használjuk. Ennek román része ügyes összeállítású, de elvégezhetetlen sok, különösen a IV-osztály történelme, mely nagy terjedelme mellett nehézkes, nehezen fordítható és érezhetően erdélyi nyelven írták. Az V-VII-osztályokban a Szentpéteryné könyve olvasmányi része nem azoknak készült, akik most tanulják a nyelvet. A többi része pedig nem dolgozza fel teljesen a tananyagot. Pedig jó tankönyv féleredmény.

Ha az egész román tananyag egy külön könyvben s a magyar tárgyak ismét külön könyvben nyernének elhelyezést a befejező vizsgára készülő gyermeknek nem kellene minden évfolyambeli könyvet magával hordani, elég lenne az az egy melyből a román tárgyakat tanulta, amelyben mindig maga előtt látná az egész tananyagot, összefüggően s lehetséges lenne a múlt évben tanultak folytonos ismétlése, miáltal lényegesen megkönnyebbedne úgy a tanító, mint a gyermeknek munkája. Az egységes tankönyv lehetővé tenné az egyforma intézkedéseket és védekezéseket mindazon tulkapások ellen, melyek az ellenőrző községek részéről érik iskoláinkat —

Javaslataim megfontolását, megvizsgálását és életbeléptetését iskoláink jól felfogott érdekében kérem az ottományi tanítói köri értekezlettől, az Érmelléki Ref. Tanító egyesülettől, az Érmelléki ref. egyházmegye, a Királyhágómeilleki ref. egyházkerület főtiszteletű és méltóságos közgyűléseinek tagjaitól,

Ottomány, 1935 augusztus 20.

Tisztelettel.

KÓSA KÁROLY

ref. tanító.

Ezen javaslat az ottományi tanítói kör részéről egyhangu helyesléssel a felsőbb egyházi hatóságok jóváhagyásának elnyerésére előterjesztetik.

Közgyűlés a javaslatokat helyesléssel kísérve elfogadja és a kerületre pártolólag terjeszti fel.

Tanító testület előterjesztése.

3 szám.

FŐTISZTELETŰ ÉS MÉLT. EGYHÁZKERÜLETI KÖZGYÜLÉS!

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület kiadásában megjelenő vallástani tankönyvekre vonatkozóan a következő javaslatot terjeszteni elő:

A III. IV VI VII osztály tankönyveinek további kiadását Egyházkerület szüntesse be, hirdessen új pályázatot s megfelelő munka beérkezése után, azt nyomassa ki. Pályázók vegyék figyelembe a vallástanításnak az egyes osztályokban heti 2 óra idejét. A tananyagnak az osztályonként elosztása jó. Az énektanításra nézve javaslom a jelenlegi tananyag megváltoztatását olyan formán, hogy lehetőleg minden használatos dallam fel legyen véve.

Javaslataimat a következőkkel indokolom meg: A használatban levő könyvek nyelve-tisztelet a kivételeknek-nem magyaros, nem világos, telve vannak képzett főnevekkel, erőltetett, nehezen érthető szavakkal, felesleges szóvirágokkal. A VI. és VII. osztály tankönyve nagyterjedelmű, írójuk nem vette figyelembe, hogy az V. VII. osztályu tanulók csak nov. 1-től márc. 15. járnak minden nap iskolába.

A III. osztály tankönyvének gyakorlati szempontból helyesebbnek tartanám a tananyagnak rövidebb és inkább több egységre való felosztását. Pl. Az Isten. A világteremtése. Az első bűn. A bűn büntetése. Az özönvíz. Noé. stb. Az egyes egységek terjedelme olyan legyen, hogy legfeljebb két tanítási óra alatt a gyermek megtanulhassa. Tanítás szempontjából a kisebb egységek célravezetőbbek. Több tanuságot vonhatunk le. A gyermekek könnyebben és szívesebben tanulják, tovább és jobban megtartják. A hosszú leckéket a gyermek nem képes hosszabb ideig megtartani s ha csak egy részt elfelejt, már elfeledi az egészet. 40 órára számíthatunk az ismétléseken kívül. *A tankönyvekben évharmadonként összefoglaló leckék is legyenek, melyek a történet szálait áttekinthetőleg összefogják.* Bibliára utalás kimaradt.

A IV. osztály tankönyvére nézve gyakorlati szempontból

ugyanaz áll, mint a III. osztályéra. Jézus életének legfőbb eseményeit szerző beleszorította néhány óriás fejezetbe, jelentéktelenebb részleteket pedig teljesen feleslegesen hosszúra eresztett. A IV. osztály tankönyvének a nyelve ellen lehet a legtöbb kifogást emelni. Egyéni véleményem és benyomásom az, hogy szerző egyáltalán nem alkalmas elemi iskolai tankönyvírásra. Könyvét mondatonként, sőt szavanként kifogásolni lehetne. A bibliában egyszerű nyelven leírt eseményeket nehézkesen, idegenül írta le. *Hibának tartom, hogy a tanítványok nevének jól bevált versbefoglalását megváltoztatta.*

Az V. osztály tankönyve elfogadható.

A VI. osztály tankönyve az összes szempontokból kifogásolható. Nagy terjedelmű, nehéz nyelvű, tele felesleges szóvirágokkal és hiányzik belőle az áttekinthetőség. A VI. osztály tananyagának felosztását sem tartom egészen jónak. Pl. A római császárok szerepének külön-külön tárgyalása nem szükséges, a magyar ref. egyház története élesebben elkülönítendő az európai történetektől. Általában az egész könyv felére rövidítendő, 30 órai lecke ebben az osztályban; a maximum. Egyik-másik esemény hosszadalmas leírása s a felesleges szóáradat elhagyása után meg lehetne emlékezni a protestánsok mai helyzetéről s református nagyasszonyaink közül Lorántffy Zsuzsánnán kívül pár szóval másokról is megemlékezhetünk. A könyv írójára nézve hivatkozom itt is a IV. o. tankönyvénel felhozott véleményemre. *E tankönyv feltétlenül kicserélendő, ezt mindenki használhatatlannak tartja.*

A VII. osztály tankönyve rövidebben irandó meg, 30 óra leckénél ez sem lehet nagyobb terjedelmű. Minthogy a tankönyv egyébként jó, szerzője is megrövidítheti, ha a sok bibliai idézetet kihagyja s igyekszik megszabadulni a sok papos kifejezéstől, melyeket más szavakkal könnyebben meg lehet érteni és értetni. A bibliai idézeteket a vasárnapi iskolában pótolni lehet.

Az énektanításra nézve megemlítem, hogy a jelenlegi tanterv célja inkább a szövegtanítás, hogy a gyermek minden alkalomra tanuljon egy-egy énekszöveget, e miatt kimaradtak szükséges és használatos énekek. A III. osztálytól kezdve a gyermeknek már van énekes könyve, amelyben a szöveget mindenkor megtalálhatja. Ezzel szemben a meg nem tanult dallamot később nincs ugyan alkalma megtanulni s így a gyülekezet a leghasználatosabb és legáltalánosabb dallamu énekeken kívül más éneket nem használhat. *Szükségességnek tartom a dallamtanítást, ezek közül is főleg azokat,*

melyekre több szöveg is énekelhető. Ahol a tanító több osztályt tanít, a váltakozó tanmenetet tartanám célszerűnek, amelyszerint a gyermekek nem osztályonként, hanem évenként tanulnak meg egy-egy sorozatot s így amellet, hogy a gyermek minden éneket megtanul, nem szükséges osztályonként külön-külön énekórát tartani.

Ezekben voltam bátor javaslataimat s azok indokolását előterjeszteni, kérem a tanügyi felettes hatóságok nagybecsü véleményét, elfogadás esetén a Főtiszteletü és Méltóságos Egyházkerület bölcs belátását és intézkedését.

Ottomány, 1935 szept. 28.

alázatos tisztelettel

KÓSA KÁROLY

ref. tanító.

Az ottományi tanítókör 1935 okt. 10-én Ottományban tartott értekezletén jelen javaslatot egyhangulag elfogadta s pártoló felterjesztését elhatározta. —

Az érmeléki Ref. Tanítóegyesület 1935 okt. 14-én tartott Székelyhidi gyűlésén egyhangulag magáévá tette jelen javaslatot s pártolólag terjeszti Tanügybizottság elé.

Tanügybizottság 1935 okt. 14-tartott gyűlése 5 számú határozatával javaslatot elfogadta, helyeselte s azzal a pótálással, hogy a VII osztályos tankönyvet kété-szerűleg kérdések és feleletek formájában tartaná célszerűbbnek, pártolólag terjeszti egyházmegye elé.

Közgyűlés örömmel hallja a javaslatot elfogadja és a kerületre pártolólag felterjeszti.

4 szám.

A pedagógiai továbbképzés megvalósítása érdekében értekezletünk a következő javaslatot terjeszti az egyházi főhatóságok és a kerületi tanítóegyesületek elé megfontolás, elfogadás, véleménynyilvánítás, módosítás, esetleg az önképzést sikerebben megoldó más célszerűbb megoldási módok keresése céljából:

a) 1.) A Királyhágómelléki református tanítószeg önképzettés pedagógiai színvonalának fejlesztése, az aktuális iskolai oktatási, nevelési, tanítói kérdések megvitatása céljából körzetenként október,

november, deczember, március, április és május hónapban az időre és az utakra való tekintettel a holdtöltéhez legközelebb eső csütörtök délutánján értekezletet kötelesek tartani, mely értekezleten a körhöz beosztott tanítók kötelesek részvenni, vagy elmaradásukat kellő módon igazolni

b) 2) Az egyes körzeteket a közlekedési és egyéb czélszerűségi szempontok figyelembevételével az egyházmegyei tanítóegyesületek kötelesek sürgősen beosztani úgy, hogy 6 szomszédos községnél több egy körzetbe se legyen beosztva. A körzeti értekezletek felváltva mindig más-más községben tartandók amelynek idejét és helyét a körzethez tartozó tanítók közösen állapítják meg.

c) 3) Az értekezlet főtárgyai: **a)** Egy gyakorlati tanítás **b)** Az iskolai élettel kapcsolatos értekezés.

A tanítás tárgyát, osztályát, valamint az értekezésre tételt egységes szempontból helyes volna ha az egyházkerületi főhatóság tűzné ki, de a felsőbb intézkedés elmaradása esetén a tanítóegyesületi elnökség köteles minden tanév elején szept. 15-ig az egész tanévre kitűzni.

d) 4) A kitűzött tantárgyból az értekezlet alkalmával következő tanítási egységet előadó tanító a tanítás megkezdése előtt legalább $\frac{1}{4}$ órával szószó utján jelölendő ki s akire a szószózás esik köteles a tanítást vonakodás nélkül megtartani.

Az értekezés megtartása vagy önkéntes vállalkozás, vagy felkérés alapján történik. Az értekezés megtartására felkért tag a megbízatásnak köteles eleget tenni. —

e) 5) A tanítást az összes jelenlevő tanítók részvételével eszmecsere követi, melynek során megállapítandó az a módszer amely szerint a legkönnyebb és legeredményesebb lehet a tanítás.

f) 6) Az értekezletnek a tanításon és a kitűzött értekezési tételen kívül foglalkozni kell az aktuális iskolai és oktatási kérdésekkel, valamint az egyházi hatóságok által vélemény nyilvánítás végett hozzájuk küldött ügyekkel ezeken kívül pedig javaslatokat tehet és indítványokat terjeszthet elő az egyházmegyei tanítóegyesület utján.

g) 7) Az értekezlet elnöke a szolgálatra nézve legidősebb tanító, jegyzője pedig az értekezlet által erre felkért tag, aki ezen megbízatást köteles elfogadni. Az értekezlet lefolyásáról részletes

jegyzőkönyvet kell felvenni az értekezlet alkalmával s ezen jegyzőkönyv az összes jelenlevők által aláírandók. —

h) 8.) A jegyzőkönyvek másolatai az egyházmegyei tanítóegyesületi elnöknek és a tanügyi előadó urnak megküldendők, hogy azok az esetleges további intézkedést kívánó ügyekre nézve illetékes helyeken előterjesztéseket tehessenek

l) 9.) A körü értekezletek alkalmával felmerülő fuvardijakhoz az egyházak évi 300 Lei fuvarátalánnyal járuljanak hozzá. Ezen hozzájárulás az egyház évi költségvetésében biztosítsák, kivéve természetesen azt az esetet ha az egyház a fuvar természetben ajánlja meg s biztosítja.

l) 10.) Helyesnek találnánk végül azt is, hogy az iskola és templom közötti szerves kapcsolat kidomborítása, valamint az iskola munkája iránti érzés ápolása és megtartása céljából minden körü értekezletet a hely, lelkész által tartandó alkalmi gyermekistentisztelet előznie meg s általában az iskola nivójának emelését célzó munkálkodásunkban lelkésztestvéreink jóakaratu odaadó támogatással jönnének segítségünk.

Remélve, hogy javaslatunk elfogadása és kötelezővé tétele által önképzésünk terén egy nagyon jeletős lépéssel jutunk előre, tehát kérjük és várjuk az illetékesek intézkedését és hozzászólásait.

Sălacea 1935 május hó,

JAKAB LAJOS
tanító egyesületi főjegyző

Közgyűlés fenti javaslatot, mint a tanügyi bizottság előterjesztését teljes egészében elfogadja s hasonló határozat hozatal céljából a kerületre felterjeszti.

23 szám. Tanító egyesület kérelmei

Tanügyi előadó ismerteti.

a) tanítószág azon kérelmét, hogy a nyári tanfolyam költségeinek némi fedezete képen az egyházak minden tanítónak 1500 lei segélyt adjanak.

b) az egyházmegyei tanítóképviselek mandátuma lejárt. kérik a szavazás elrendelését.

Közgyűlés a tanítószág nehéz helyzetét figyelembe véve, elrendeli, hogy minden egyház minden egyes tanítójának 1500 leít adjon a tanfolyam költségeinek fedezésére.

Esperest megbizza, hogy az egyh. m. i. tanítóképviselők mandátumainak betöltésére a szavazást rendelje el.

24 szám. Belmissiói jelentés.

Belmissiói előadó felolvassa az 1935 május 28-i kerületi gyűlés 70. sz. határozatát, majd a következő jelentését.

NAGYTISZTELETŰ és MÉLTÓSÁGOS EGYHÁZM. KÖZGYŰLÉS!

A Belmissiói jelentő iverk megyénk kerületéről a nt egyházlát. küldöttségek által az idén is összegyűjtöttek, ut. esperes ur feldolgozás végeit hozzám át is tette, de résztetesebb utasítás nélkül. Ezért is, de még az alább kifejtendő okok miatt is, ez ideig nem nyertek feldolgozást, t. i

Eddigi gyakorlatunk az volt a belmissiói iverk kezdésére vonatkozólag, hogy a ut. egyh. látogató küldöttség összeszedte, betejesztette az esperesi hivatalba, az e. m. előadó feldolgozta és a ker. betejesztette mivel azonban a kerület tavaszi közgyűlésében foglalkozik a belm. évi jelentésekkel, mi mindig csak jövőre tudtuk felterjeszteni a mult évi adatokat, vagyis mindig 2 év előtti adatokat terjesztettünk be. Péld. az 1934 évi adatokat csak jövőre 1936 évi tavaszi ker. gyűlésre tudjuk eljuttatni, holott a kerület a folyó év tavaszán már elintézte az 1934 évi adatokat, azokat statistálta és határozatokat hozott reá, mig a mi jelentő iverk még mindig itt feküsznek kimaradva a kerületi feldolgozásból, mert hiába sürgette az adatok betejesztését a ker. belm. előadó a tavaszi gyűlés előtt be nem terjesztettük mivel azok csak június hó elején lettek összeszedve.

Tisztelettel indítványozom azért, méitóztassék elrendelni, hogy a belm. jelentő iverk jövőre már január hó folyamán betejesztessenek az esperesi hivatalba, hogy kellő feldolgozás után még a tavaszi ker. gyűlésre s ugy azt megelőzőleg a tavaszi em. gyűlésre és elérkezessenek.

Mostanra nézve pedig jelenthetem, hogy egyházmegyénkben is ugyanaz a belmissiói helyzetkép, a mit a ker. már tavaszi gyűlésében az egész kerületre nézve megállapított a befutott jelentések alapján T. i. álta'ában lánghulás következett be, a mit legfőbb helyen gazdasági okokra vezetnek vissza. Ami a közgyűlés álláspontja szerint viszont azért van, mert a belmissiói alakulatok leginkább gazdasági, kültő alapokra helyeztettek reá és nélkülözik a lelki fundamentumot. Miért is a *ma* legfőbb feladatunk jelöli meg: lelkiileg elmélyíteni a munkát, a külfönte belm. egyesületekben a evangelizálását tartani a legfőbb feladatunk, hogy így mindenik egyesület az egyetlen igazi alapon, az Ur Jézus evangéliumán nyugodjon.

Más szóval ez azt jelenti, hogy komoly megtérésre kell felhívjuk a lelkeket a Keresztelő János programja szerint: Térjete meg, mert elközelített az Isten országa. Ezt a felhívást azonban elsősorban magának a belm. munkának kell meghallnia, vagyis nekünk, magunknak kell komoly megtérésre jutnunk. Segítsen erre mindnyájunkat minél teljesebben a kegyelemnek áldott Ura!

Jelentésem tudomásul vételét kérve vagyok.

Ábrám, 1935 okt. 15.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházm. gyűlésnek.

alázatos szolgálja:

DEBRECZENI LÁSZLÓ

ref. lelkész belm. előadó.

Egyházmegyei közgyűlés fenti jelentést tudomásul veszi. Lelkészek figyelmét a 70-935 sz. kerületi határozat pontos betartására kötelezi és erendeli, hogy a belmissiói jelentések ezután minden év januárjában szedessenek be.

25 szám. Érmihályfalva lelkészi díjlevele.

Lelkészi főjegyző ugyis, mint Érmihályfalvai felügyelő lelkész bemutatja az okt. 2-i presbyteri gyűlésben értékelt díjlevelet.

Közgyűlés visszautasítja s felhívja az érmihályfalvai presbyteriumot, hogy a díjlevelet teljes egészében szolgáltassa ki, vagy mai értékben értékelje, mert csonkított díjlevél alapján az esperes az állásra a pályázatot nem hirdetheti meg.

26 szám. Micskei lelkészi díjlevele.

Varga Béla beszolgáló lelkész bemutatja a micskei presbyterium által legutóbb értékelt lelkészi díjlevelet.

Közgyűlés fizetés csonkítás miatt visszautasítja s jelenlevő presbyterekett az érmihályfalvai lelkészi díjlevélre hozott határozattal egyező értelemben világosítja fel.

27 szám. Micskei lelkész nyugdíjazása.

Esperes jelenti, hogy időszakai jelentésében már említett módon az egyház kárának teljes megtérülése miatt a megrendült lelkész nyugdíjaztatása iránt a kellő lépéseket megtette.

Közgyűlés esperes intézkedését mélységes szánalommal tudomásul veszi s helyben hagyja.

28 szám. Margittai adókulcs elleni felebbezés.

Lelkészi aljegyző ismerteti a margittai módosított díjlevél ellen többek által beadott felebbezést.

Az elkésve (15 napi határ idő után) benyújtott felebbezést közgyűlés visszautasítja.

29 szám. Lelkészi segély kiosztó bizottság tagjai.

Lelkészi segély kiosztó bizottságba a következő tagok választatnak:

30 szám. Szavazat bontó bizottság tagjai.

Szavazatbontó bizottság tagjaiul megválasztottak: Dajka István, Dibáczy József, Dr. Gulácsy Sándor.

31 szám. Egyházkerületi képviselők.

Egyházkerületi lelkészi képviselőkül.

32 szám. Számvevőszéki tag választása.

Számvevőszéki lelkészi tagul Borbély Sándor választatott meg.

33 szám. Nyugdíjbizottsági tagválasztása.

Egyházmegyei nyugdíjbizottsági tagnak Szendrei Dénest választották meg.

34 szám. Közalapi végrehajtó bizottsági tag választása.

Kőzalapi végrehajtó bizottságba cs. Nagy Dániel választatott be.

35 szám. Lelkészjelölő bizottsági tag választása

Lelkészjelölő bizottságba Dibáczy József választatott be.

36 szám. Időszaki tanácsstagok választása.

Egyházmegyei időszaki tanácsosul Kádár Miklós és Barcsa Sándor választatott meg.

37 szám. Szavazatot nem adók és hibásan szavazók igazoltatása.

Esperes indítványára határozatilag elrendeli, hogy az esperes választásra szavazatot nem adók, a hibásan szavazók és az augusztus 27-i gyűlésen jelen nem levők igazolásukat adják be az esperesi hivatlba.

38 szám. Hitelesítők.

Az aug. 27-ig és jelenjegyzőkönyv hitelesítésére Bakos József és Dibáczy József küldetnek ki.

A gyűlés a késő délutáni órákban énekléssel végződött.

K. M. F.

BAKOS JÓZSEF
DIBÁCZY JÓZSEF
hitelesítők.

Birósági ügyek.

I Bir. szám.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V .

Felvétetett Székelyhidon 1935 szeptember 10-én az érmelléki ref. egyházmegyei bíróság időszaki tanácsának, mint közigazgatási bíróságának a piskolti presbyterium tanítói fizetésügyben hozott határozatai ellen Sziky Irma férj Koós Elekné piskolti ref. tanítónő által beadott felebbezés folytán keletkezett közigazgatási ügy tárgyalásáról.

J e l e n v o l t a k :

a bíróság részéről: Szabó Zoltán esperes és Bónis Elemér h. gondnok elnökléte alatt: Jakab József lelkész, Kozma Lajos és Farkas Lóránd világi tanácsbírák. Dr. Kotzó Jenő vil. tan. bíró mint előadó, Dr. Gulácsy Sándor ügyész, Horváth Péter vil. főjegyző mint jegyzőkönyvvezető, a felek részéről Sziky Irma tanítónő képviselőjében férje Koós Elek piskolti lakos, a piskolti ref. egyház képviselőjében pedig Szabó Lajos lelkész és Keserü Ferencz presbyter.

R é s z í t é l e t .

Az érmelléki ref. egyházmegyei bíróság időszaki tanácsa, mint közig. bíróság Sziky Irma férj. Koós Elekné piskolti ref. tanítónő felebbezésnek részben helyt ad s kötelezi a piskolti ref. egyházat, illetve presbyteriumát, hogy nevezett tanítónőnek az 1930-31 tanévből származó 11125 Lei azaz tizenegyezeregyszázhuszonöt lei követelését haladéktalanul szolgáltatassa ki, kötelezi továbbá, hogy nevezett tanítónő 1933/34 tanévi járandóságait a kerületi segély és a természetbeni járandóságok betudásával — a lakás és

a kert kivételével, melyek nem értékelhetők — 24000 Lei, azaz huszonegyczer leig egészítse ki.

Egyben utasítja a felebbező tanítónőt, hogy az egyéb követeléseire vonatkozó bizonyítékait pótlólag mielőbb terjesze elő.

I n d o k o k.

Tanítónőnek az 1930-31 tanévről származó 11125 Lei követelésének jogosságát a presbyterium is elismerte, így ez nem vitás. Az 1933-34 tanévi illetmények kiegészítését az E. T. V. t. c. 34-§-ának a pontján nyugvó s ide vonatkozó egyházkerületi közgyűlési határozat indokolja, ennél fogva e két rendbeli követelésre nézve a bíróságnak helyt adni, a többi követelésre nézve pedig, miután az azokra vonatkozó bizonyítékok nem elégségesek tanítónőt a további hiánytalan, világos bizonyítékok pótlólagos előterjesztésére utasítani kellett.

2 Bir. szám.

Az érmelléki ref. egyházmegyei bíróság időszaki tanácsa mint közig. bíróság a margittai ref. tanítókar fizetés ügyben felebbezés folytán Sz. hidon 1935 szept. 10 én a következőképen.

I t é l t.

Birák, mint az előző ügyben.

Az egyházmegyei bíróság időszaki tanácsa, mint közig. bíróság a margittai ref. tanítói kar felebbezésének helyt ad s kötelezi a margittai ref. egyházat illetve presbyteriumát, hogy 1935 január 1-től kezdődően:

Kántor Péter rendes igazgató kántortanító évi fizetését 36000 L. azaz harminchatezer Leura.
Kántor Péterné „ tanítónő „ „ 36000 L. „ „ „ és
Matta Ferencné „ „ „ 33600 L. „ harmincháromezerhatszáz
Leire, illetve a királyhágómelléki ref. egyházkerület által az E. T. V. t. c. 34 §-a pontjának megfelelően meghatározott minimális mértékig a természetbeni járandóságok mai hasznóértékének figyelembe vételével haladéktalanul egészítse ki és az ígymódosuló díjlevelek szerinti fizetéseket nevezett javadalmások részére folyósítsa.

I n d o k o k.

Felebbező tanítók együttes kérése a rendelkező részben

hivatkozott törvényhely parancsoló rendelkezésén nyugszik, ennél-
fogva az egyházmegyei ügyész indítványának figyelembe vételével
is a felebbezésnek helyt adni s a presbyterium útján az egyházat
ítélet rendelkezéseinek teljesítésére kötelezni kellett.

3 Bir. szám.

Az érmelléki ref. egyházmegyei bíróság időszakai tanácsa,
mint fegyelmi bíróság Kovács Lajos tóti ref. lelkész és Adorján
Mihály tóti ref. kántortanító egymás elleni, illetve Adorján Mihály
ref. kántortanítónak Lakatos Zsigmond tóti ref. egyházi gondnok,
Fazekas Sándor és Sólyom Elek tóti presbyterek elleni panasz
folytán indított fegyelmi ügyben Székelyhidon 1935 szept. 10-én
megtartott tárgyalás után zárt ülésében egyhangulag a következő-
képen.

I t é l t:

Az érmelléki ref. egyházmegyei bíróság időszakai tanácsa, mint
fegyelmi bíróság Kovács Lajos tóti ref. lelkészt Lakatos Zsigmond
tóti ref. egyházi gondnokot, Fazekas Sándor és Sólyom Elek pres-
bytereket, mint panaszlottakat bizonyítékok hiányában, az
ellenök emelt vádak és következményeik alól felmenti s a Kovács
Lajos tóti ref. lelkész ellen Némethy László tóti lakos által emelt
panaszok folytán keletkezett fegyelmi ügy panasz visszavonás folytán
megszűnt,

Adorján Mihály tóti ref. kántortanítót pedig az E. T. V. t. c.
34 §-ának 1. és 3. pontjába ütköző fegyelmi vétségek elkövetésé-
ben vétkesnek mondja ki s az E. T. V. t. c. 35 §-ának d. pontja
szerint a tóti ref. egyháznál viselt kántortanítói állásától minden
javadalom nélküli azonnali elmozdításra itéli és a bírósági eljárás-
sal felmerült 1825 L. azaz egyezernyolcszázhuszöt Leinek 30
nap alatti kifizetésére kötelezi.

Ezen ítélet indokai panaszosokkal irásban közöltetnek

Indokolása nagy terjedelme miatt (5 gépirásos oldal) hagyta-
t ki jelen jegyzőkönyvből.

4 Bir. 1935.

V é g z é s .

Az érmelléki ref. egyházmegyei bíróság időszakai tanácsa, mint

fegyelmi bíróság Kovács Lajos tóti lelkész és Adorján Mihály tóti ref. kántortanító egymás elleni panasza folytán indított fegyelmi ügyben Székelyhidon 1935 szept. 10-én megtartott tárgyalás után zárt ülésben egyhangulag hozott a következő.

V é g z é s .

Adorján Mihály tóti ref. kántortanítót a tóti ref. egyházban viselt kántortanítói állásából az E. T. V. t. c. 132 §-ának c. pontja alapján ezennel minden javadalmazás nélkül a mai naptól felfüggeszti.

5 Bir. 1935.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V .

Felvétetett Székelyhidon 1935 október 14 napján az érmeleki egyházmegyei bíróságnak, mint közigazgatási bíróságnak, Thamó Anna és Csóka Lajos asszonyvásári tanítók fizetésügyi panasza tárgyában

Jelen voltak a bíróság részéről Szabó Zoltán esperes, Pappszász Lajos egyházi gondnok elnöklete alatt Hegedüs Alüert lelk. tan. bíró, mint az ügy előadója, Bónis Elemér, Farkas Lóránd vil. tan. bírák Peter Béla jkv. vezető.

Ügyész, illetőleg felek részéről Dr. Gulácsy Sándor egyh. m. i. ügyész, Thamó Anna, Csóka Lajos panaszos és az egyház képviselőjében Bakos József lelkész.

Pappszász Lajos elnök konstatálja, hogy a bíróság nem jelent meg teljes számban tehát mint rendes bíróság az ügyet nem tárgyalhatja. Ennélfogva felhívja feleket és képviselőket, nincs e kifogásuk a tekintetben, hogy bíróság időközi bírósággá átalakulva, az ügyet tárgyalás alá vegye, vagy pedig belenyugszanak abba, hogy Thamó Anna és Csóka Lajos panasza a következő rendes tavaszi bírósági ülésen tárgyaltsék?

Miután ügyész és felek kifogást nem tettek, bíróság fenti ügyet tárgyalás alá vette és a bizonyítási eljárás befejezésével s az ügyész vélemény nyilvánítása után zárt tanácskozás végeztével nyílt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő.

I t é l e t é t .

Egyházmegyei bíróság Thamó Anna felebbezésének részben

helyt ad és elkötelezi az asszonyvásári egyházat, hogy 1935 január 1-től kezdődőleg évenként Thamó Annát megillető korpótléket szolgáltatassa ki.

Csóka Lajos nyug. igazgató tanítónak azon panaszát, hogy az egyházközség korpótlék iránti kérését nem fogadta el, bíróság helyben hagyja, ez iránti felebbezését elutasítván.

I n d o k o k .

Elkellett utasítani illetve a presbyteri határozatot jóváhagyni Csóka Lajos ig. tanítónak az egyh. község presbyteriumával kötött egyezmény alapján, amely 1925 évben kölcsönös megállapodás alapján kötött meg.

Ugy a panaszos Thamó Anna és Csóka Lajos, mint az egyház képviselője, Bakos József lelkész a hozott ítéletet megfelebbezte. Ügyész az ítéletben megnyugszik.

6 Bir. 1935.

KIVONAT.

Az érmelléki egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak 1935 október 14-én Székelyhidon tartott ülésének tárgyalási jegyzőkönyvéből

Bírák mint az előbbi ügyben.

V é g z é s .

Egyházmegyei bíróság az Orbánné - Petry Piroska tanítónő ügyét tárgyalásra kellőleg elkészítve nem találván, elrendeli az ügy megvilágosításához szükséges iratok betérjesztését, elrendeli Kovács Lajos lelkész megidézését és az ügyet a legközelebbi ülésre tárgyalás végett kitüzi.

A közgyűlés tárgysorozatának betűrendes tartalomjegyzéke.

Jegyzőkönyvi szám,	CIM.	Lapszám.
3.	Alkotó tagok számbavétele, igazolások, megalakulás	— 91
15.	Asszonyvásári tanító választása és bekebelezése	— 116
17.	Bihardiószegi „ nő „ „ „	— 116
24.	Belnaissiói jelentés	— 133
7.	Egyházi fegyelmezés	— 107
31.	Egyházkerületi képviselők	— 136
25.	Érmihályfalva lelkészi díjlevele	— 134
16.	Érolaszi-i tanító választása és bekebelezése	— 116
6.	Esperes időszaki jelentése	— 101
1.	Esperes imája	— 91
5.	Esperes jelentése az egyházmegye valláserkölcsei állapotáról	93
2.	Gondnoki megnyitó	— 91
20.	Házi pénztár (egyházmegyei) számadásáról szóló jelentés	120
38.	Hitelesítők	— 136
36.	Időszaki tanácsstagok választása	— 136
4.	Jakab József helyettes esperes időszaki jelentése	— 91
10.	a, b, c, d, e, f, g, h, i, j Kerületi határozatok	— 112
34.	Közalapi végrehajtó bizottsági tag választása	— 136
21.	Lelkészi gyám és nyugdíjintézeti pénztár (egyház megyei) jelentése	— 121
35.	Lelkészelölő bizottsági tag választás	— 136
8.	Lelkészi Önszegélyző Egylet tervezete	— 109
29.	Lelkészi segély kiosztó bizottság tagjai	— 135
28.	Margittai adókulcs elleni felebbezés	— 135
26.	Micske lelkészi díjlevele	— 135
27.	Micskei lelkész nyugdíjazása	— 135
11.	Nagylaki egyház javaslata központi alap létesítéséről	— 114
33.	Nyugdíj bizottsági tag választása	— 136
9.	Református napilap	— 111
13.	Szavazatbontó bizottság jelentése	— 115
30.	Szavazatbontó bizottság tagjai	— 135
37.	Szavazatot nem adók és hibásan szavazók igazoltatása	136
19.	Számvevőszék jelentése az egyházak számadásairól és költségvetéseiről	— 117
32.	Számvevőszéki tag választása	— 136
23.	Tanító egyesület kérelmei	— 132
18.	Tanítók eskütétele	— 116
22.	Tanügyi bizottság előterjesztései	— 122
14.	Tanácsbírák eskütétele	— 116
12.	Terményjárandóság árainak megállapítása	— 114

